

**UCHWAŁA NR XVIII/174/2020
RADY GMINY KURÓW**

z dnia 30 listopada 2020 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów na lata 2021-2026

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) Rada Gminy Kurów uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów na lata 2021-2026 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kurów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Kurów

Artur Poniewierski

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KURÓW NA LATA 2021-2026

**CENTRUM PROFILAKTYKI
I REEDUKACJI "ATELIER"**

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	5
1.	METODOLOGIA OPRACOWYWANIA STRATEGII	6
2.	KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	7
3.	UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII.....	8
4.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	11
II.	CZĘŚĆ ANALITYCZNO-WPROWADZAJĄCA.....	14
1.	POŁOŻENIE GMINY	14
2.	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	16
3.	KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY GMINY	18
3.1.	SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE	18
3.2.	RYNEK PRACY	23
3.3.	WYCHOWANIE I EDUKACJA.....	25
4.	GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	28
5.	KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	29
6.	OCHRONA ZDROWIA	30
7.	POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	31
7.1.	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI	31
7.2.	POMOC SPOŁECZNA	32
7.3.	ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	39
	DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	39
	ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	40
	ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	87
	PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY KURÓW DO WYNIKÓW BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH	118
	DOROŚLI MIESZKAŃCY	118
	UCZNIOWIE	126
III.	CZĘŚĆ STRATEGICZNA	136
1.	DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO.....	137
1.1.	WSPIERANIE RODZINY	137
1.2.	WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	146

1.3. ZDROWIE PSYCHICZNE	151
1.4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.....	154
1.5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	166
1.6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	175
1.7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	180
1.8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA.....	185
1.9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI	193
2. ANALIZA SWOT.....	196
3. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	198
4. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	199
5. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	200
6. ADRESACI STRATEGII	200
7. RAMY FINANSOWE	200
8. MONITORING	203
9. EWALUACJA	204
9.1. ZAKRES EWALUACJI.....	204
9.2. SPOSÓB EWALUACJI.....	204
9.3. NARZĘDZIA EWALUACJI.....	204
9.4. OKRES EWALUACJI.....	205
10. OCENA RYZYKA	205
IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE	205
V. BIBLIOGRAFIA	208
VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	211

Wykaz skrótów:

UG – Urząd Gminy

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KP – Komisariat Policji

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

I. WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów na lata 2021-2026¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy Kurów. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów na lata 2021-2026” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Kurów.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. METODOLOGIA OPRACOWYWANIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii wykorzystano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej: Art. 16 b, Art. 17, Art. 19.

subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

2. KONTEKST PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Kurów jest przyjęta Uchwałą Nr XVII/165/2016 Rady Gminy Kurów z dnia 29 grudnia 2016 roku *Strategia i Program Rozwoju Gminy Kurów do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia i Program Rozwoju Gminy Kurów określa najogólniejszą wizję Gminy w przyszłości – pożądaną obraz, do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem Strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii i Programu Rozwoju Gminy Kurów do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii i Programie Rozwoju Gminy Kurów, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. UWARUNKOWANIA FORMALNE OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 roku, poz. 920), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133),
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.),
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1492),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).

7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 322 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 278 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 875),
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.),
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35),
15. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 322),
16. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
17. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
18. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 288 z późn. zm.),
19. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
20. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.),
21. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.),
22. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.),
23. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2020 r. poz. 568),
24. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 z późn. zm.),

25. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 611),
26. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2020 r. poz. 508),
27. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 695 z późn. zm.),
28. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
29. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.),
30. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),
31. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
32. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
33. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
34. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
35. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
36. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061),
37. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

4. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długie i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy,
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy,
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego,
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę

niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej,

- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych,
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej,
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono: wzrost i konkurencyjność, sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową oraz adaptacyjność zasobów pracy, odpowiedni potencjał infrastruktury, bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne, gospodarkę opartą na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego, solidarność i spójność regionalną, poprawę spójności społecznej, sprawne państwo oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2030 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

⁵ Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku) wraz z „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020”.

Programowa zgodność Strategii z:

- „Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”,
- „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020”,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-WPROWADZAJĄCA

CHARAKTERYSTYKA GMINY KURÓW

1. POŁOŻENIE GMINY

Gmina Kurów położona jest w środkowo-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie puławskim. Gmina Kurów graniczy z następującymi gminami: od wschodu z gminą Markuszów, od północy z gminami Żyrzyn i Abramów, od zachodu z gminą Końskowola, natomiast od południa z gminami Wąwolnica i Nałęczów. Przez gminę Kurów przebiegają jedne z ważniejszych szlaków komunikacyjnych wschodniej Polski – droga krajowa nr 17 i droga ekspresowa S17 tworzące trasę europejską E372 oraz droga krajowa nr 12.

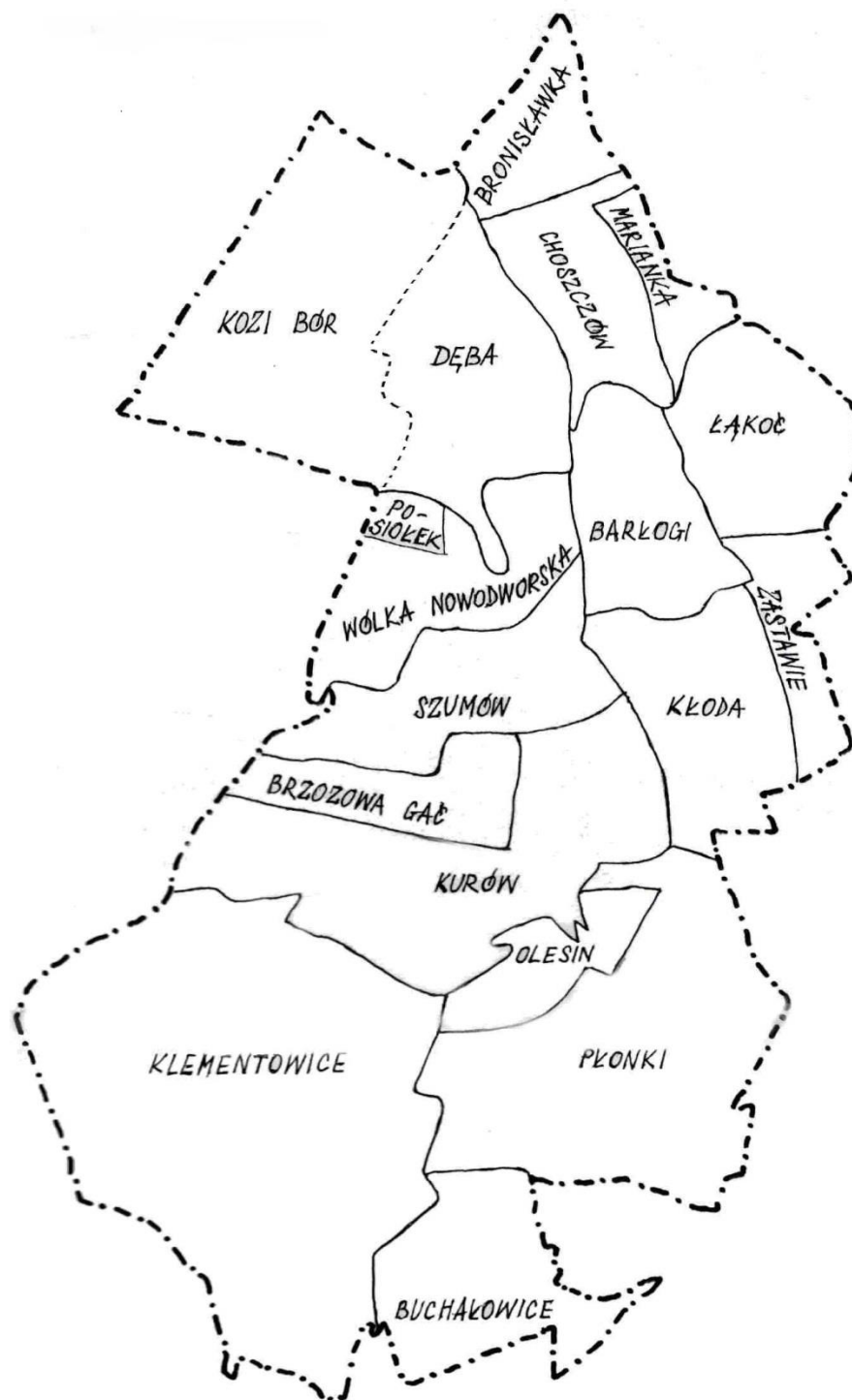
Rysunek 1. Położenie gminy Kurów na tle powiatu puławskiego

Źródło: <http://pulawy.geoportal2.pl/map/www/mapa.php?CFGF=wms&mylayers=+granice+>

W skład gminy wchodzi 17 sołectw: Barłogi, Bronisławka, Brzozowa Gać, Buchałowice, Choszczów, Dęba, Kurów, Kłoda, Klementowice, Marianka, Łąkoć, Olesin, Płonki, Posiołek, Szumów z Wygodą, Wólka Nowodworska, Zastawie. Powierzchnia Gminy wynosi 101 km² – największe sołectwo pod względem powierzchni to Klementowice, Kurów oraz Płonki, natomiast do najmniejszych należą: Posiołek, Marianka i Zastawie.

Rysunek 2. Mapa Gminy Kurów z podziałem na sołectwa

Źródło: Raport o stanie Gminy Kurów za 2018 rok

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Liczba ludności na terenie gminy Kurów pod koniec 2019 roku wyniosła 7 649 osób (stan na 31.12.2019). Pod względem płci nieznaczną przewagę miały kobiety, które stanowiły 50,5% liczby wszystkich mieszkańców (3 863 osoby), a liczba mężczyzn równa była 3 786 osobom (tj. 49,5% ogółu ludności). W okresie 2017-2019 liczba mieszkańców Gminy zmniejszyła się o 49 osób (tj. o 0,6%).

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Kurów z podziałem na płeć w latach 2017-2019

wyszczególnienie	jednostka miary	2017	2018	2019
ogółem	osoba	7 698	7 674	7 649
mężczyźni	osoba	3 794	3 796	3 786
	%	49,3	49,5	49,5
kobiety	osoba	3 904	3 878	3 863
	%	50,7	50,5	50,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Współczynnik feminizacji dla Kurowa wynosi 102, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 102 kobiety. Wskaźnik ten jest niższy w porównaniu do wskaźnika feminizacji w województwie lubelskim (106) oraz powiecie puławskim, który kształtuje się na poziomie 109.

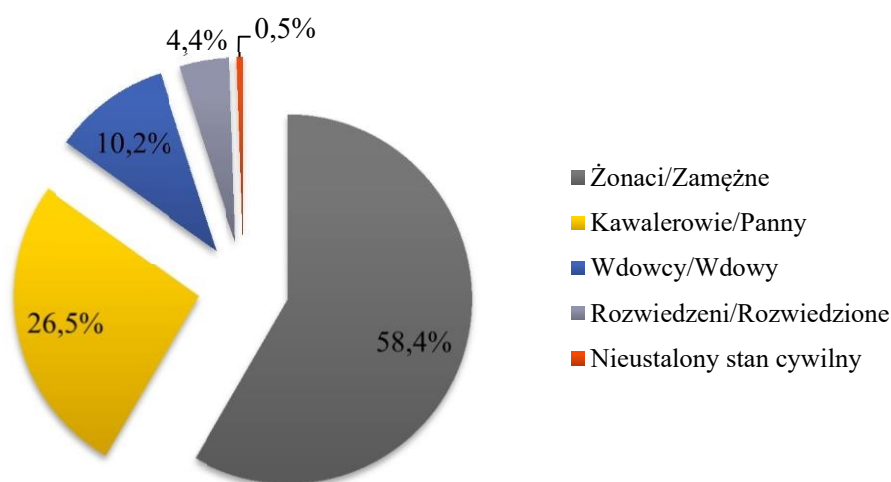
Mieszkańcy gminy Kurów zawarli w 2019 roku 35 małżeństw, co oznacza, że zostało zawartych 4,57 małżeństw na 1000 mieszkańców. Jest to nieco mniejsza wartość w porównaniu do powiatu puławskiego (4,7) oraz województwa lubelskiego, gdzie wynosi ona 5,0. W porównaniu do poprzednich lat liczba zawartych małżeństw uległa nieznacznemu zmniejszeniu, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 2. Liczba zawartych małżeństw w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba zawartych małżeństw	39	37	35
liczba zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców	5,06	4,83	4,57

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Z danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku wynika, iż 26,5% mieszkańców Kurowa jest stanu wolnego, 58,4% żyje w małżeństwie, 4,4% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,2% to wdowy/wdowcy. W przypadku 0,5% mieszkańców nie udało się ustalić stanu cywilnego. Stan cywilny mieszkańców obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców gminy Kurów

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Wskaźnikiem dodatkowo obrazującym dynamikę zmian w strukturze demograficznej jest wskaźnik przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Kurów ujemny i wynosi -31, co odpowiada przyrostowi naturalnemu -4,05 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich trzech lat przyrost naturalny w Gminie cały czas przyjmował wartości ujemne. Warto dodać, że jest to niekorzystny trend, który obserwujemy w całym kraju.

Tabela 3. Przyrost naturalny gminy Kurów w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe ogółem	67	69	55
zgony ogółem	89	72	86
przyrost naturalny ogółem	-22	-3	-31

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2019 roku zarejestrowano łącznie 67 zameldowań oraz 70 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji dla gminy Kurów wyniosło -3. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w 2019 roku wyniosło -0,4, podczas gdy w 2018 roku było ono równe -4,2, a w 2017 roku kształtowało się na poziomie -0,6. Analiza danych dotyczących migracji wskazuje, że największy odpływ ludności odnotowano w 2018 roku. W 2019 roku odnotowano 32 wymeldowania z miasta oraz 38 ze wsi. W porównaniu do 2018 roku zauważalny jest spadek wymeldowań z miasta oraz ze wsi. Szczegółowe informacje dotyczące salda migracji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Migracje na pobyt stały według typu i kierunku w gminie Kurów na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie		2017	2018	2019
miasto	zameldowania	39	27	28
	wymeldowania	29	35	32
	saldo	10	-8	-4
wieś	zameldowania	20	24	39
	wymeldowania	36	46	38
	saldo	-16	-22	1
zagranica	zameldowania	2	1	0
	wymeldowania	1	3	0
	saldo	1	-2	0
zameldowania ogółem		61	52	67
wymeldowania ogółem		66	84	70
saldo migracji		-5	-32	-3

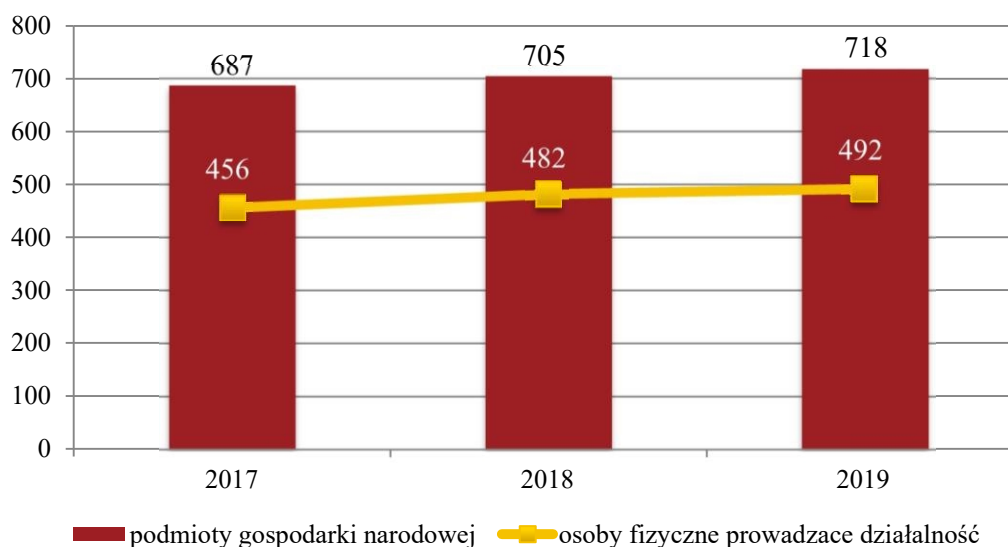
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY GMINY

3.1. SYTUACJA GOSPODARCZA I FINANSE PUBLICZNE

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Kurów pod koniec 2019 roku zarejestrowanych było 718 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 492 (68,5%). Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 482, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 705. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Kurów ulegała systematycznemu zwiększeniu – w porównaniu do 2017 roku wzrost wyniósł 4,5%.

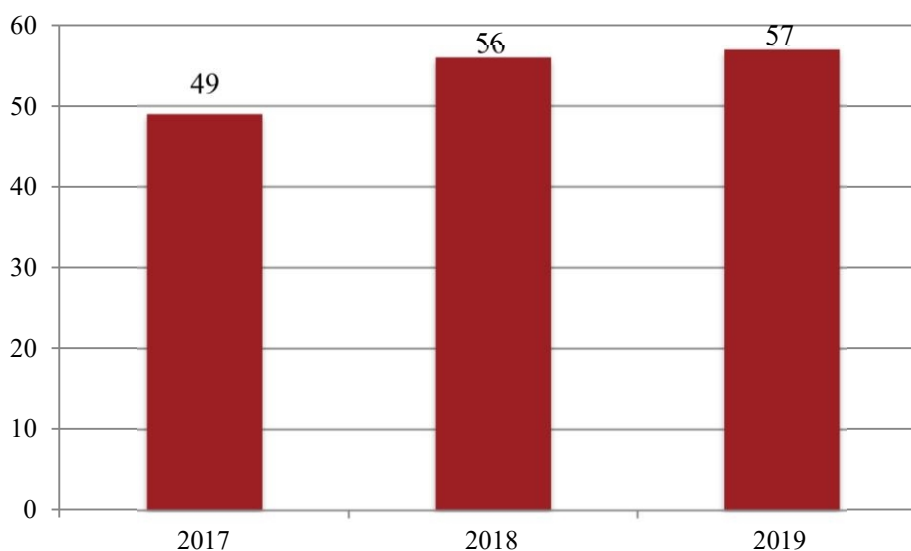
Wykres 2. Podmioty gospodarcze działające na terenie gminy Kurów w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Spośród łącznej liczby podmiotów gospodarczych, jako nowo zarejestrowane figurowało 57 podmiotów. W 2018 roku zostało zarejestrowanych 56 podmiotów, a w 2017 roku – 49. Dane w tym zakresie na przestrzeni lat 2017-2019 zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Kurowie koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych włączając w to motocykle (145 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: budownictwo (96 podmiotów), przetwórstwo przemysłowe (64 podmioty) oraz działalność profesjonalna,

naukowa i techniczna (37 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (1 podmiot) oraz górnictwem i wydobywaniem (1 podmiot).

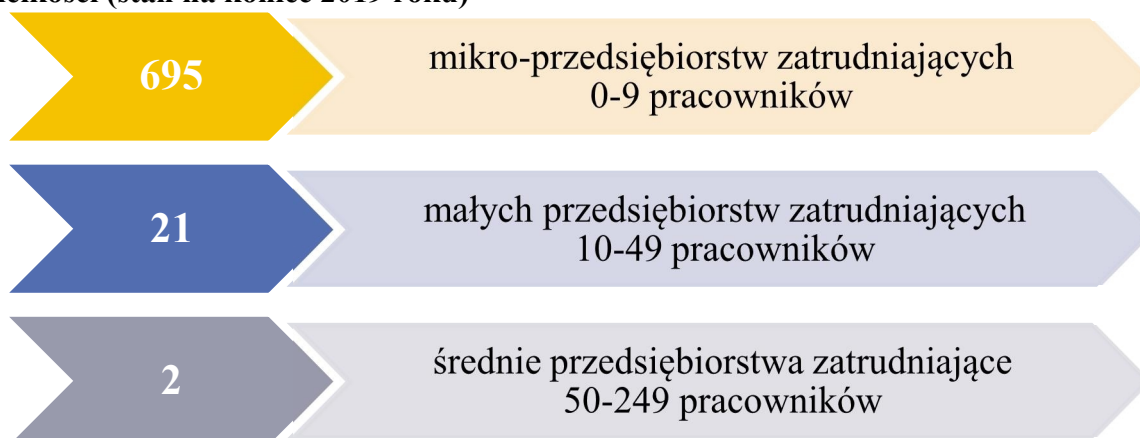
Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Kurów (stan na koniec 2019 roku)

SEKCJA	LICZBA PROWADZONYCH DZIAŁALNOŚCI
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	145
budownictwo	96
przetwórstwo przemysłowe	64
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	37
transport i gospodarka magazynowa	35
pozostała działalność usługowa	29
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	23
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	17
informacja i komunikacja	9
edukacja	6
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3
górnictwo i wydobywanie	1
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Kurów według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 695 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest 21, natomiast średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników – 2. Na terenie Gminy nie znajdują się duże przedsiębiorstwa zatrudniające 250-999 pracowników.

Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Kurów według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne,
- subwencja ogólna,
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami Gminy mogą być również:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

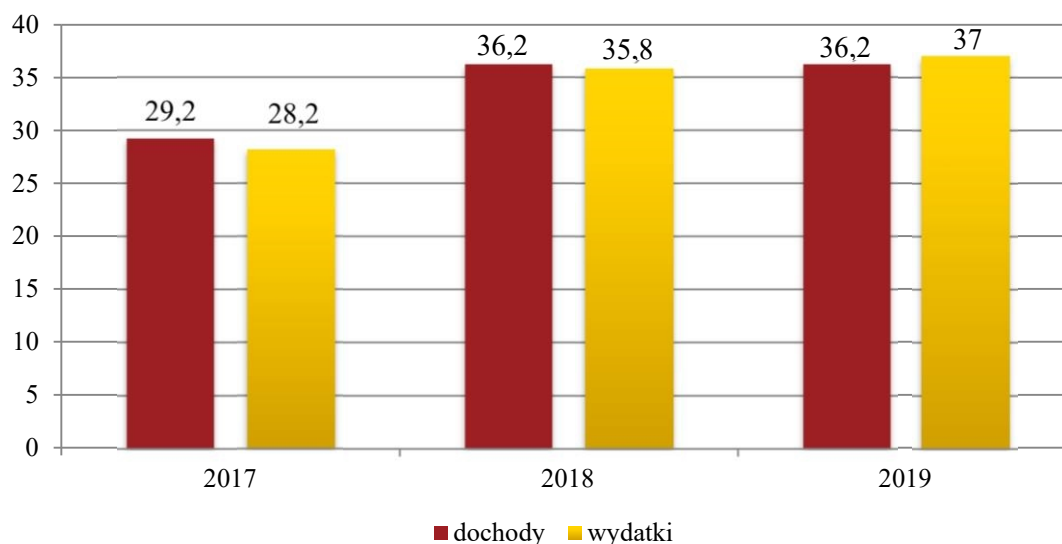
Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego,
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego,
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia,
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego,

- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w Ustawie o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 tj.
 - a) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
 - b) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w pkt 2;

Struktura wydatków Gminy na przestrzeni lat 2017-2019 wykazuje tendencję wzrostową – od 2017 roku nastąpił zarówno wzrost wydatków (o 8,8 mln), jak i dochodów (o 7,0 mln). Jednocześnie możemy zauważyć, że wydatki Gminy w 2019 roku nieco przewyższały jej dochody.

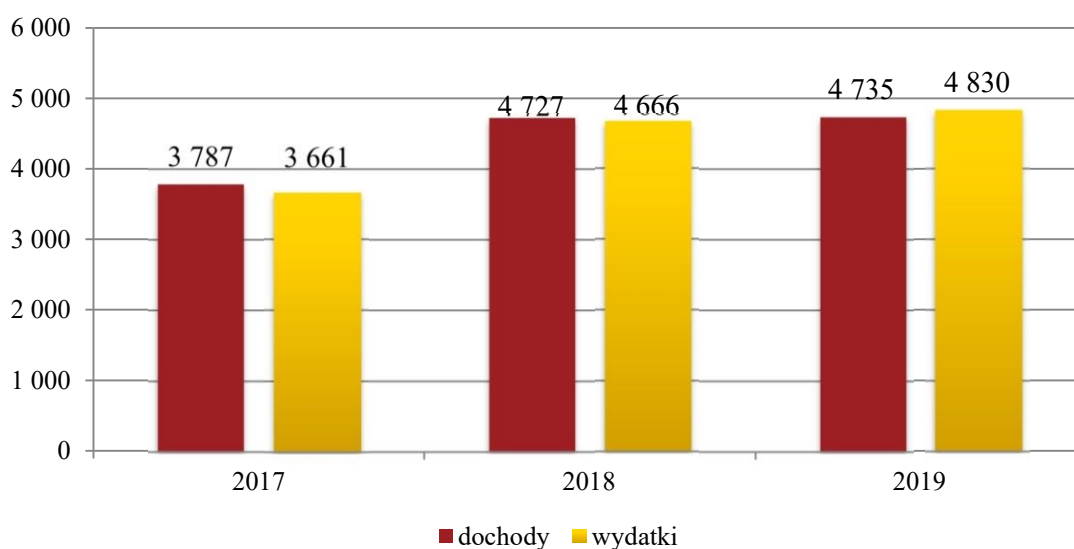
Wykres 4. Dochody i wydatki Gminy Kurów ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Dochody Gminy w 2019 roku, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 4 735 zł, natomiast wydatki – 4 830 zł. Na przestrzeni lat 2017-2019 nastąpił wzrost zarówno dochodów (o 25%), jak i wydatków (o 31,9%) Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Wykres 5. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. RYNEK PRACY

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 w Kurowie przedstawia się następująco:

- 17,3% jest w wieku przedprodukcyjnym - do 17 roku życia;
- 60,6% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 22,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (dla kobiet jest to 60 lat i więcej, natomiast dla mężczyzn 65 lat i więcej).

Tabela 6. Liczba osób według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017		2018		2019	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
wiek przedprodukcyjny	1 367	17,8	1 359	17,7	1 324	17,3
wiek produkcyjny	4 749	61,7	4 668	60,8	4 636	60,6
wiek poprodukcyjny	1 582	20,5	1 647	21,5	1 689	22,1

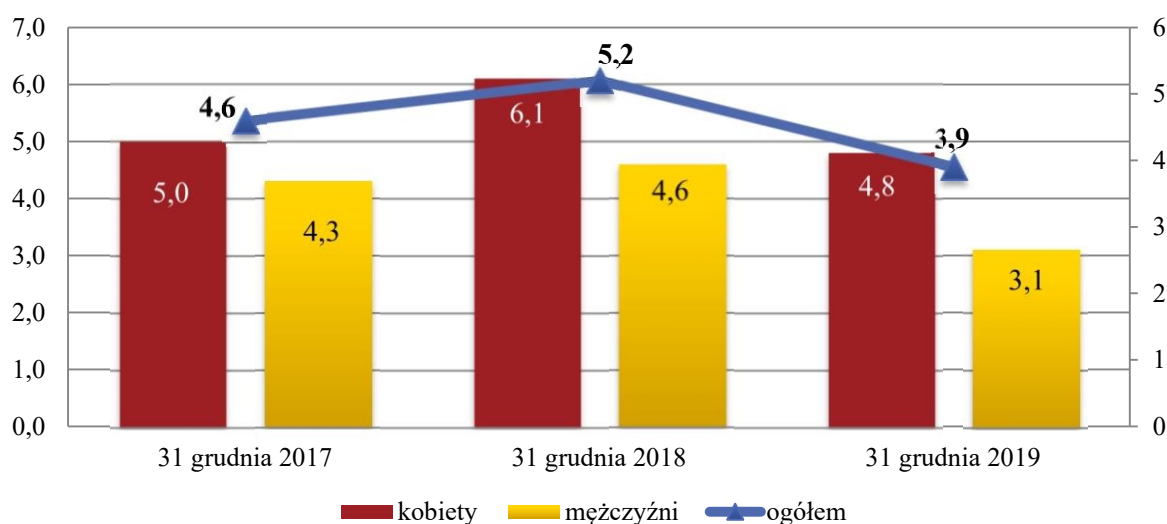
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym systematycznie maleje, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrasta, co wynika z trendów demograficznych. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się o 0,5 pp., natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym spadła o 1,1 pp. W przypadku osób w wieku

poprodukcyjnym zauważalny jest wzrost ich liczby, który wyniósł 1,6 pp. Powyższe dane świadczą o starzejącym się społeczeństwie w Kurowie.

Na przestrzeni lat 2017-2019 obserwowane jest wahanie udziału bezrobotnych mieszkańców gminy Kurów zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Pod koniec 2017 roku udział kształtował się na poziomie 4,6%, pod koniec 2018 roku wzrósł natomiast do 5,2%, a następnie w 2019 roku spadł do 3,9%. W tym okresie liczba bezrobotnych kobiet była wyższa do liczby bezrobotnych mężczyzn – w 2019 roku różnica między płciami wynosiła tylko 1,7 pp.

Wykres 6. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Kurów zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 roku w gminie Kurów pracowały łącznie 654 osoby, z czego kobiety stanowiły 56,1% (367 osób), natomiast mężczyźni 43,9% (287 osób). W porównaniu do 2018 roku liczba osób pracujących zmniejszyła się o 2,2%, natomiast w stosunku do 2017 roku zauważalny jest spadek w wysokości 6,7%.

Tabela 7. Liczba osób pracujących w gminie Kurów z podziałem na płeć w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób pracujących ogółem	701	669	654
liczba pracujących mężczyzn	293	273	287
liczba pracujących kobiet	408	396	367

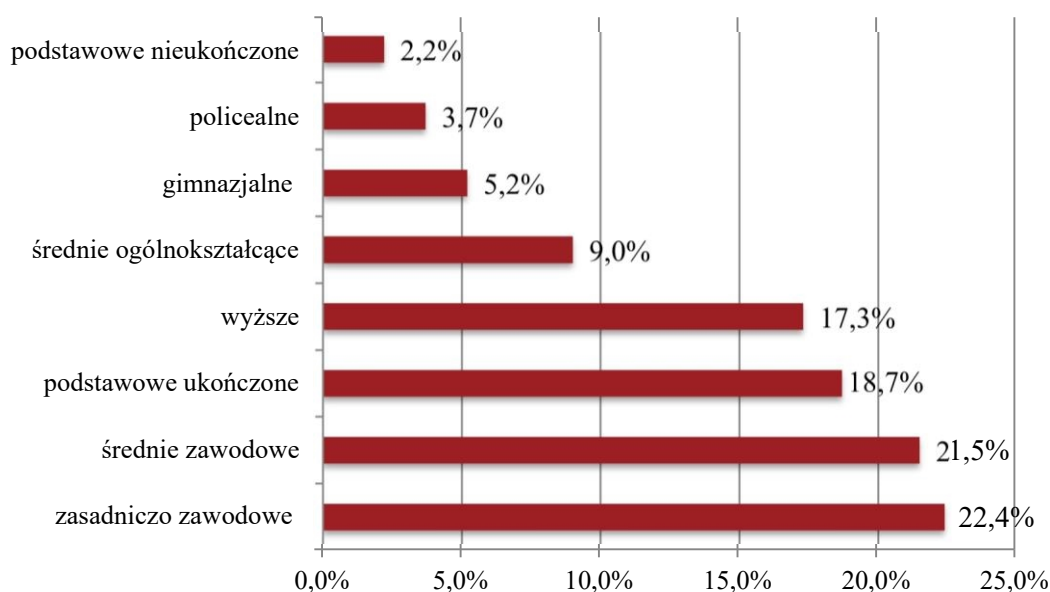
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.3. WYCHOWANIE I EDUKACJA

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców Kurowa przedstawia się następująco:

- 17,3% ludności posiada wykształcenie wyższe,
- 3,7% wykształcenie policealne,
- 9,0% średnie ogólnokształcące,
- 21,5% średnie zawodowe,
- 22,4% zasadnicze zawodowe,
- 5,2% gimnazjalne,
- 18,7% podstawowe ukończone,
- 2,2% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Wykres 7. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Kurów

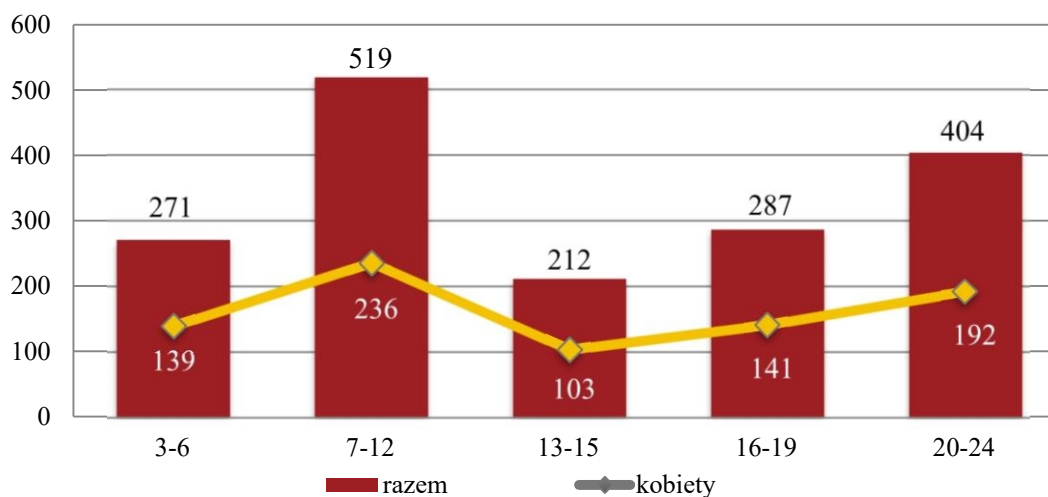
Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W porównaniu do całego województwa lubelskiego mieszkańcy Kurowa mają nieznacznie wyższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Kurowie największy odsetek ma wykształcenie średnie zawodowe (21,1%) oraz podstawowe ukończone (19,8%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (29%) oraz średnie zawodowe (21,8%).

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 1 693 mieszkańców Kurowa. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat

(519 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lat (404 osoby), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (287 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres. W wieku potencjalnej nauki było 811 kobiet, które stanowiły 47,9% wszystkich osób oraz 882 mężczyzn (52,1%).

Wykres 8. Ludność gminy Kurów według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

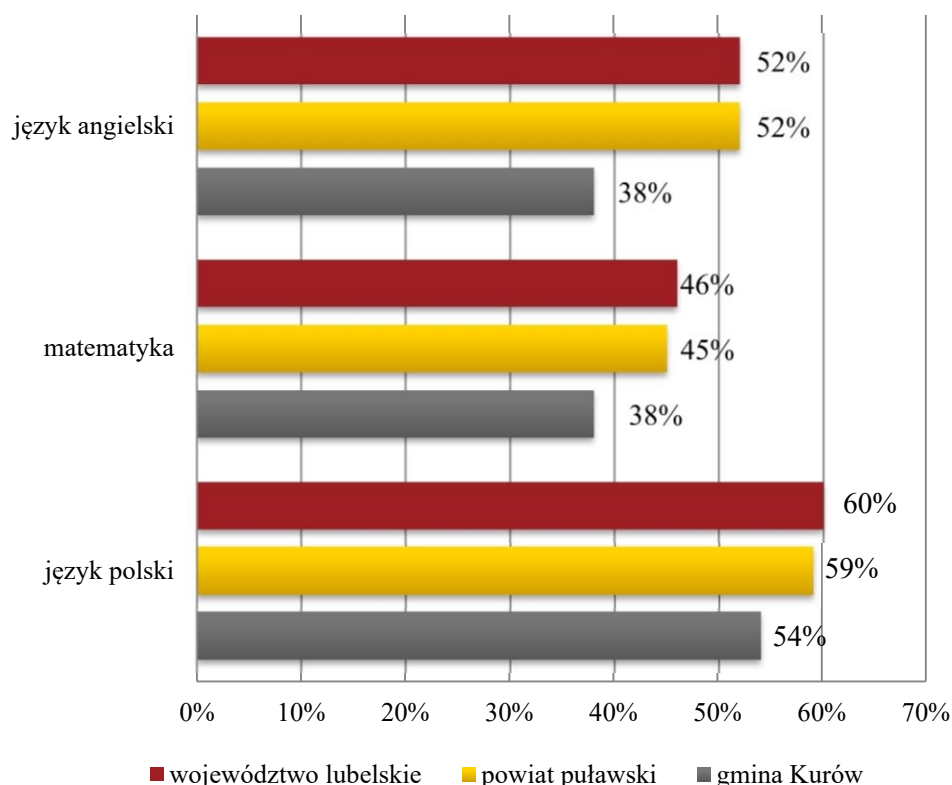
W 2019 roku gmina Kurów była organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. Ks. Stanisława Rzepeckiego w Klementowicach,
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Grzegorza Piramowicza w Kurowie,
- Gminne Przedszkole Publiczne nr 1 im. Czesława Janczarskiego w Kurowie,
- Gminne Przedszkole Publiczne nr 2 w Klementowicach.

Na terenie gminy Kurów nie funkcjonuje żaden publiczny żłobek, czy klub dziecięcy, który zapewniałby opiekę dla dzieci do lat 3.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Kurów, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu i województwa. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Kurowa uzyskali gorsze wyniki od uczniów z powiatu i województwa ze wszystkich przedmiotów. W stosunku do uczniów z całego powiatu puławskiego uczniowie z Kurowa prezentowali znacznie niższe wyniki z języka angielskiego – różnica aż 14 pp. oraz matematyki – różnica 7 pp.

Wykres 9. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Kurów, powiatu puławskiego i województwa lubelskiego

Źródło: <http://www.oke.lodz.pl/>

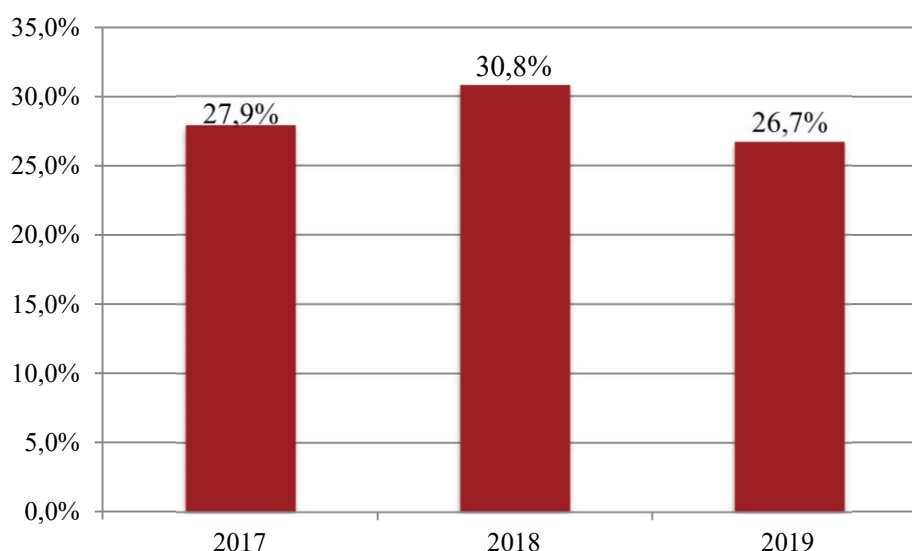
Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie

w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁶.

Według GUS w 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 10 103 798 zł, w 2018 roku kształtowały się na poziomie 11 622 939 zł, natomiast w 2019 roku były one równe 13 860 426 zł.

Znaczny odsetek wydatków gminy Kurów przeznaczony zostaje co roku na oświatę i wychowanie. Na przestrzeni lat 2017-2019 możemy zauważyć wahanie udziału wydatków z budżetu Gminy na ten cel. W 2017 roku wydatki te stanowiły 27,9%, w 2018 roku – 30,8%, natomiast w 2019 roku – 26,7% wszystkich wydatków Gminy. W porównaniu do 2018 roku nastąpił spadek wydatków na powyższy cel o 4,1 pp.

Wykres 10. Udział wydatków z budżetu gminy Kurów na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Kurów to 2 508 nieruchomości (stan na koniec 2019 roku). Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Gminie w 2019 roku kształtowała się na poziomie 91,1 m², co jest wartością znacznie większą w porównaniu do całego województwa lubelskiego, gdzie wynosiła ona 77,4 m². W 2018 roku wypłacono 19 dodatków mieszkaniowych (brak danych za 2019 rok) – to o 8 więcej niż w 2017 roku.

⁶ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w Kurowie w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba mieszkań	2 487	2 498	2 508
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	90,8	90,9	91,1
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	11	19	brak danych

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Kurów jest dostateczny, gdyż większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji np. wodociągu, ustępu spłukiwanego, czy łazienki. Na 2 498 mieszkań w 2018 roku:

- 88,9% mieszkań przyłączonych było do wodociągu,
- 77,9% mieszkań wyposażonych było w ustęp spłukiwany,
- 74,9% mieszkań posiadało łazienkę,
- 65,9% mieszkań korzystało z centralnego ogrzewania.

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie gminy Kurów prowadzi między innymi Gminny Ośrodek Kultury, które oferuje bogatą ofertę imprez kulturalnych. GOK dysponuje salą widowiskową liczącą 180 miejsc. Działają w nim zespoły teatralne skupiające młodzież szkół podstawowych i dorosłych, a także grupa recytatorska. Ponadto GOK organizuje wystawy malarstwa i rzeźby rodzimych, jak i obcych artystów amatorów, wystawy okolicznościowe z okazji świąt i rocznic państwowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych i środowiskowych, przygotowuje oprawę artystyczną i plastyczną oraz zajmuje się stroną techniczną uroczystości i akademii z okazji świąt narodowych oraz uroczystości gminnych i środowiskowych.

Na terenie gminy Kurów odbywają się następujące imprezy o charakterze cyklicznym:

- Przegląd Piosenki Ekologicznej,
- Przegląd Poezji Religijnej,
- impreza teatralna „Przedszkolak na dużej scenie”,
- Przegląd Piosenki Patriotycznej i Niepodległościowej „Ojczyście Śpiewanie”,
- konkurs recytatorski „Ojczyzna słowem malowana”,
- konkurs recytatorski poezji i prozy o tematyce wiejskiej,
- Mały Konkurs Recytatorski.

Działalność na terenie Gminy rozwijają również Gminna Orkiestra Dęta oraz Chór Gminy Kurów. Zespoły te kultywują ponad stuletnie tradycje kulturalne mieszkańców Gminy. Na terenie gminy Kurów działa także Muzeum im. ks. Grzegorza Piramowicza. Zlokalizowane jest w siedzibie dawnej szkoły elementarnej, prowadzonej właśnie przez tego reformatora. Sala muzealna to także siedziba redakcji gminnego Kwartalnika Gminy Kurów „O Nas”, który Gmina wydaje od 2015 roku. Kwartalnik zawiera cykliczne, ważne informacje o działalności Kurowa oraz informacje o wydarzeniach kulturalnych, sportowych itp.

Promocją i upowszechnianiem czytelnictwa, popularyzacją literatury, udzielaniem informacji oraz profesjonalną pomocą użytkownikom w poszukiwaniu wiadomości zajmuje się Gminna Biblioteka Publiczna.

Na terenie gminy Kurów działa założony w 1953 roku jednosekcyjny Klub Sportowy „Garbarnia” Kurów mający charakter stowarzyszenia. W ramach klubu działa sekcja piłki nożnej prowadząca drużynę juniorów oraz seniorów. Klub Sportowy „Garbarnia” Kurów korzysta z budynku klubowego (stanowiącego własność gminy Kurów) oraz boiska sportowego. Z powyższych danych wnioskować można o ubogiej ofercie sportowej gminy Kurów.

6. OCHRONA ZDROWIA

W Kurowie funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, w ramach którego działają placówki z siedzibą w Kurowie i w Klementowicach.

Z danych GUS wynika, iż w 2019 roku na terenie Gminy funkcjonowały dwie przychodnie podlegające samorządowi terytorialnemu – ich liczba jest niezmienna od 2017 roku. W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w 2019 roku udzielono łącznie 24 422 porady – ich liczba w porównaniu do 2017 roku zmniejszyła się o 8%. Na terenie Gminy znajdują się 2 apteki ogólnodostępne – liczba osób na jedną aptekę to 3 825. Powyższe dane obrazuje poniższa tabela.

Tabela 9. Ochrona zdrowia na terenie gminy Kurów w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	26 533	26 114	24 422
liczba przychodni podlegających samorządowi terytorialnemu	2	2	2
liczba aptek ogólnodostępnych	2	2	2
liczba osób przypadających na 1 aptekę ogólnodostępną	3 849	3 837	3 825

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. POTENCJAŁ DO ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

7.1. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I STOWARZYSZENIAMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁷. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług, nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem⁸.

Roczny program współpracy gminy Kurów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020 przyjęty został Uchwałą Nr XI/93/2019 Rady Gminy Kurów z dnia 11 grudnia 2019 roku. Głównym celem Programu jest budowanie i umacnianie partnerstwa między Gminą, a organizacjami pozarządowymi dla stworzenia warunków do rozwoju inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej. Wśród celów szczegółowych Programu wyróżniono:

- wzmocnianie działań organizacji pozarządowych działających na rzecz poprawy jakości życia wspólnoty mieszkańców, przez wspieranie organizacyjne i finansowe ich działań, na zasadach określonych ustawą;
- integrację podmiotów realizujących zadania publiczne;
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych;
- zwiększenie efektywności wykorzystania środków publicznych.

⁷ J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, s. 269.

⁸ M. Yaziji, J. Doh, *Organizacje pozarządowe a korporacje*, s. 15.

Na terenie gminy Kurów funkcjonują stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, które zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 10. Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy Kurów

Lp.	Nazwa organizacji
1	Ochotnicza Straż Pożarna w Kurowie
2	Kurowski Klub Sportowy „Garbarnia” w Kurowie
3	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Otwarty Krąg” w Kurowie
4	Stowarzyszenie „Zjednoczenie i Przyszłość”
5	Uczniowski Klub Sportowy „Relax”
6	Klub Tenisa Stołowego „Topspin” Kurów
7	Kurowskie Towarzystwo Regionalne
8	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych „Wspólna Szansa”
9	Ochotnicza Straż Pożarna w Kol. Klementowice
10	Ochotnicza Straż Pożarna w Kłodzie
11	Ochotnicza Straż Pożarna w Klementowicach
12	Ochotnicza Straż Pożarna w Płonkach
13	Ochotnicza Straż Pożarna w Choszczowie
14	Kółko Rolnicze w Klementowicach
15	Puławskie Centrum Informacji Społecznej i Prawnej „Temida”
16	Stowarzyszenie „Kobiety Razem”
17	Stowarzyszenie „Wspieranie Inicjatyw Lokalnych Sołectwa Dęba”
18	Stowarzyszenie „Buchałowice Razem”
19	Stowarzyszenie „Pod Dębem”
20	Uczniowski Klub sportowy „Klementovia”
21	Stowarzyszenie Na rzecz Rozwoju Informatycznego i Technologicznego Gminy Kurów
22	Stowarzyszenie „Mam pasję”
23	Spółdzielnia Socjalna Złoty Kur

Źródło: Raport o stanie Gminy Kurów za 2018 rok

7.2. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie. Celem głównym Ośrodka jest wspieranie osób

i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne,
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

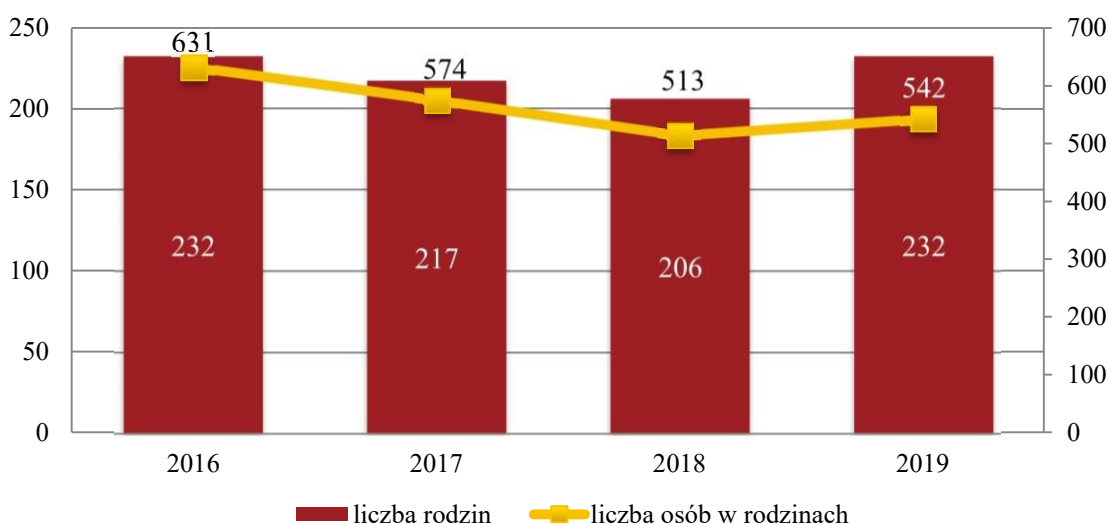
Pod koniec 2019 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kurowie zatrudnionych było 12 pracowników, w tym:

- kierownik,
- główna księgowa,
- 4 pracowników socjalnych,
- Pracownik ds. świadczeń rodzinnych,
- Pracownik ds. świadczeń wychowawczych,
- Pracownik ds. funduszu alimentacyjnego,
- Asystent rodziny,
- Pomoc administracyjna,
- Opiekunka środowiskowa,
- ponadto 6 opiekunek na umowę zlecenie, kierowca i sprzątaczką.

Z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok wynika, iż Ośrodek w latach 2016-2019 spełniał ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

Możemy zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Kurowie na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała wahaniom. Od 2016 do 2018 roku zauważyć można zmniejszenie, a następnie w 2019 roku wzrost do tej samej liczby, co w 2016 roku. W 2019 roku z pomocy skorzystały 232 rodziny – to o 26 rodzin więcej niż w 2018 roku oraz o 15 więcej niż w 2017 roku.

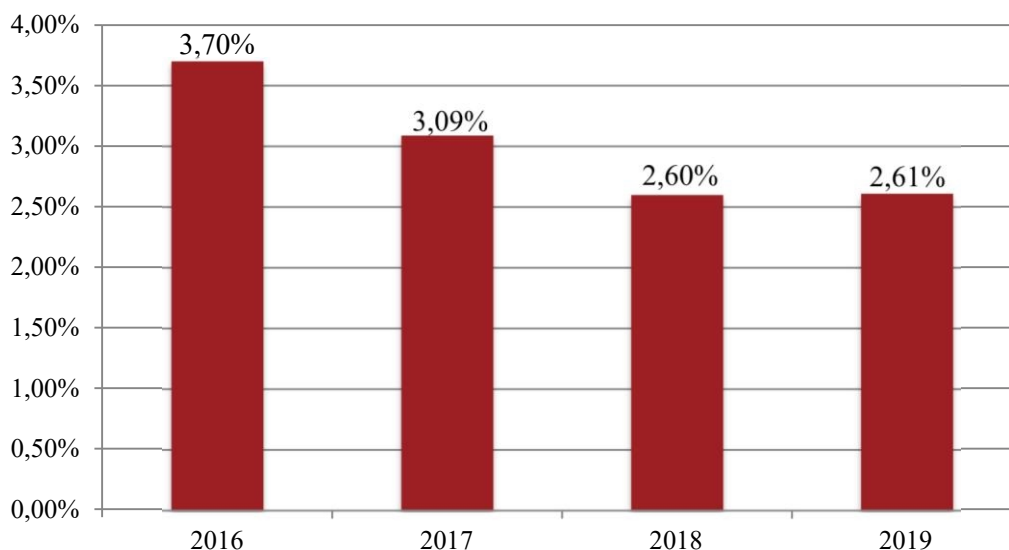
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Kurow w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na tysiąc mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2016-2019 wartość tego wskaźnika zmniejszyła się z 3,70% w 2016 roku, do 2,61% w 2019 roku – a więc różnica wyniosła 1,09 pp. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

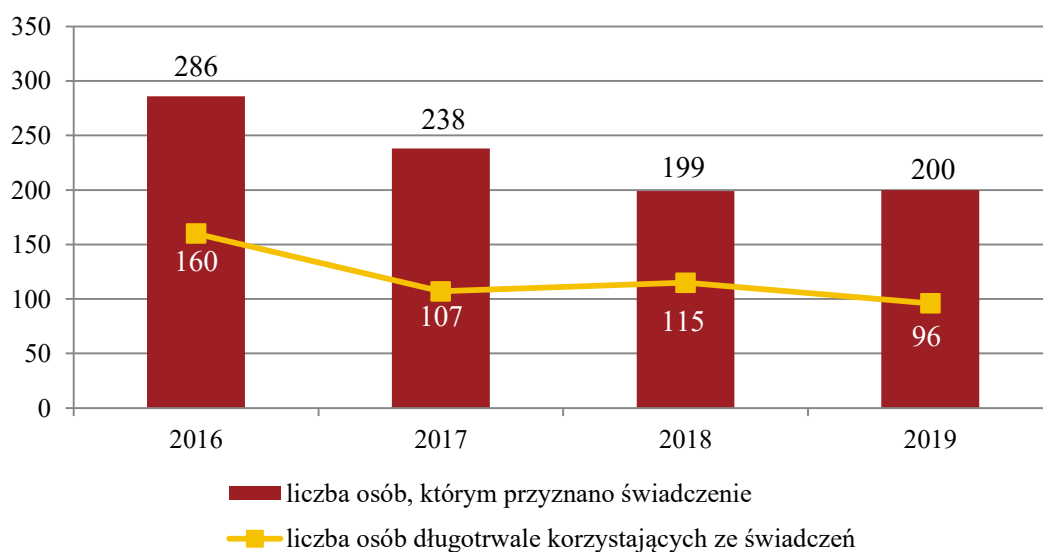
Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku świadczenie pomocy społecznej zostało przyznane 200 osobom – w porównaniu do 2016 roku liczba ta zmniejszyła się o 86 osób, w stosunku do 2017 roku uległa spadkowi o 38 osób, natomiast w porównaniu do 2018 roku zwiększyła się o jedną osobę. W przypadku długotrwale korzystających ze świadczeń liczba ta osiągnęła poziom 96 osób. Osoby długotrwale korzystające ze świadczeń w stosunku do ogółu mieszkańców, którym przyznano świadczenie w 2019 roku stanowiły 48%. W porównaniu do poprzednich lat zauważalne jest wahanie odsetka osób długotrwale pobierających świadczenie, gdyż w 2016 roku wynosił on 55,9%, w 2017 roku – 45%, natomiast w 2018 roku – 57,8%.

Wykres 13. Liczba osób, którym przyznano świadczenie, liczba osób długotrwale pobierająca świadczenie w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2019 roku nie są widoczne, gdyż zarówno mężczyźni, jak i kobiety stanowili 50% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można wahanie udziału kobiet oraz mężczyzn długotrwale pobierających świadczenie.

Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć

płeć	2016		2017		2018		2019	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
kobiety	81	50,6	53	49,5	61	53	48	50
mężczyźni	79	49,4	54	50,5	54	47	48	50
ogółem	160	100	107	100	115	100	96	100

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2018 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2019 roku najwięcej osób korzystających z tego typu pomocy było w wieku produkcyjnym, jednak osoby wieku przedprodukcyjnym również stanowiły również znaczną część. Pod względem płci widoczna jest znaczna dysproporcja, zwłaszcza wśród świadczeniobiorców w wieku poprodukcyjnym - korzystających z pomocy społecznej kobiet jest więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 23, liczba mężczyzn - 10).

Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019

	2016		2017		2018		2019	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	145	68	113	52	81	37	75	32
produkcyjny	112	58	95	43	91	41	93	41
poprodukcyjny	29	17	30	18	28	18	33	23
ogółem	286	143	238	113	199	96	200	96

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2018 rok

Z pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych w 2019 roku skorzystało 98 osób, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 102 osoby. W porównaniu do 2016 roku wśród korzystających z pomocy społecznej, zauważyć można spadek zarówno liczby rodzin w przypadku świadczeń niepieniężnych, jak i świadczeń pieniężnych. W roku 2019 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w porównaniu do 2016 roku zmalała o 7 rodzin, natomiast w przypadku świadczeń niepieniężnych zauważalny jest spadek w wysokości 23 rodzin.

Tabela 13. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w Kurowie w latach 2016-2019

rodzaj świadczenia	2016		2017		2018		2019	
	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny
świadczenia pieniężne	123	86	105	87	96	80	98	79
świadczenia niepieniężne	163	88	133	72	103	61	102	65

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2018 rok

W 2019 roku w Kurowie najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej były kolejno: ubóstwo (99 rodzin), niepełnosprawność (65 rodzin), bezrobocie (44 rodziny) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (30 rodzin).

Tabela 14. Powody udzielania świadczeń w latach 2016-2019 roku – liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

Lp.	powód udzielenia świadczeń	2016	2017	2018	2019
1	ubóstwo	121	116	105	99
2	bezrobocie	59	48	43	44
3	niepełnosprawność	83	78	69	65
4	długotrwała lub ciężka choroba	20	13	25	19
5	alkoholizm	10	17	13	24
6	potrzeba ochrony macierzyństwa	6	6	11	6
	w tym wielodzietność	1	0	5	3
7	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	49	40	31	30
	w tym rodziny niepełne	19	14	11	13
	w tym rodziny wielodzietne	30	26	22	17
8	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	1	3	1
9	przemoc w rodzinie	1	1	0	0
10	bezdомność	0	2	0	0
11	sieroctwo	1	0	0	0
12	narkomania	0	0	0	0
13	zdarzenia losowe	1	0	3	2

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

W 2019 roku przeprowadzono wywiady środowiskowe ze 144 rodzinami. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono takie wywiady kształtuje się na podobnym poziomie, jak w roku 2018. W porównaniu do 2016 roku liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe zmalała o 30, natomiast w stosunku do 2017 roku spadła o 15.

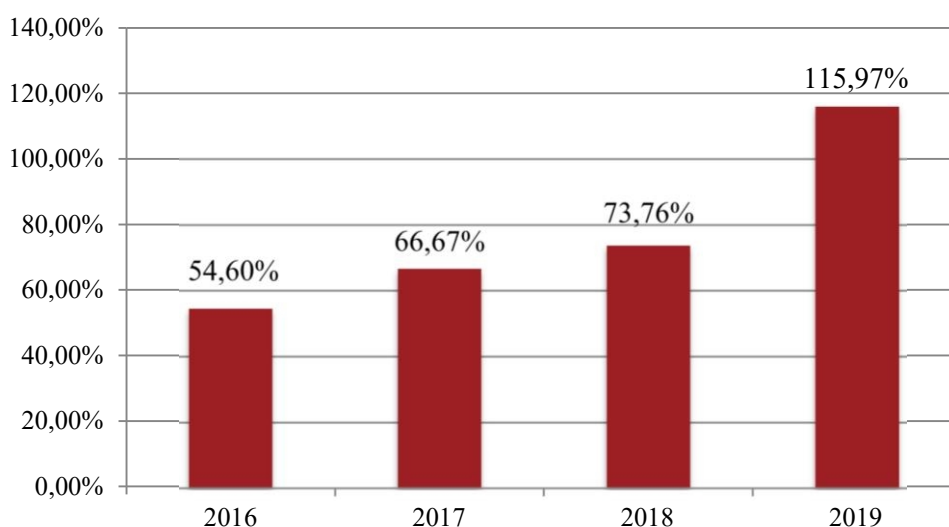
Tabela 15. Liczba osób i osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba rodzin ogółem	174	159	143	144
liczba osób w rodzinach	362	331	350	314

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Wskaźnik pracy socjalnej, czyli stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%, kształtował się w 2019 roku na poziomie 115,97%. W porównaniu do 2018 roku wskaźnik ten wzrósł o 42,21 pp., w stosunku do 2017 roku uległ zwiększeniu o 49,3 pp., natomiast w porównaniu do 2016 roku wzrósł o 61,37 pp.

Wykres 14. Wskaźnik pracy socjalnej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

7.3. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Kurów. Należą do nich:

- Urząd Gminy,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny „Pierwszy kontakt”,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- Komisariat Policji w Kurowie,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- organizacje pozarządowe,
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Otwarty Okrąg”,
- Grupa wsparcia „Moja szansa”,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach,
- Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnień w Puławach.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców gminy Kurów na temat problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej, rówieśniczej, cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych, profilaktyki, rynku pracy, ubóstwa, wykluczenia społecznego, niepełnosprawności, osób starszych oraz zdrowia psychicznego. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców gminy Kurów oraz uczniów. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

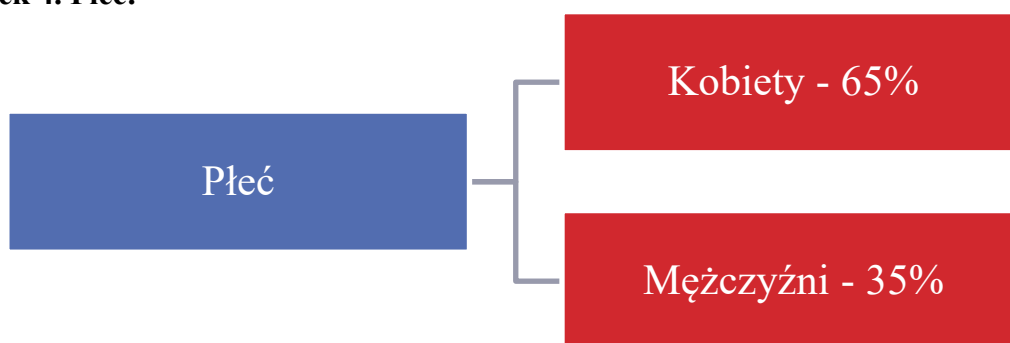
Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 2%).

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

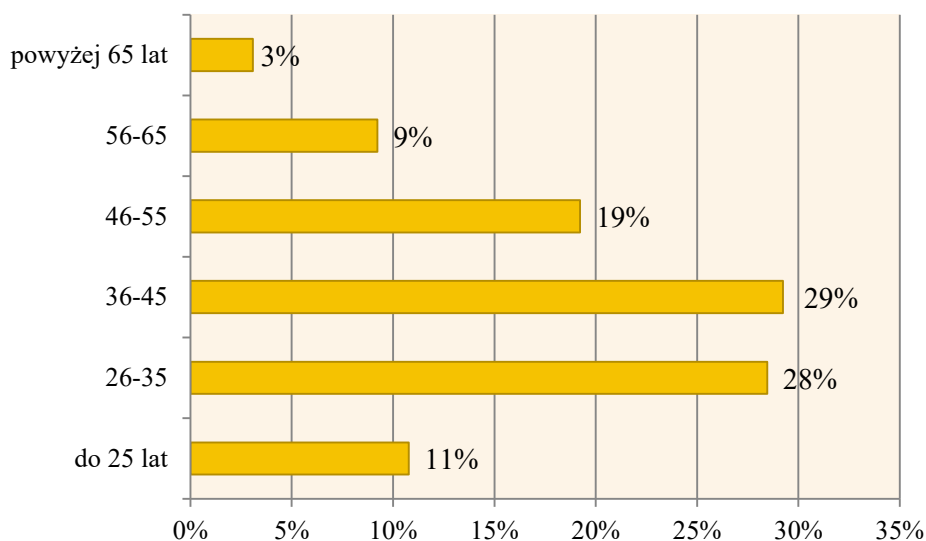
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Kurów wzięło udział 130 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 65% ogółu.

Rysunek 4. Płeć:

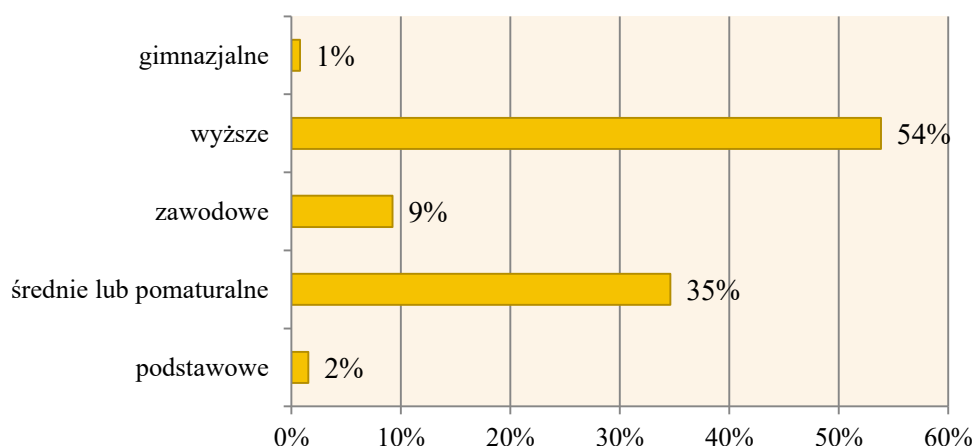
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (29%) oraz 26-35 lat (28%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (19%), mniej niż 25 lat (11%), 56-65 lat (9%) oraz powyżej 65 lat (3%).

Wykres 15. Wiek:

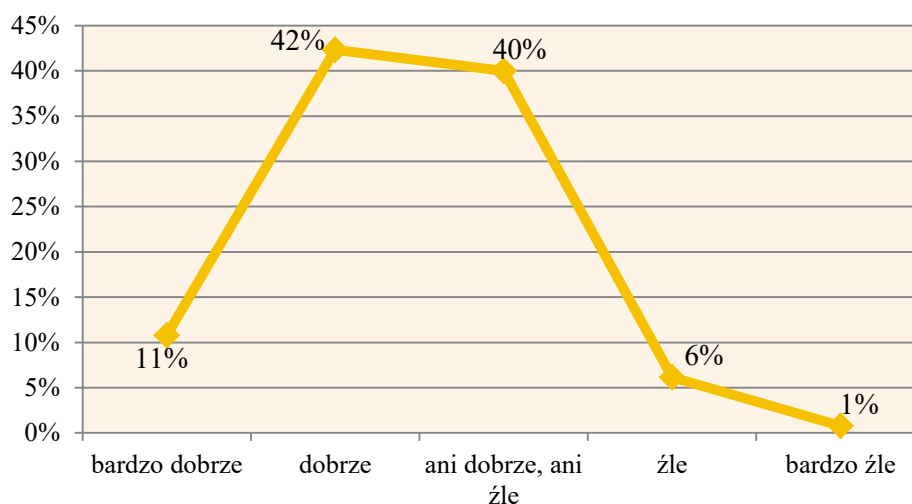
Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (54%), 35% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, 9% z wykształceniem zawodowym, 2% z podstawowym, natomiast 1% ankietowanych zakończył swoją edukację na poziomie gimnazjum.

Wykres 16. Wykształcenie:

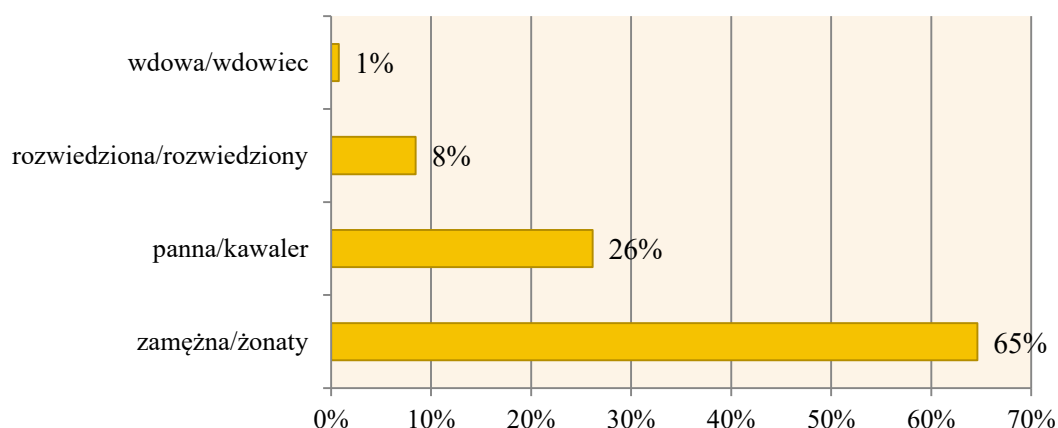
Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że nieco ponad połowa dorosłych mieszkańców Gminy jest z niej zadowolona - 42% ocenia ją dobrze, a 11% bardzo dobrze. 40% określiło swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą, 6% ankietowanych oceniło ją jako złą, natomiast 1% stwierdziło, że jest ona bardzo zła.

Wykres 17. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów jest zamężnych/żonatych (65%), 26% badanych to panny/kawalerowie, 8% stanowią osoby rozwiedzione, natomiast 1% - wdowy/wdowcy.

Wykres 18. Stan cywilny:

PROBLEM ALKOHOLOWY

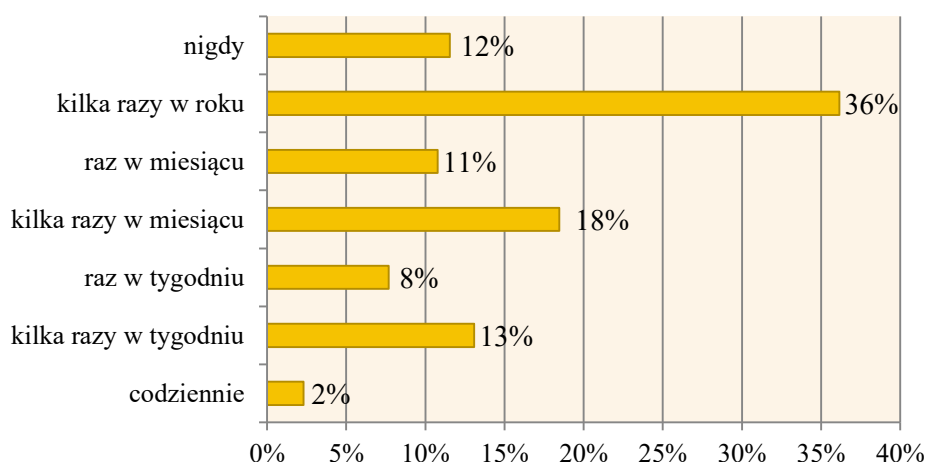
Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji⁹. Co niepokojące, na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost średniego spożycia alkoholu przeliczanego w litrach na jednego mieszkańca. Osoby nadużywające alkoholu oprócz tego, że sami narażeni są na różnego rodzaju problemy, stwarzają zagrożenie dla innych osób. Ze względu na skalę, jak i obserwowane negatywne konsekwencje, alkoholizm uznaje się w Polsce za problem społeczny. Oprócz skutków związanych ze sferą zdrowia fizycznego i psychicznego, nadużywanie i uzależnienie od alkoholu niesie za sobą również inne konsekwencje, które ponoszą nie tylko same osoby pijące, ale także osoby w ich otoczeniu. Wśród negatywnych następstw spożywania alkoholu, jego nadużywania i uzależnienia w sferze społecznej wymienić można: cierpienie rodzin, wykluczenie społeczne, negatywny wpływ na wychowanie dzieci, problemy osób dorastających w rodzinach alkoholowych, cierpienie ofiar wypadków drogowych i przestępstw, zaburzone relacje społeczne, obniżenie jakości i wydajności pracy, czy też destrukcyjny wpływ alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym. Konsekwencje problemu alkoholowego są wieloaspektowe, mają szeroki zasięg i wymagają podejmowania systemowych, interdyscyplinarnych działań zaradczych, skierowanych na czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym¹⁰.

⁹ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty/132-statystyki>

¹⁰ Włodarczyk E., *Spoleczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce*, Pedagogika Społeczna 2018, Nr 2 (68), str. 241-251.

Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia do alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Możemy zauważyć, iż 2% sięga po alkohol codziennie, 13% – kilka razy w tygodniu, 8% respondentów – raz w tygodniu, 18% – kilka razy w miesiącu, 11% – raz w miesiącu, natomiast 36% – kilka razy w roku. Abstynencję zadeklarowało zaledwie 12% mieszkańców.

Wykres 19. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy spożywają alkohol.

115 osób

Następne pytanie zadane respondentom dotyczyło rodzajów napojów alkoholowych, które dorośli mieszkańcy piją najczęściej. Możemy zauważyć dosyć zróżnicowany rozkład odpowiedzi. Najwięcej ankietowanych sięga po piwo (78 osób, tj. 68%), wino (48 osób, tj. 42%) oraz wódkę (31 osób, tj. 27%). Nieco mniej popularne w wyborze dorosłych mieszkańców są: whisky (23 osoby, tj. 20%), nalewki (17 osób, tj. 15%), likiery (12 osób, tj. 11%), alkohol własnej roboty (8 osób, tj. 7%), alkohol spoza legalnego źródła (2 osoby, tj. 2%) oraz inne alkohole, w tym: rum oraz drinki (2 osoby, tj. 2%).

Tabela 16. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
piwo	68%	78
wino	42%	48
wódka	27%	31
whisky	20%	23
nalewki	15%	17
likiery	11%	12

alkohol własnej roboty	7%	8
alkohol spoza legalnego źródła	2%	2
inne	2%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia ilość porcji alkoholu wypijanych przez ankietowanych w ciągu całego dnia, w którym go spożywają. Większość z respondentów deklaruje, że w dniu, w którym spożywa alkohol wypija 1-2 porcje tego napoju (66 osób, tj. 57%). Nieco mniej mieszkańców wskazało na 3-4 porcje (29 osób, tj. 25%), 5-7 porcji (11 osób, tj. 10%), 8-10 porcji (4 osoby, tj. 3%) oraz 11 i więcej porcji (5 osób, tj. 4%).

Tabela 17. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-2	57%	66
3-4	25%	29
5-7	10%	11
8-10	3%	4
11-13 i więcej	4%	5

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że większość mieszkańców nigdy nie pracowało w stanie nietrzeźwości (106 osób, tj. 92%). Do takiego zachowania przyznało się 9 badanych (8%), wśród których 6 ankietowanych (5%) stwierdziło, że miało to miejsce raz, w przypadku 2 osób (2%) zdarza się to sporadycznie, natomiast jeden respondent zadeklarował, że zdarza mu się to często (1%).

Tabela 18. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	92%	106
raz mi się to zdarzyło	5%	6
zdarza mi się to sporadycznie	2%	2
zdarza mi się to często	1%	1

Kolejną analizowaną w Diagnostyce kwestią było prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu. Większość respondentów zadeklarowało, że nigdy nie kierowało pojazdem w stanie nietrzeźwości (106 osób, tj. 92%), na uwagę zasługuje jednak fakt, że 7 osobom (6%)

zdarzyło się to raz, 1 badanemu (1%) zdarza się to sporadycznie, a kolejnej 1 osobie (1%) – zdarza się to często.

Tabela 19. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

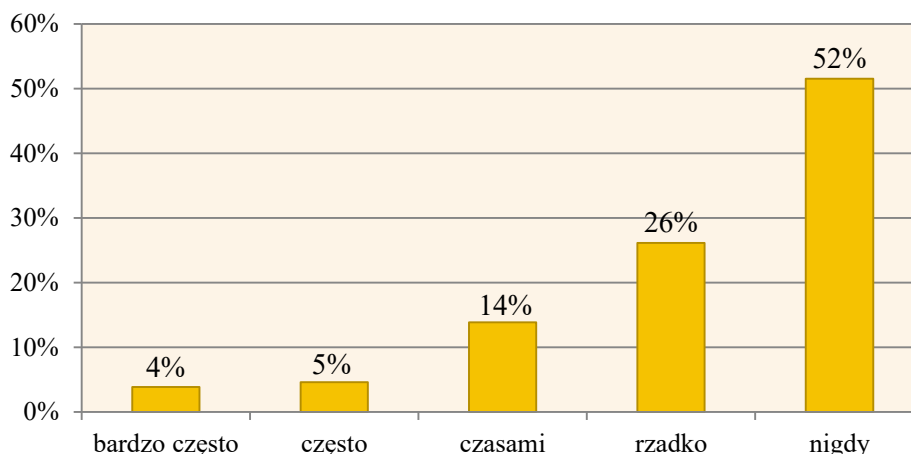
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	92%	106
raz mi się to zdarzyło	6%	7
zdarza mi się to sporadycznie	1%	1
zdarza mi się to często	1%	1

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

130 osób

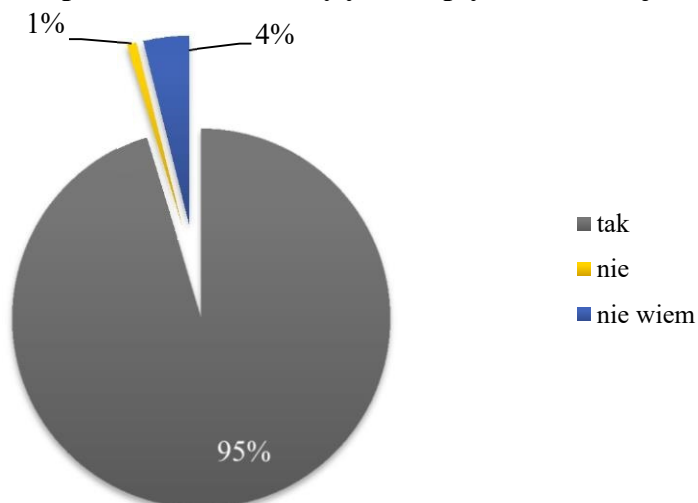
Następnym etapem badania było sprawdzenie skali problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu w gminie Kurów. Jak wynika z zebranych danych 49% respondentów było świadkiem prowadzenia pojazdu przez osoby nietrzeźwe. 26% badanych wskazało na odpowiedź „rzadko”, 14% stwierdziło, że było tego świadkiem czasami, 5% - często, natomiast 4% - bardzo często.

Wykres 20. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

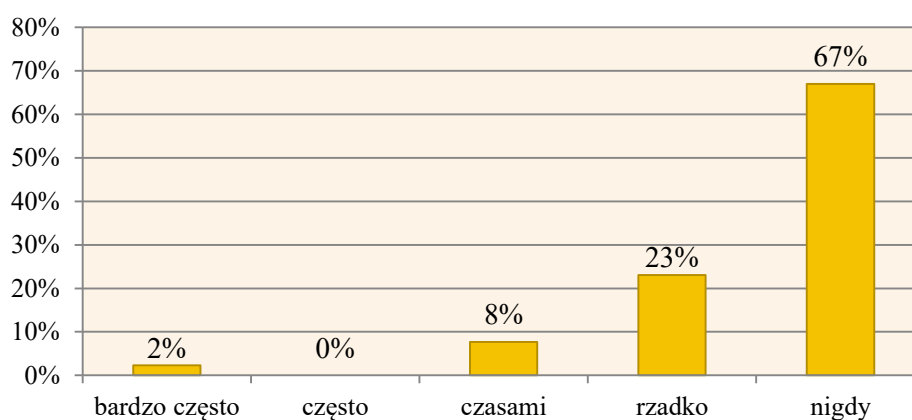
W jednym z pytań poprosiliśmy ankietowanych o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że wśród niektórych mieszkańców Gminy, występuje brak świadomości w tym zakresie. Odpowiedź „nie wiem” zaznaczyło 4% badanych, natomiast 1% badanych jest zdania, że picie alkoholu w ciąży nie ma wpływu na rozwój dziecka. Zdecydowana większość stwierdziła, że picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka.

Wykres 21. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

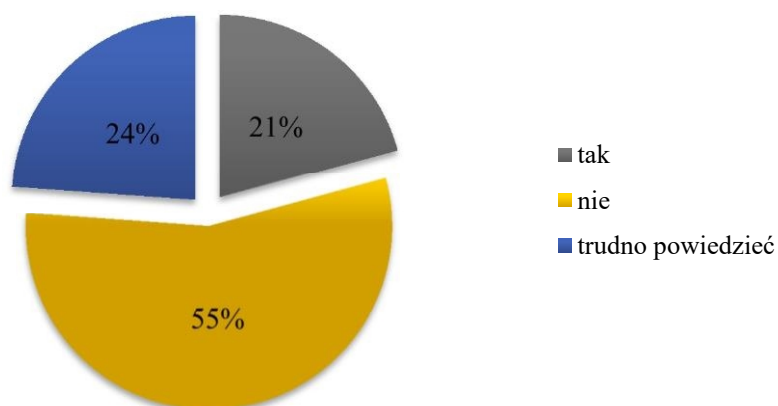
Respondenci zostali również poproszeni o określenie, czy zauważyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy na terenie swojej miejscowości, kobiety w ciąży spożywające alkohol. Do bycia tego świadkiem przyznało się 33% respondentów, w tym 23% było obserwatorem takiej sytuacji rzadko, 8% - czasami, natomiast 2% bardzo często.

Wykres 22. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy Kurowa mieli określić, czy na terenie Gminy należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży alkoholu. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że za ograniczeniem ilości punktów jest 21% badanych, 53% jest przeciwnego zdania, natomiast 24% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 23. Czy na terenie gminy należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?

PROBLEM NIKOTYNOWY

Palenie papierosów jest aktualnie jednym z najpoważniejszych przyczyn problemów zdrowotnych współczesnego świata. Do negatywnych konsekwencji tego zaliczyć można choroby układu sercowo-naczyniowego, oddechowego oraz zwiększone ryzyko wystąpienia nowotworów. Według szacunków *Światowej Organizacji Zdrowia* (WHO) w konsekwencji palenia papierosów co roku umiera ponad 7 milionów ludzi na całym świecie¹¹. W Polsce w 2016 roku z tego powodu zmarło aż 66 tys. osób, co stanowiło 17% wszystkich zgonów¹². Wyniki badań dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie palenia tytoniu w Polsce, przeprowadzone przez *Centrum Badania Opinii Społecznej* w 2019 roku pokazują, iż po papierosy regularnie sięga co piąty Polak¹³. Pomimo stopniowo zmniejszającej się w ostatnich latach liczby palaczy papierosów, problem ten nadal stanowi powszechne i wymagające podejmowania działań zapobiegawczych zjawisko. Konieczna jest zatem realizacja systematycznych zadań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia ograniczających popularność palenia tytoniu.

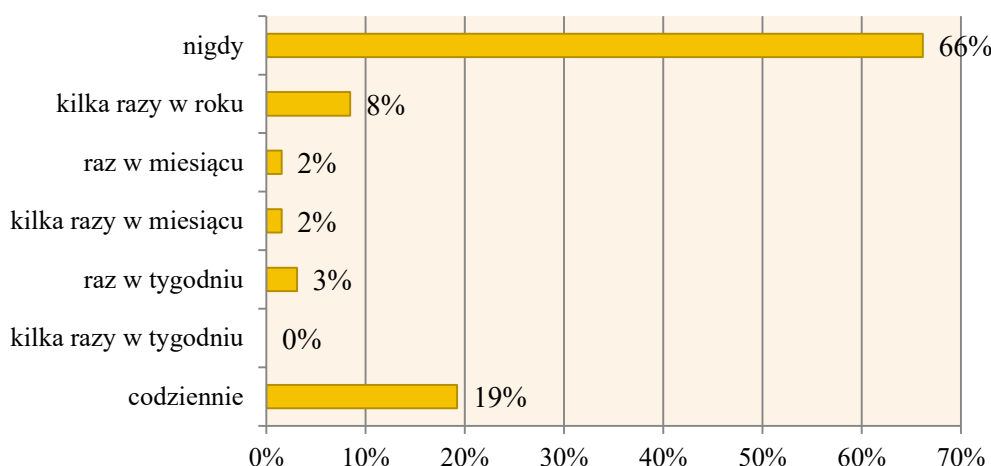
Drugi z analizowanych w Diagnozie obszarów, miał na celu zweryfikowanie skali palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców gminy Kurów. Spośród wszystkich badanych osób papierosy pali 34%, przy czym 8% sięga po nie kilka razy w roku, 2% raz w miesiącu, 2% kilka razy w miesiącu, 3% raz w tygodniu, natomiast 19% - codziennie.

¹¹ WHO report on the global tobacco epidemic: monitoring tobacco use and prevention policies, World Health Organization, Geneva 2017.

¹² Zgliczyński, W. S., *Palenie tytoniu w Polsce*, Biuro Analiz Sejmowych 2017, nr 14 (237).

¹³ CBOS, *Palenie papierosów*, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.

Wykres 24. Jak często pali Pan/i papierosy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy palą papierosy.

44 osoby

W tabeli poniżej przedstawiona została liczba dziennie wypalanych przez dorosłych mieszkańców sztuk papierosów. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że 3 osoby (7%) nie wiedzą ile dziennie papierosów wypalają, ponieważ nie liczą ich ilości, 17 osób (39%) nie wie, ponieważ nie pali codziennie, 3 respondentów (7%) deklaruje, iż sięga po papierosa mniej niż 5 razy w ciągu dnia, 10 osób (23%) między 6 a 15 razy, 9 osób (20%) wypala dziennie między 16 a 25 sztuk, natomiast 2 osoby wypalają więcej niż 25 papierosów dziennie (5%).

Tabela 20. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
trudno powiedzieć, nie palę codziennie	39%	17
6-15 sztuk	23%	10
16-25 sztuk	20%	9
poniżej 5 sztuk	7%	3
nie wiem, nie liczę	7%	3
więcej niż 25 sztuk	5%	2

Poniższa tabela prezentuje rozkład odpowiedzi mieszkańców na pytanie o próby rzucenia przez nich palenia. Z zebranych danych wynika, że zerwać z nałogiem próbowało 17 osób (40%), w tym 5 respondentów raz (12%), natomiast 12 osób wiele razy (28%). Blisko co drugi palący nigdy nie próbował rzucić palenia (21 osób, tj. 49%).

Tabela 21. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

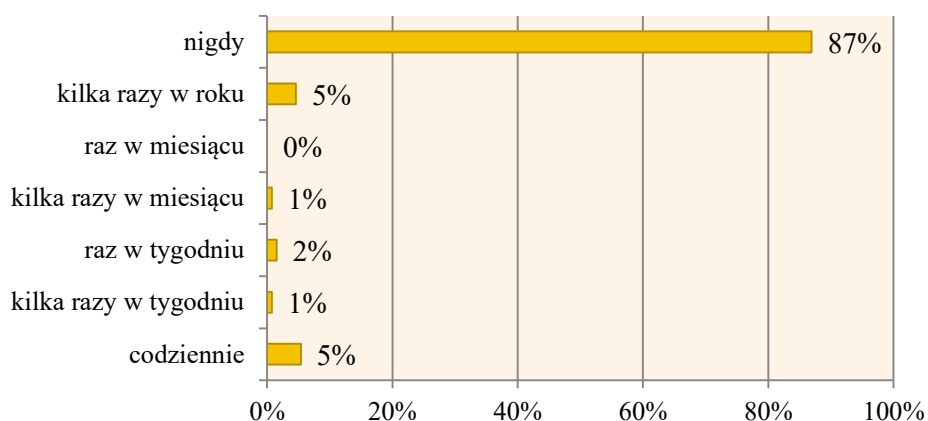
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy nie próbowałem/am	49%	21
tak, wiele razy, ale nie udało mi się	28%	12
nie, ale zamierzam spróbować	12%	5
tak, raz, ale nie udało mi się	12%	5

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

130 osób

Kolejne pytanie zadane respondentom dotyczyło palenia elektronicznych papierosów. Zebrany materiał badawczy wykazał, że e-papierosy pali 14% dorosłych mieszkańców, w tym 5% - kilka razy w roku, 1% - kilka razy w miesiącu, 2% - raz w tygodniu, 1% - kilka razy w tygodniu, natomiast 5% - codziennie.

Wykres 25. Jak często pali Pan/i e-papierosy?

PROBLEM NARKOTYKOWY

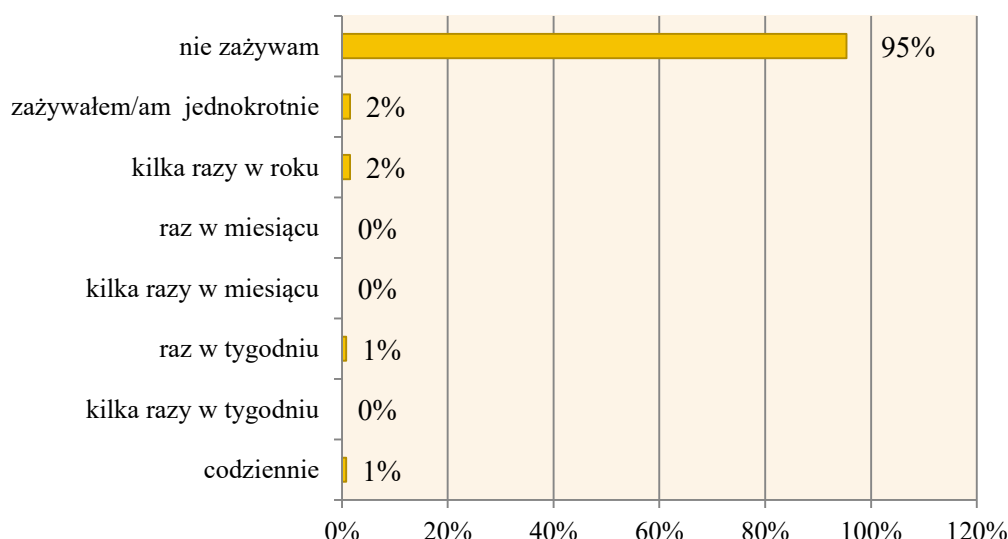
Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem. Według badań przeprowadzonych w 2018 roku odsetek osób w wieku 15-34 lata używających narkotyków w ciągu ostatniego roku wyniósł 10,4%, przy czym najczęściej stosowaną nielegalną substancją psychoaktywną okazała się marihuana¹⁴. Wśród

¹⁴ Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.

negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, między innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, utrata zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania, czy też konflikty z prawem. Zagrożeniem są również nowe substancje psychoaktywne, tzw. *dopalacze*. Ze względu na wysoką toksyczność oraz zmieniający się, nieznany skład, ich jednokrotne zażycie może doprowadzić do nieodwracalnych skutków zdrowotnych, a nawet śmierci. Jak wynika z raportu *Głównego Inspektora Sanitarnego*, w 2018 roku zarejestrowanych zostało 4 260 przypadków interwencji medycznych związanych z zatruciem/podejrzeniem zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi¹⁵. Biorąc pod uwagę ryzyko szkód, konsekwencji prawnych, zdrowotnych oraz społecznych związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy, konieczne jest realizowanie działań w obszarze profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej osób uzależnionych, a także systematyczne prowadzenie badań i monitoringu używania substancji psychoaktywnych.

Następnym etapem badania było zidentyfikowanie skali spożywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców Gminy. Sięgnięcie po tego typu substancje zadeklarowało 6% badanych, w tym 2% zażywało je jednokrotnie, kolejne 2% - kilka razy w roku, 1% - raz w tygodniu, natomiast kolejny 1% zażywa środki psychoaktywne codziennie.

Wykres 26. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

¹⁵ Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy zażywali narkotyki, dopalacze lub inne substancje psychoaktywne.

6 osób

W celu pogłębionej analizy określono, które substancje psychoaktywne zażywali dorośli mieszkańcy gminy Kurów. Wyniki badania ankietowego pokazały, iż mieszkańcy zażywali marihuanę (6 osób, tj. 100%), amfetaminę (3 osoby, tj. 50%), kokainę (2 osoby, tj. 33%), mefedron (2 osoby, tj. 33%), ekstazy (2 osoby, tj. 33%), środki nasenne (2 osoby, tj. 33%), leki w celu odurzenia się (2 osoby, tj. 33%), dopalacze (2 osoby, tj. 33%), LSD (1 osoba, tj. 17%), grzyby halucynogenne (1 osoba, tj. 17%) oraz sterydy anaboliczne (1 osoba, tj. 17%).

Tabela 22. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	100%	6
amfetamina	50%	3
kokaina	33%	2
mefedron	33%	2
ekstazy	33%	2
środki nasenne	33%	2
leki w celu odurzania się	33%	2
dopalacze	33%	2
LSD	17%	1
grzyby halucynogenne	17%	1
sterydy anaboliczne	17%	1
inne	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Dorośli mieszkańcy gminy Kurów, którzy wcześniej zadeklarowali spożywanie narkotyków, dopalaczy lub innych substancji psychoaktywnych zostali poproszeni również o określenie, czy doznali w związku z tym jakichś przykrych konsekwencji. Żaden z mieszkańców nie doświadczył przykrych konsekwencji związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.

Tabela 23. Czy doznał/a Pan/i przykrych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie doznałem/am żadnych konsekwencji	100%	6
problemy ze zdrowiem	0%	0
problemy finansowe	0%	0
problemy w pracy	0%	0
wypadek lub uszkodzenie ciała	0%	0
inne	0%	0

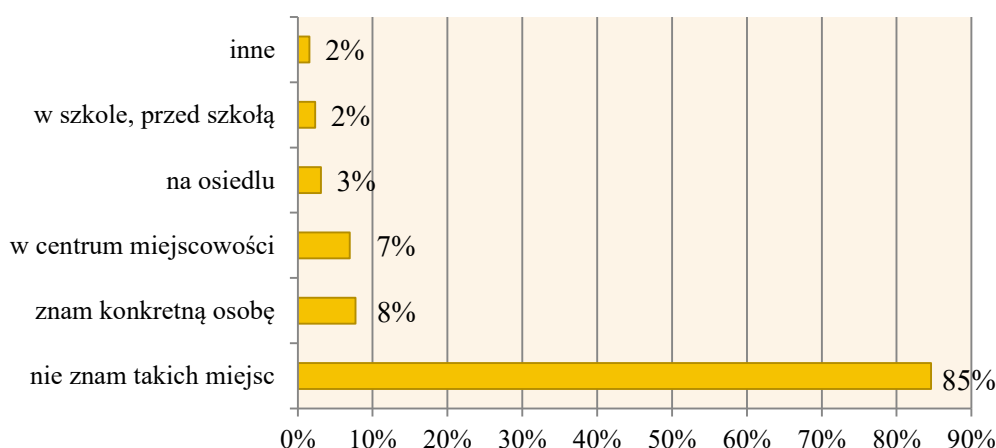
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

130 osób

Respondentom zostało zadane pytanie również o znajomość konkretnych miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Badania wykazały stosunkowo wysoki odsetek ankietowanych deklarujących znajomość takich miejsc (15%), przy czym przeważająca część spośród tych osób wskazała na znajomość konkretnej osoby (8%) lub centrum miejscowości (7%). Zdecydowanie rzadziej deklarowane było osiedle (3%), szkoła (2%) oraz inne bliżej niewskazane miejsca (2%).

Wykres 27. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

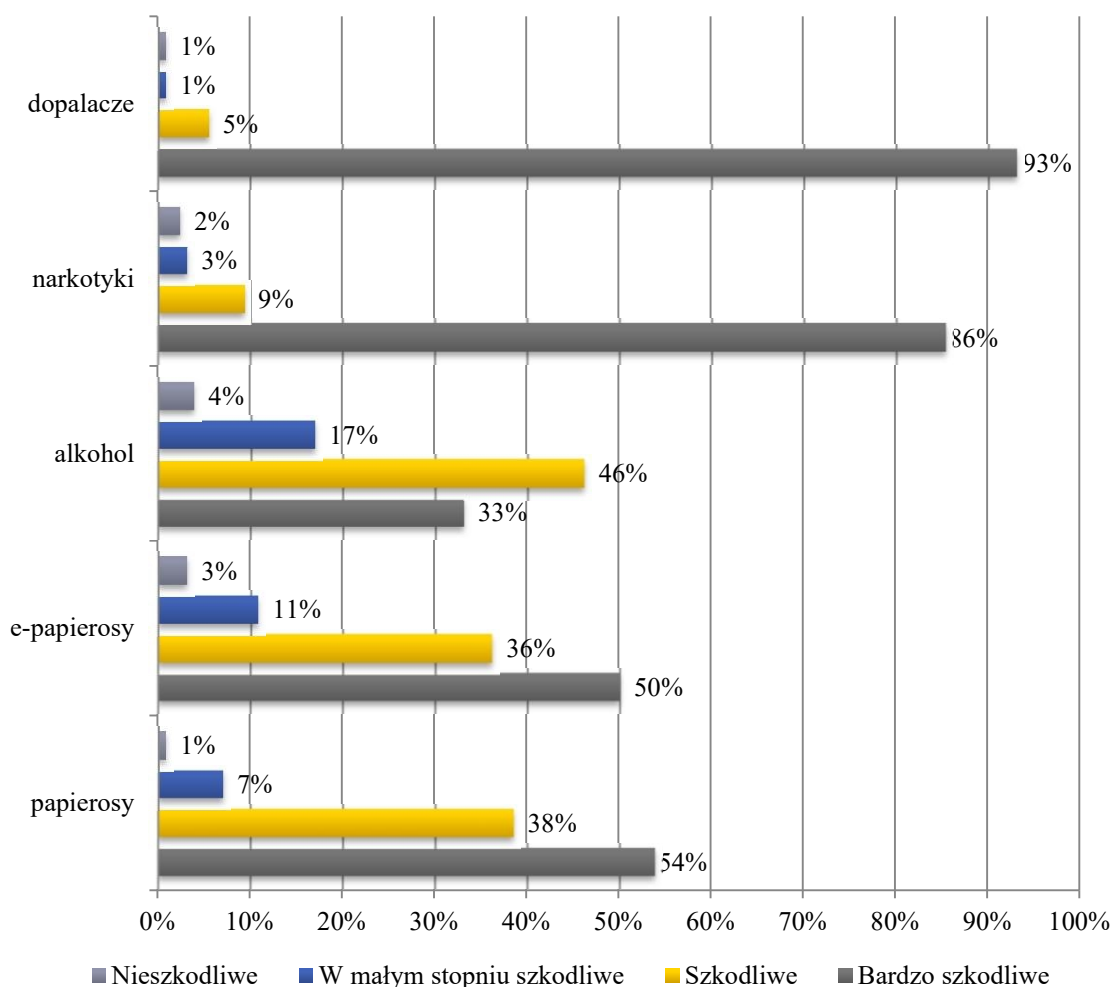

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Opinia respondentów dotycząca szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów przedstawia się następująco:

- szkodliwość dopalaczy dostrzega 98% respondentów, natomiast nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości – 2%;
- o szkodliwości narkotyków przekonanie ma 95%, natomiast przeciwnego zdania jest 5%;
- ze szkodliwości alkoholu zdaje sobie sprawę 79%, z kolei brak świadomości na temat negatywnych konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu ma 21%;
- e-papierosy są szkodliwe dla 86% badanych mieszkańców, a o ich niskiej szkodliwości przekonanie ma 14%;
- szkodliwość papierosów dostrzega 92% respondentów, natomiast nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości – 8%.

Wykres 28. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

PROBLEM PRZEMOCY

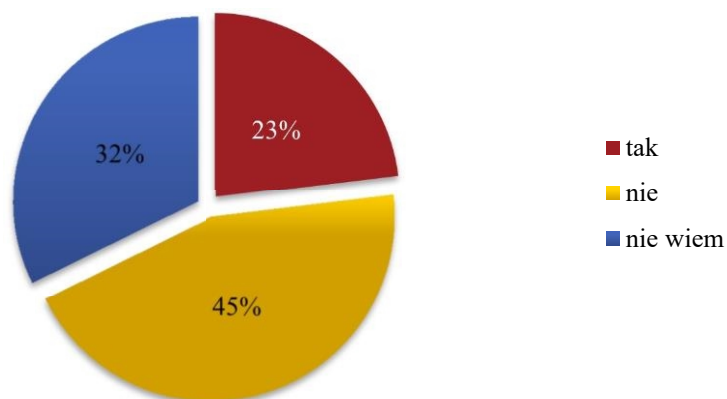
Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie. Skutki przemocy są dla osób jej doświadczających długotrwałe i istotnie wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem ten dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doświadczających przemocy kształtowała się na poziomie 88 032¹⁶. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie *Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej* w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%¹⁷. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Kurów. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 23% badanych, a przeczącej – 45%.

¹⁶ <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

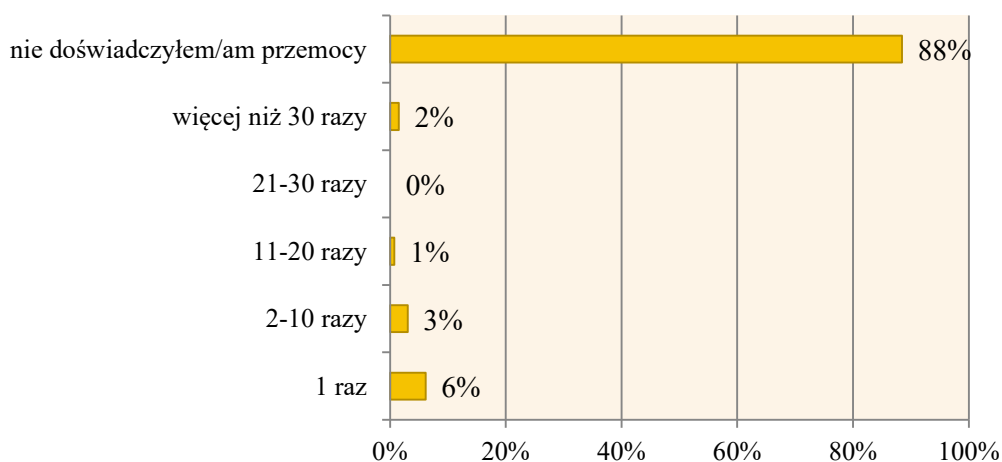
¹⁷ Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy*, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.

Wykres 29. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Skala problemu przemocy w gminie Kurów została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu. Z zebranych danych wynika, że kiedykolwiek w życiu przemocy doznało 12% mieszkańców, wśród których 6% doświadczyło jej 1 raz, 3% - 2-10 razy, 1% - 11-20 razy, natomiast 2% - więcej niż 30 razy.

Wykres 30. Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy.

15 osób

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 12 badanych tj. 80%. Przemocy fizycznej doświadczyło 6 ankietowanych (40%), przemocy ekonomicznej –

4 osoby (27%), mobbingu – 3 osoby (20%), zaniedbania – 2 osoby (13%), a przemocy seksualnej – 1 osoba (7%).

Tabela 24. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	80%	12
przemoc fizyczna	40%	6
przemoc ekonomiczna	27%	4
mobbing	20%	3
zaniedbanie	13%	2
przemoc seksualna	7%	1
nie wiem	7%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najwięcej osób doznało przemocy ze strony męża/żony (5 osób, tj. 33%), partnera/partnerki (4 osoby, tj. 27%) oraz kolegi/koleżanki z pracy (4 osoby, tj. 27%). W dalszej kolejności badani wskazali na pracodawcę (2 osoby, tj. 13%), mamę (1 osoba, tj. 7%), dziecko/dzieci (1 osoba, tj. 7%), nieznajomego/ą (1 osoba, tj. 7%) oraz inne bliżej nieokreślone osoby (1 osoba, tj. 7%).

Tabela 25. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	33%	5
partner/partnerka	27%	4
kolega/koleżanka z pracy	27%	4
pracodawca	13%	2
mama	7%	1
dziecko/dzieci	7%	1
nieznajomy/a	7%	1
inne osoby	7%	1
tata	0%	0
siostra	0%	0
dziadkowie	0%	0
brat	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, najwięcej odpowiedzi padło na dom (12 osób, tj. 80%). W mniejszym stopniu deklarowano doznanie tego problemu w pracy (6 osób, tj. 40%) i miejscu publicznym (3 osoby, tj. 20%). Na uczelni przemocy doświadczyła 1 osoba (7%).

Tabela 26. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
w domu	80%	12
w pracy	40%	6
w miejscu publicznym	20%	3
na uczelni	7%	1
inne	0%	0

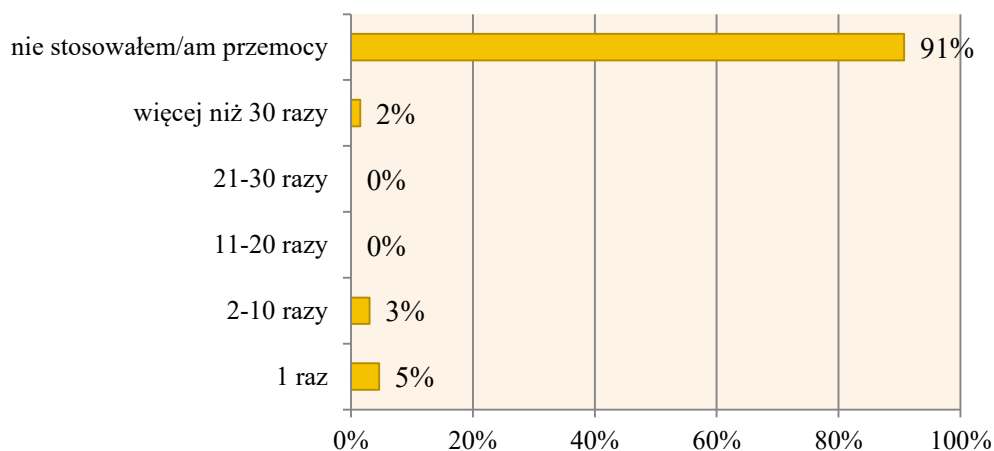
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

130 osób

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznało się 10% mieszkańców, spośród których 5% zastosowało ją 1 raz, 3% - 2-10 razy, natomiast 2% - więcej niż 30 razy.

Wykres 31. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy przyznali, że stosowali przemoc.

12 osób

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc fizyczna (8 osób, tj. 73%) oraz przemoc psychiczna (6 osób, tj. 55%). Na przemoc ekonomiczną,

zaniedbanie oraz mobbing wskazały po 2 osoby (17%), z kolei 1 osoba przyznała się do stosowania przemocy seksualnej (9%).

Tabela 27. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc fizyczna	73%	8
przemoc psychiczna	55%	6
przemoc ekonomiczna	18%	2
zaniedbanie	18%	2
mobbing	18%	2
przemoc seksualna	9%	1
nie wiem	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Mieszkańcy najczęściej przyznawali się do stosowania przemocy wobec męża/żony (5 osób, tj. 45%), partnera/partnerki (3 osoby, tj. 27%) oraz dziecka/dzieci (3 osoby, tj. 27%). 2 osoby wskazały na kolegę/koleżankę z pracy (18%), natomiast jedna osoba stosowała przemoc wobec rodziców i nieznajomych osób (9%).

Tabela 28. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	45%	5
partner/partnerka	27%	3
dziecko/dzieci	27%	3
kolega/koleżanka z pracy	18%	2
rodzice	9%	1
nieznajomy/a	9%	1
rodzeństwo	0%	0
dziadkowie	0%	0
inne osoby	0%	0

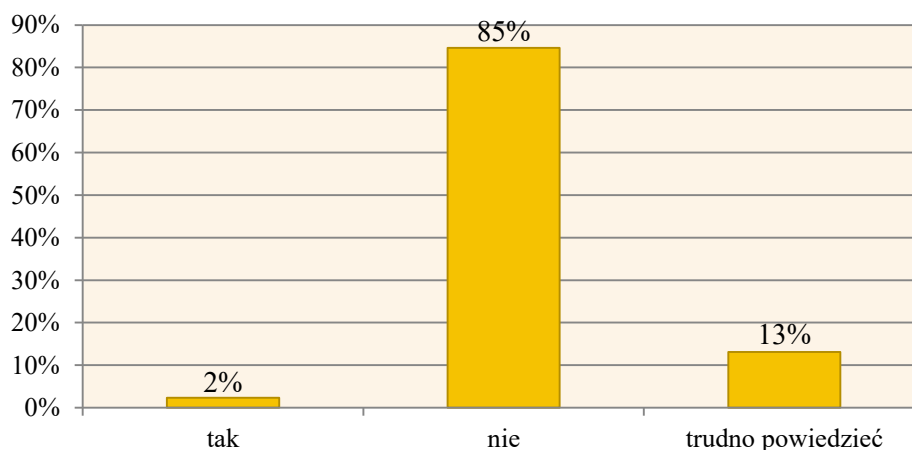
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

130 osób

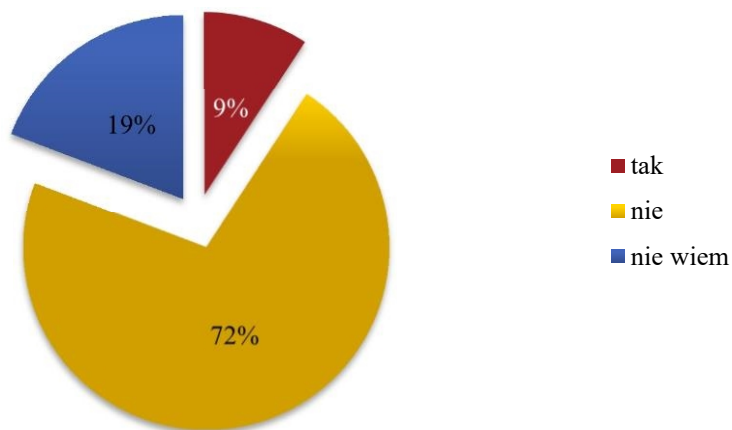
Odpowiedzi respondentów na następne pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie gminy Kurów. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 2% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród respondentów znalazły się również osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 13% ogółu.

Wykres 32. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

Kolejną analizowaną w Diagnostyce kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy, na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne popiera 9% badanych, z kolei 19% stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 72% mieszkańców.

Wykres 33. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Jak wynika ze statystyk *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* oraz *Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii* dotyczących wydatkowania środków finansowych na realizację zadań związanych z profilaktyką uzależnień, samorządy często realizują nieskuteczne strategie profilaktyczne, które nie przynoszą żadnych efektów. Według *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* „w 2018 roku aż 46 318 078.30 zł zostało wydane na jednorazowe festyny

i inne imprezy plenerowe, spektakle profilaktyczne, imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp.), czyli działania, które nie pełnią funkcji profilaktycznej, o nieznaney skuteczności, a o części z nich wręcz wiadomo, że nie są efektywne”¹⁸. Do czynników wzmacniających jakość profilaktyki należą: obowiązujący system prawny, współpraca pomiędzy samorządem a placówkami realizującymi programy profilaktyczne poprzez finansowe wspieranie programów profilaktycznych oraz rozwój kadr zajmujących się profilaktyką (szkolenia, superwizje), monitorowanie sytuacji epidemiologicznej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnozowanie problemu przemocy, a także zwiększenie czasu przeznaczanego na działania profilaktyczne w placówkach oświatowych. Szczególnie ważne jest, aby wszystkie podmioty zaangażowane w realizację zadań profilaktycznych stworzyły spójny system, opierający się na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i gminnym¹⁹. Skuteczność działań profilaktycznych będzie większa w przypadku realizacji modelu profilaktyki zintegrowanej opartej na: współpracy na poziomie instytucjonalnym i wspólnotowym, dbałości o wzorce i spójny przekaz, przede wszystkim ze strony rodziny i szkoły, wypracowaniu autonomicznych dla danego środowiska lokalnego strategii i metod oddziaływań profilaktycznych, które będą stosowane systematycznie, konsekwentnie i długookresowo oraz doskonaleniu kompetencji wychowawczych i organizacyjnych twórców, a także realizatorów działań profilaktycznych²⁰.

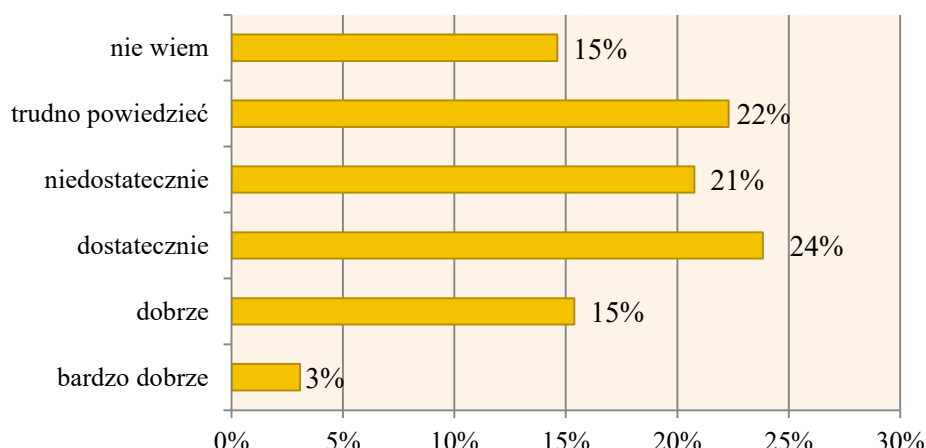
W pierwszym pytaniu bloku tematycznego dotyczącego działań profilaktycznych, respondenci zostali poproszeni o ocenę stopnia zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. Możemy zauważyć, że tylko 3% ankietowanych uważa, iż działania prowadzone są bardzo dobrze, zdaniem 15% - dobrze, 24% respondentów ocenia poczynania w tym zakresie jako dostateczne, 21% - niedostatecznie, a 22% mieszkańców miało trudność w odpowiedzi na to pytanie. Pozostali respondenci stwierdzili, że nie mają na ten temat wiedzy (15%).

¹⁸ *Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku*, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.

¹⁹ Pietrzak S., *Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki*, Świat Problemów.

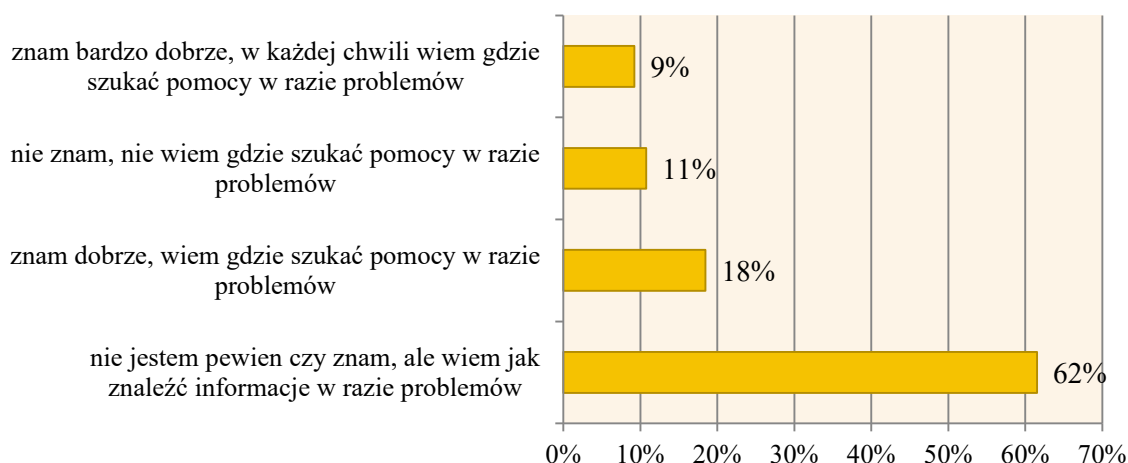
²⁰ Kmiecik-Jusięga K., *Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym*, [w:] *Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji*, red. D. Kowalczyk, A. Szczówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015, s. 293.

Wykres 34. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

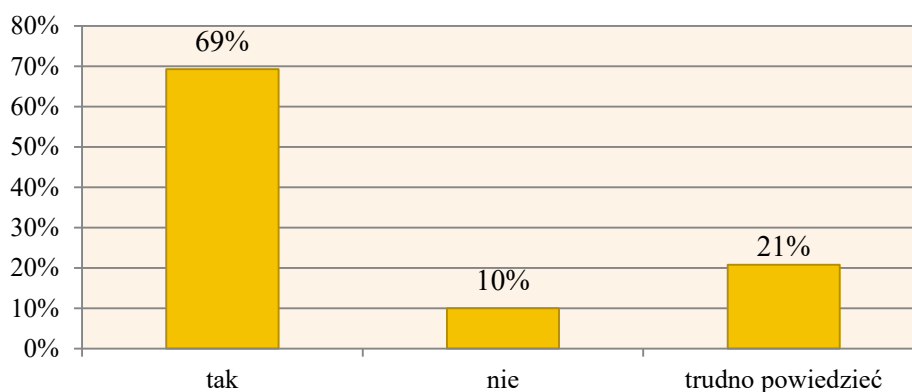
W kwestii znajomości danych kontaktowych do instytucji, gdzie można się zgłosić w razie problemów wyniki kształtują się na zróżnicowanym poziomie. 62% mieszkańców biorących udział w badaniu nie jest pewnych, czy zna takie dane kontaktowe, ale wie gdzie znaleźć informacje na ten temat, 18% zna dobrze tego typu dane i wie gdzie szukać pomocy, a 9% w każdej chwili ma do nich dostęp. 11% badanych stwierdziło, że nie zna adresów, ani telefonów do miejsc, w których można uzyskać pomoc i nie wie gdzie ich szukać.

Wykres 35. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

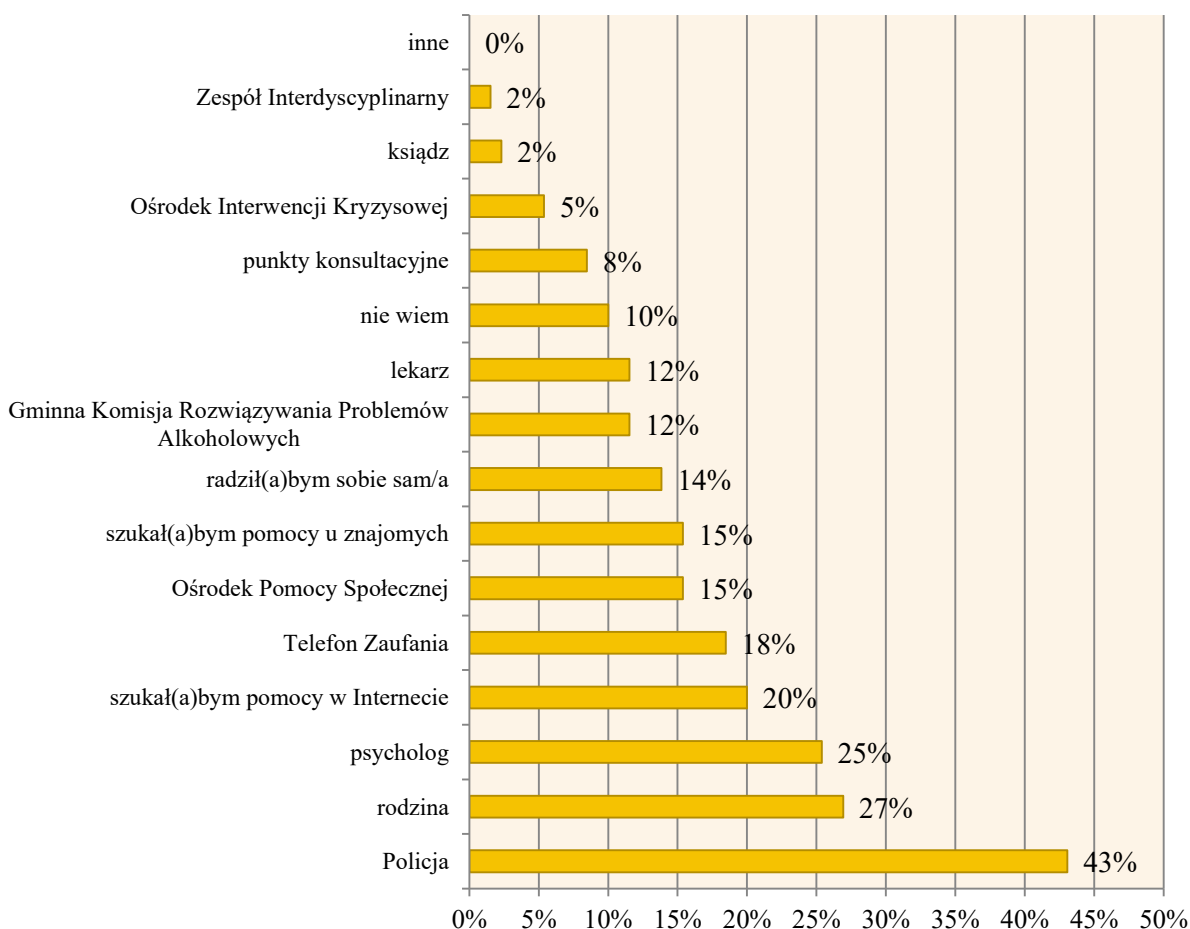
W następnej kolejności zapytaliśmy ankietowanych o to, czy wiedzą gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy. Pozytywny jest fakt, iż 69% mieszkańców Kurowa ma na ten temat wiedzę. Co dziesiąty ankietowany nie wie, gdzie szukać pomocy, natomiast co piątej osobie trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 36. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy?

W ankiecie pojawiło się również pytanie o miejsca/osoby, do których mieszkańcy zgłosiliby się w przypadku problemu uzależnień lub przemocy w rodzinie. Jak wynika z prezentowanych danych, większość badanych udałoby się po pomoc do Policji (43%), rodziny (27%) oraz psychologa (25%). Często deklarowane było także szukanie pomocy w Internecie (20%), a na Ośrodek Pomocy Społecznej wskazało 15% badanych.

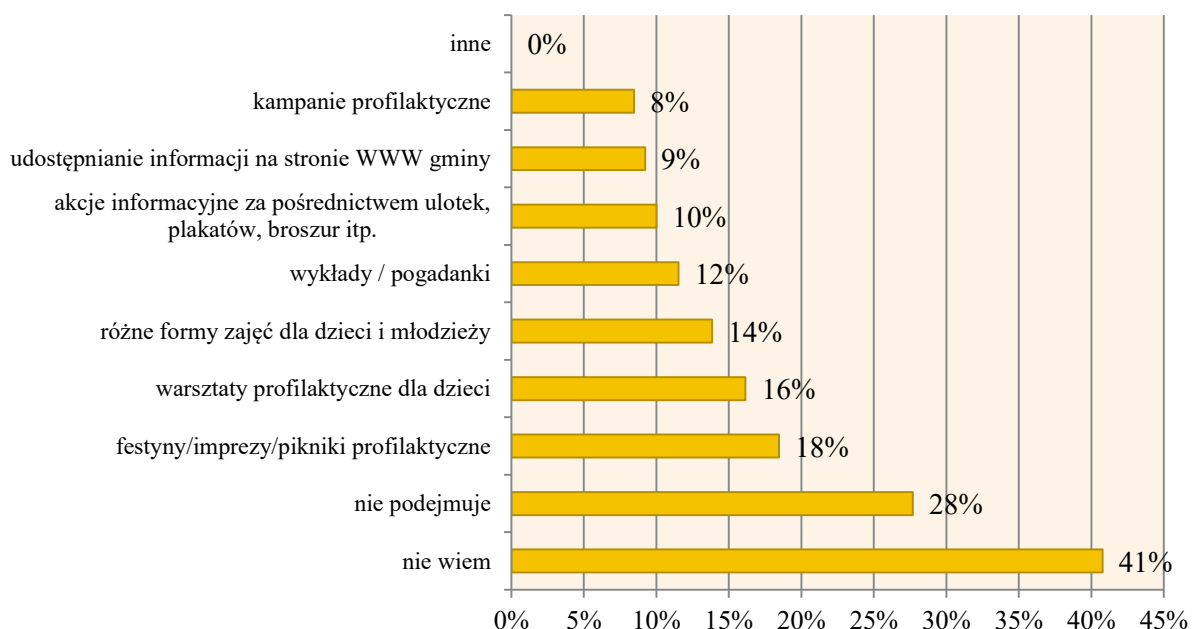
Wykres 37. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania mieszkańców pod kątem działań podejmowanych przez Gminę w celu ograniczenia popytu na zażywanie narkotyków i dopalaczy, możemy zauważyć, iż znaczna część respondentów nie ma na ten temat żadnej wiedzy (41%). Wśród najczęściej deklarowanych odpowiedzi znalazły się festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (18%), warsztaty profilaktyczne dla dzieci (16%), różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży (14%) oraz wykłady/pogadanki (12%). Zdaniem 28% ankietowanych Gmina nie podejmuje takich działań. Najmniej odpowiedzi padło na kampanie profilaktyczne (8%), udostępnianie informacji na stronie internetowej Gminy (9%) oraz akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur itp. (10%).

Wykres 38. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?

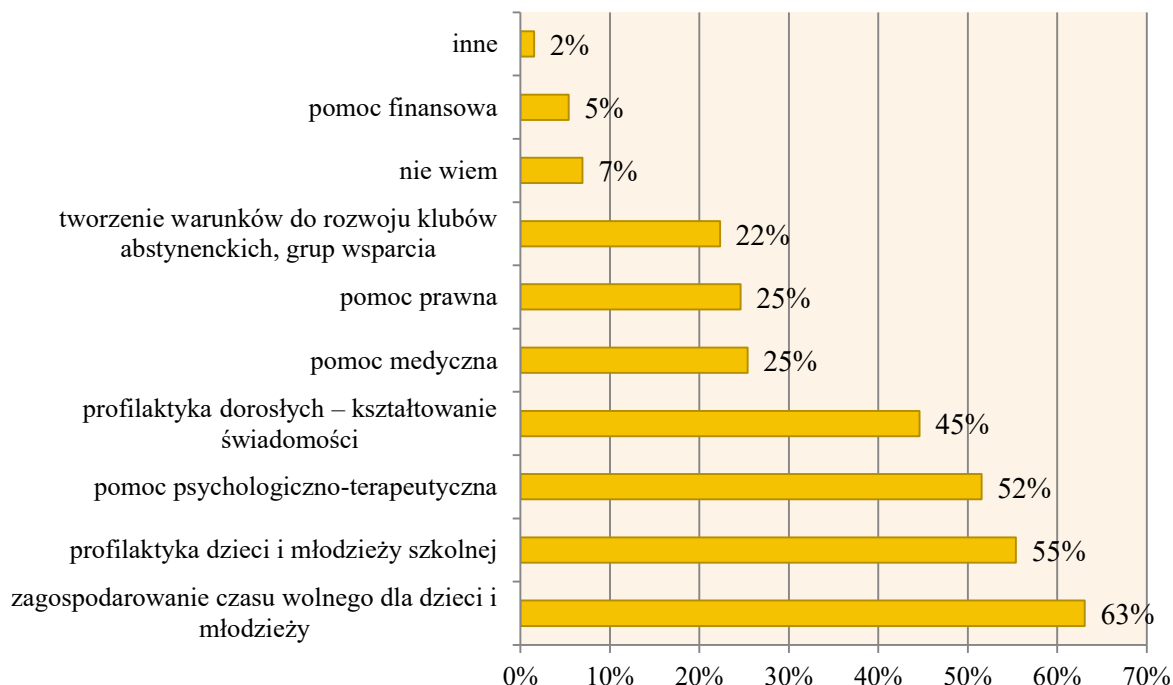

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ostatnim pytaniu dotyczącym działań profilaktycznych w gminie Kurów, mieszkańcy mieli odpowiedzieć jakie działania według nich powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin. Najczęściej uważają oni, aby zagospodarować czas wolny dla dzieci i młodzieży (63%), prowadzić profilaktykę dzieci i młodzieży szkolnej (55%), udzielać pomocy psychologiczno-terapeutycznej (52%) oraz wprowadzać profilaktykę dorosłych (45%). Co czwarty mieszkaniec jest zdania, że powinno organizować się pomoc medyczną (25%), pomoc prawną (25%) oraz tworzyć warunki do rozwoju klubów abstynenckich oraz grup wsparcia (22%). Najmniej mieszkańców opowiedziało się za pomocą finansową (5%), natomiast 7% nie wie, jakie działania powinny być podejmowane w kwestii

osób uzależnionych i ich rodzin. Wśród innych odpowiedzi mieszkańcy zwrócili uwagę na zagospodarowanie czasu wolnego dorosłych.

Wykres 39. Jakie działania według Pana/i powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

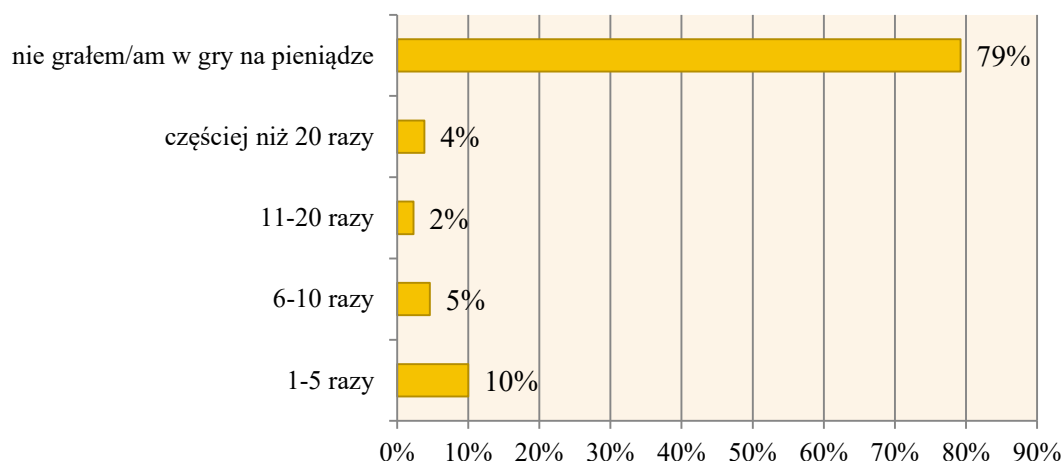
HAZARD

Hazard, podobnie jak inne uzależnienia, niesie za sobą poważne konsekwencje zdrowotne i społeczne. Jest źródłem licznych problemów, a zaburzenia związane z uprawianiem hazardu są powiązane ze znacznym upośledzeniem zdolności jednostki do funkcjonowania społecznego i zawodowego. Do częstych konsekwencji problemowego uprawiania hazardu należą znaczne straty finansowe, zadłużenia, problemy zawodowe, utrata pracy, wysoki wskaźnik problemów emocjonalnych i zdrowotnych (depresja, bezsenność, problemy z alkoholem, zaburzenia nastroju), znaczny wskaźnik załamania relacji małżeńskich i rodzinnych, a także podwyższony poziom samobójstw – około 20% osób mających problemy tego typu popełnia samobójstwo. Wśród przyczyn podejmowania gier hazardowych dominują motywów finansowe oraz rozrywkowe. Występują różne formy aktywności hazardowej: loterie, gry w karty, gry na automatach, zdrapki, zakłady, spekulacje na giełdzie, itd. Dzięki łatwemu i szybkiemu dostępowi, w ostatnim czasie na popularności zyskują również kasyna on-line, które oferują takie same gry, jak w kasynach rzeczywistych, a są

bardziej dostępne, zapewniają anonimowość oraz brak ograniczeń czasowych²¹. Wraz ze wzrostem dostępności gier hazardowych rośnie też liczba osób uprawiających hazard. Jak podaje CBOS, 37,1% Polaków powyżej 15 roku życia gra w gry na pieniądze. W stosunku do 2015 roku, oznacza to wzrost o 3 pp. Najwięcej osób, które grają codziennie lub kilka razy w tygodniu jest wśród grających w gry Totalizatora Sportowego – 2,6%. Wśród często podejmowanych gier na pieniądze znalazły się również zdrapki – 0,7%. Jak wynika z przeprowadzonych badań ogólnopolskich w ciągu ostatnich pięciu lat zwiększył się nieco odsetek Polaków grających na pieniądze, zmniejszyła się natomiast częstość tego rodzaju praktyk²². Biorąc pod uwagę znaczne rozpowszechnienie grania w gry za pieniądze, konieczne jest stałe diagnozowanie zjawiska oraz organizowanie systematycznych działań profilaktycznych w tym zakresie.

W celu określenia skali podejmowania zachowań hazardowych przez dorosłych mieszkańców Gminy, respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy grali w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że styczność z takimi grami miało 21% dorosłych mieszkańców gminy Kurów, wśród których większość badanych grało 1-5 razy (10%). 5% mieszkańców grało w gry hazardowe 6-10 razy, 2% - 11-20 razy, natomiast 4% - częściej niż 20 razy.

Wykres 40. Jak często Pan/i grał/a lub obstawiał/a gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

²¹ Grzegorzewska I., Cierpiąłkowska L., *Uzależnienia behawioralne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018.

²² *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019: raport z badań*, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2019.

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy grali lub obstawiali gry na pieniądze.

27 osób

Analiza danych wskazuje na to, iż w związku z graniem w gry na pieniądze tylko dwóch respondentów doświadczyło z tego powodu problemów. Dwóch badanych miało problemy finansowe (7%), natomiast po jednym wskazaniu padło na takie problemy jak: strata pracy, poważne problemy w pracy oraz problemy rodzinne.

Tabela 29. Czy w związku z graniem w gry na pieniądze doświadczył/a Pan/i któregoś z niżej wymienionych problemów?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie miałem/am, żadnych powyższych problemów	96%	25
miałem/am problemy finansowe	7%	2
tak, straciłem/am pracę	4%	1
miałem/am poważne problemy w pracy	4%	1
miałem/am problemy rodzinne	4%	1
innych	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

130 osób

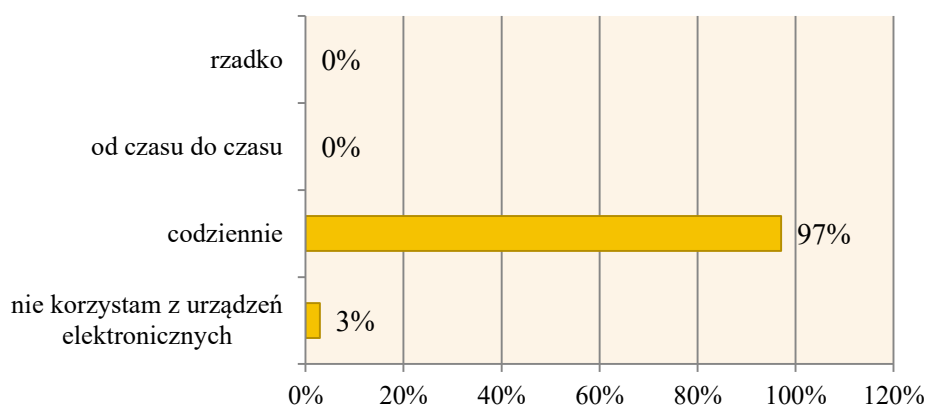
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

Nałogowe korzystanie z nowych mediów, wśród których wymienia się Internet, telewizję, gry, telefony komórkowe jest stosunkowo nowym zjawiskiem, jednak przyjmującym coraz większe rozmiary. Wiąże się, tak samo jak uzależnienia od substancji psychoaktywnych, z wieloma negatywnymi konsekwencjami zarówno w obszarze zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Realizowane badania ogólnopolskie pokazują, że na przestrzeni lat wzrasta odsetek osób korzystających z Internetu – w 2012 deklarowało to 61,4%, natomiast w 2018 roku – 74,2%, a więc blisko trzy czwarte Polaków. Problem z uzależnieniem od Internetu według testu przejawiało w 2019 roku 0,03% badanej populacji, co stanowi 0,04% korzystających z sieci. Liczba osób zagrożonych uzależnieniem od Internetu kształtuje się natomiast na poziomie 1,4%, co stanowi 1,9% korzystających

z Internetu. Jak wynika z raportu „Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych” opracowanego przez Centrum Badania Opinii Społecznej: „Konto w portalach społecznościowych ma obecnie mniej więcej połowa badanych, jednak wśród najmłodszych – niemal wszyscy. Należy przypuszczać, że w przyszłości, wraz ze starzeniem się obecnie najmłodszych kohort wiekowych, uczestnictwo w mediach społecznościowych może stać się powszechne”²³. Ze względu na postępujący rozwój technologii oraz zajmujące znaczną część czasu korzystanie z urządzeń elektronicznych, zjawisko to powinno zostać objęte stałym monitoringiem oraz systematycznymi działaniami profilaktycznymi.

Kolejny blok pytań miał na celu sprawdzenie w jaki sposób oraz jak często mieszkańcy gminy Kurów korzystają z urządzeń elektronicznych. Zebrany materiał badawczy wykazał, iż codziennie swój czas poświęca na to zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy, tj. 97%. Tylko 3% badanych przyznało, że nie korzysta w ogóle z urządzeń elektronicznych.

Wykres 41. Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych.

126 osób

²³ Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019: raport z badań, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2019.

Zadaliśmy respondentom pytanie również o to, ile czasu w ciągu dnia spędzają na korzystaniu z urządzeń elektronicznych. 52 osoby (41%) wskazały na 1-3 godzin, 31 osób (25%) na mniej niż godzinę, 23 osoby (19%) na 3-6 godzin, natomiast 12 osób (9%) na 6-10 godzin. Bardzo duże ilości czasu - powyżej 10 godzin - poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 8 badanych tj. 6%.

Tabela 30. Ile czasu w ciągu dnia poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to godzin pracy)?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
do 1 godz.	25%	31
1-3 godz.	41%	52
3-6 godz.	19%	23
6-10 godz.	9%	12
powyżej 10 godzin	6%	8

Tylko jeden mieszkaniec Gminy doświadczył problemów w związku z korzystaniem z urządzeń elektronicznych. Badany ten przyznał, że doznał problemów finansowych oraz rodzinnych.

Tabela 31. Czy w związku z korzystaniem z urządzeń elektronicznych doświadczył/a Pan/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie doświadczyłem/am	99%	125
problemów w rodzinie	1%	1
problemów finansowych	1%	1
problemów w pracy	0%	0
problemów ze zdrowiem	0%	0
innych	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

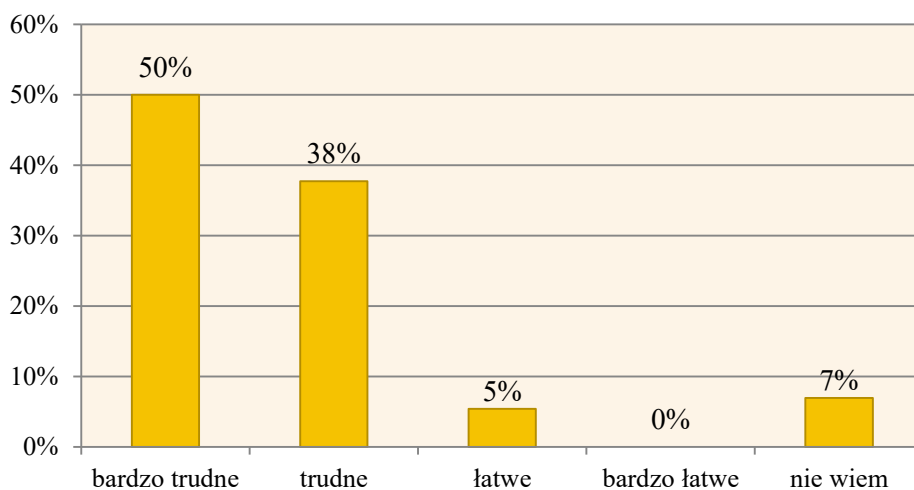
RYNEK PRACY

W 2019 roku w urzędach pracy zarejestrowało się 745,1 tys. kobiet i 751,4 tys. mężczyzn. W końcu 2019 r. prawo do zasiłku posiadało 82,2 tys. kobiet (tj. 17,1% ogółu zarejestrowanych kobiet) oraz 60,3 tys. mężczyzn (tj. 15,6 % ogółu zarejestrowanych mężczyzn). W końcu 2019 roku najwyższa liczba bezrobotnych kobiet znajdowała się w ewidencji urzędów pracy w województwach, w których znajdowało się też najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych ogółem, tj. mazowieckim (63,5 tys. kobiet), podkarpackim (40,3 tys. kobiet). Najmniej bezrobotnych kobiet było w województwach lubuskim (10,9 tys. kobiet), opolskim (12,1 tys. kobiet) i podlaskim (15,8 tys. kobiet). Średni wiek bezrobotnych

wyniósł w końcu 2019 roku ok. 40 lat - dla kobiet ok. 38 lat, a dla mężczyzn ok. 44 lata. Mimo faktu, że bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone, we wszystkich grupach bez względu na wiek dłużej pozostawały w ewidencji urzędów pracy²⁴.

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców Kurowa. Celem było zbadanie opinii respondentów na temat rynku pracy, szans na znalezienie zatrudnienia oraz form wsparcia na jakie mogą liczyć. W pierwszym pytaniu badani mieli określić, czy znalezienie nowej pracy na terenie Gminy sprawia trudności. Aż 50% mieszkańców uważa, że znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest bardzo trudne, a 38% jest zdania, że jest to trudne. Tylko 5% uznaje, że jest to łatwe, natomiast 7% ankietowanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

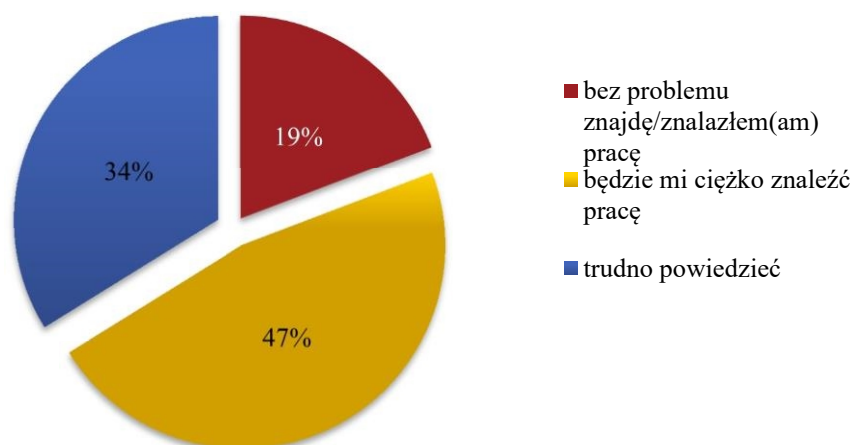
Wykres 42. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie swoich szans na rynku pracy. Z materiału badawczego wynika, że blisko co drugi ankietowany źle ocenia swoje szanse na rynku pracy twierdząc, że ciężko będzie znaleźć im nowe zatrudnienie (47%). 19% badanych odpowiedziało, że bez problemu znajdzie nową pracę, a co trzeciemu ankietowanemu trudno było odpowiedzieć na to pytanie (34%).

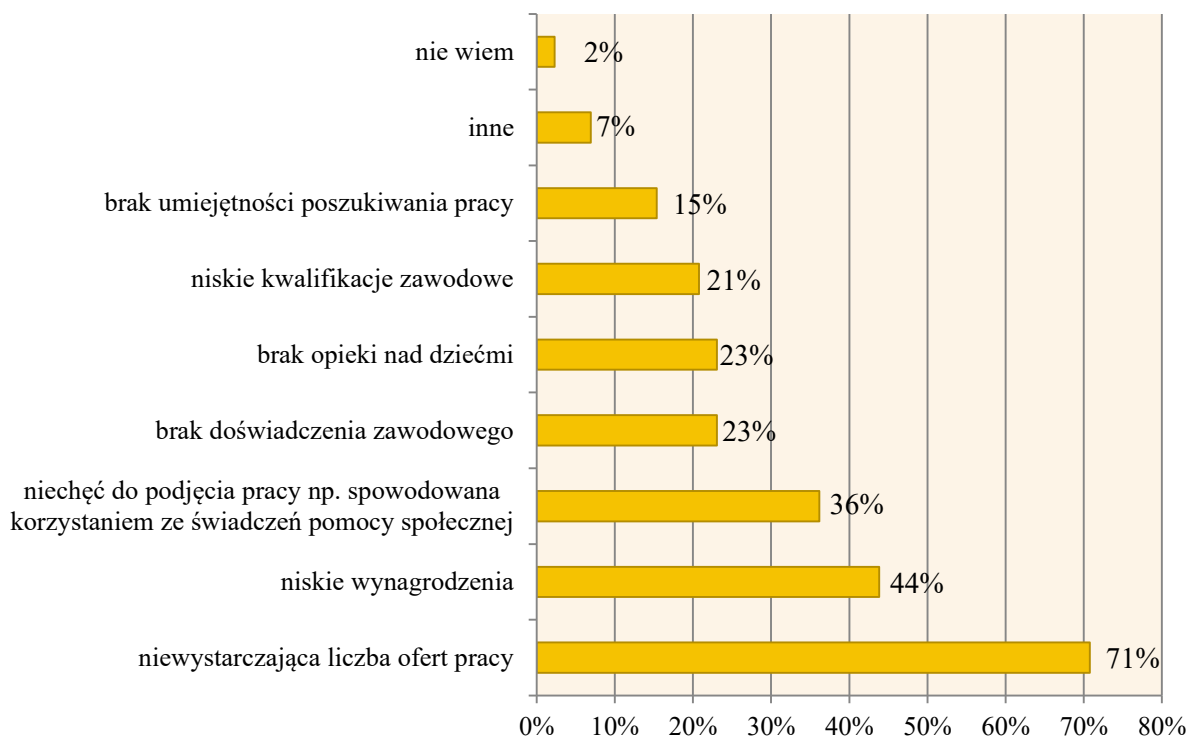
²⁴ Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk

Wykres 43. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?

Zdaniem mieszkańców Kurowa, do głównych powodów bezrobocia w Gminie można zaliczyć: niewystarczającą liczbę ofert pracy (71%), niskie wynagrodzenia (44%) oraz niechęć do podjęcia pracy np. spowodowaną korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej (36%). W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na brak doświadczenia zawodowego (23%), brak opieki nad dziećmi (23%), niskie kwalifikacje zawodowe (21%) oraz brak umiejętności poszukiwania pracy (15%). Wśród innych powodów mieszkańcy wyróżnili: „brak zakładów produkcyjnych”.

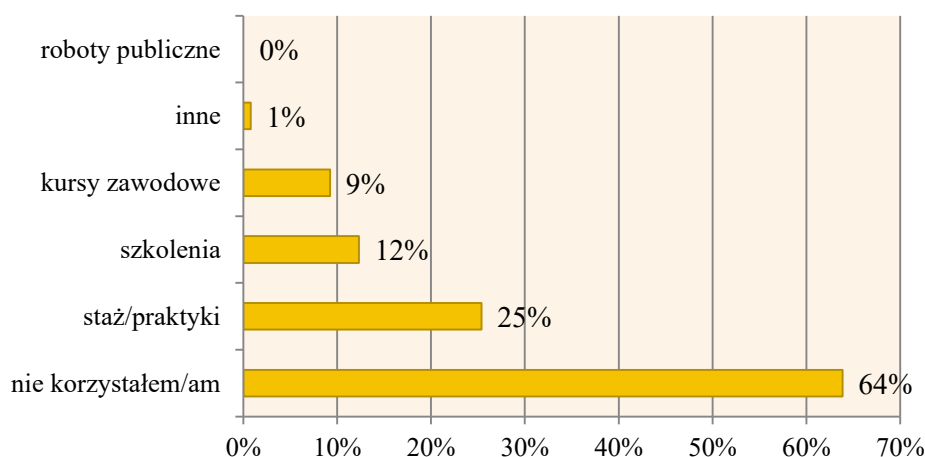
Wykres 44. Jaki według Pana/i jest główny powód bezrobocia w gminie?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnym pytaniu, badana populacja mieszkańców miała określić z jakich form aktywizacji zawodowej korzystała do tej pory. Jak wynika z analizy materiału badawczego, 25% brało udział w stażu/praktykach, 12% odbyło szkolenia, a 9% uczestniczyło w kursach zawodowych. Większość badanych jednak nie korzystała z aktywizacji zawodowej (64%).

Wykres 45. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

UBÓSTWO I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Wykluczenie społeczne dotyczy osób, rodzin lub grup ludności, które:

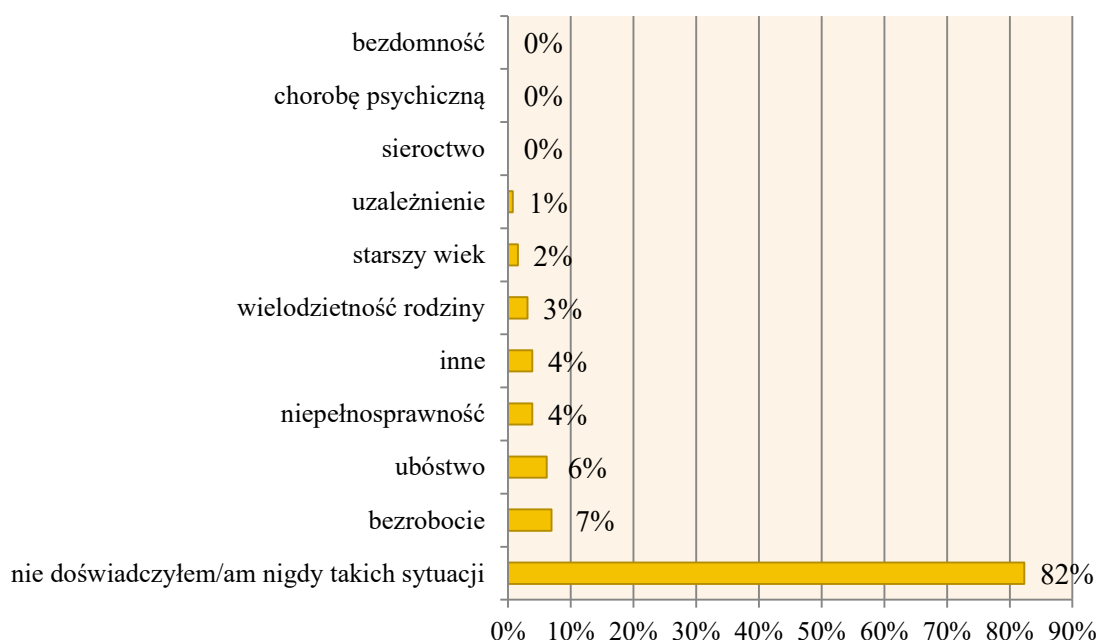
- żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (bieda, ubóstwo materialne);
- zostają dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi z masowych i dynamicznych zmian rozwojowych, np. dezindustrializacji, kryzysów, gwałtownego upadku branż czy regionów;
- nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiający im zdobycie normalnej pozycji społecznej, odpowiedniego poziomu kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny, co dodatkowo utrudnia dostosowywanie się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych;
- nie mają dostępu do odpowiednich instytucji pozwalających na wyposażenie w kapitał życiowy, jego rozwój i pomnażanie, co wynika z niedorozwoju tych instytucji spowodowanego brakiem priorytetów, brakiem środków publicznych, niską efektywnością funkcjonowania;
- doświadczają przejawów dyskryminacji, zarówno wskutek niedorozwoju właściwego ustawodawstwa, jak i kulturowych uprzedzeń oraz stereotypów;

- mają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze względu na zaistnienie niesprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby albo innych cech indywidualnych;
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób, np. przemocy, szantażu, indoktrynacji²⁵

Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa, choć nie jest z nim równoznaczne. Osoby wykluczone nie muszą być ubogie, natomiast osoby ubogie nie muszą być wykluczone. W 2018 roku stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 5,4%, co oznacza wzrost wskaźnika w odniesieniu do 2017 roku o około 1%.

Z analizy materiału badawczego wynika, że 18% respondentów doświadczyło w swoim życiu odrzucenia społecznego. Najwięcej osób doznało go ze względu na bezrobocie (7%), ubóstwo (6%) oraz niepełnosprawność (4%). 3% mieszkańców doświadczyło odrzucenia ze względu na wielodzietność rodziny, 2% ze względu na starszy wiek, natomiast 1% ze względu na uzależnienie. Wśród innych odpowiedzi mieszkańcy zaznaczyli, że doznali odrzucenia z takich powodów jak: „cechy osobowości”, „pijących rodziców” oraz „wygląd i ubiór”.

Wykres 46. Czy doświadczył/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na:

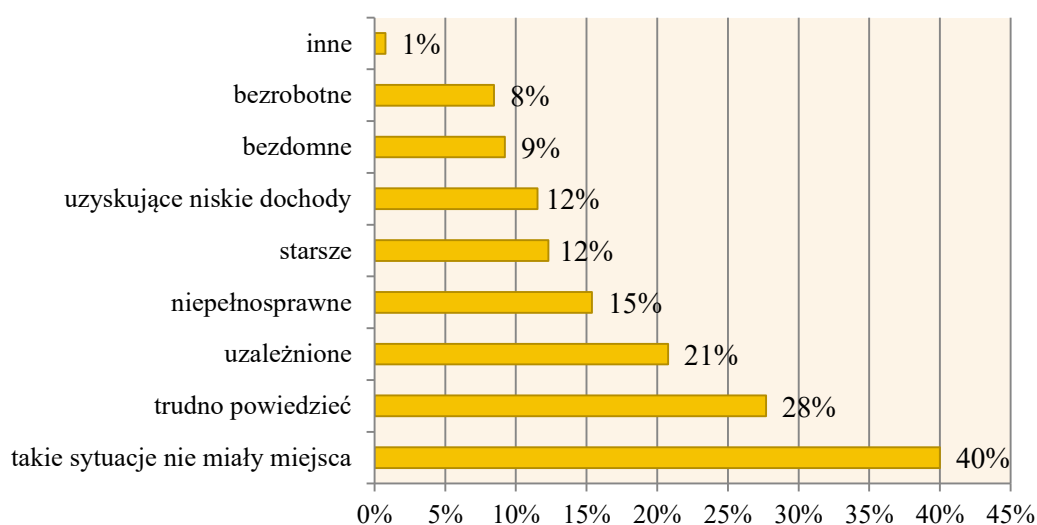

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

²⁵ Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski – jest dokumentem przygotowanym przez Zespół Zadaniowy do Spraw Reintegracji Społecznej, któremu przewodniczył Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Jerzy Hausner.

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli odnieść się do stwierdzenia, czy w ich środowisku są osoby, które z powodu swojej sytuacji życiowej doznały wykluczenia społecznego. 40% ankietowanych odpowiedziało, że takie sytuacje nie miały miejsca, natomiast co czwartemu badanemu trudno było odpowiedzieć na to pytanie (28%). 21% mieszkańców Kurowa zna w swoim środowisku osoby uzależnione, które doznały odrzucenia, 15% - osoby niepełnosprawne, 12% - osoby starsze oraz uzyskujące niskie dochody, 9% - osoby bezdomne, natomiast 8% - osoby bezrobotne.

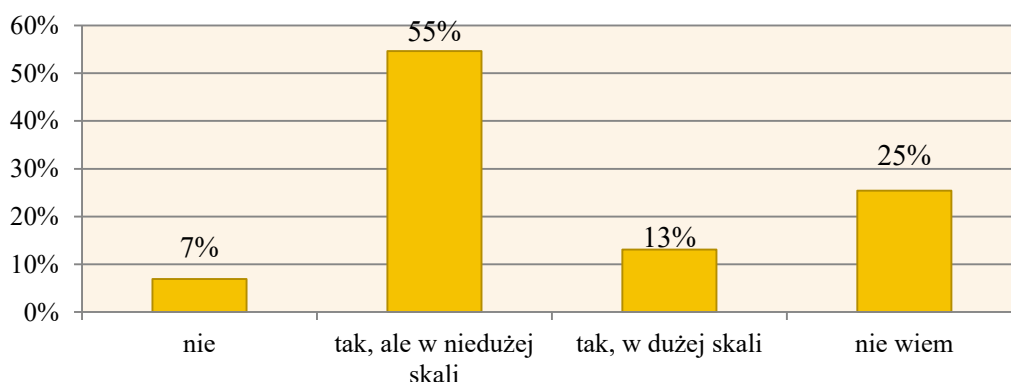
Wykres 47. Czy w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej wykluczenia/odrzucenia ze społeczności lokalnej?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

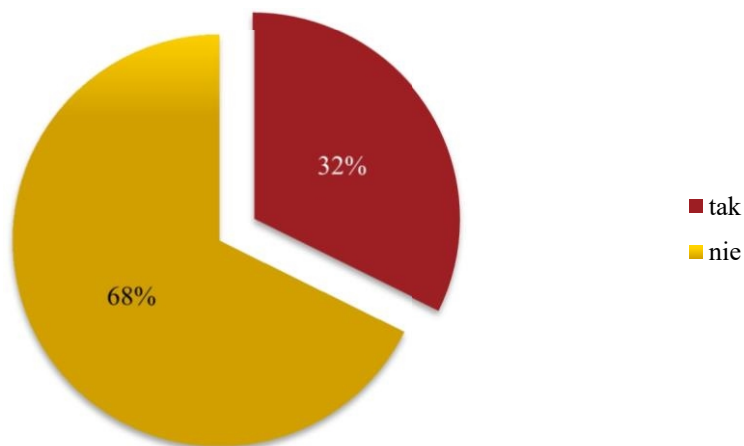
W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli określić, czy problem ubóstwa występuje w ich Gminie. Jak wynika z badań ankietowanych ponad połowa mieszkańców uważa, że problem ubóstwa występuje w niedużej skali (55%). Co ósmy ankietowany uważa, że ubóstwo występuje w dużej skali, a tylko 7% mieszkańców jest zdania, że ubóstwo w Gminie nie występuje. Co czwartej osobie trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 48. Czy problem ubóstwa jest obecny w Państwa gminie?

Następne pytanie dotyczyło tego, czy respondenci doświadczyli kiedykolwiek w swoim życiu problemu ubóstwa. Większość mieszkańców odpowiedziała przecząco na to pytanie (68%), ale warto zaznaczyć, że blisko co trzeci badany przyznał, że doznał w swoim życiu ubóstwa (32%).

Wykres 49. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa kiedykolwiek w życiu?

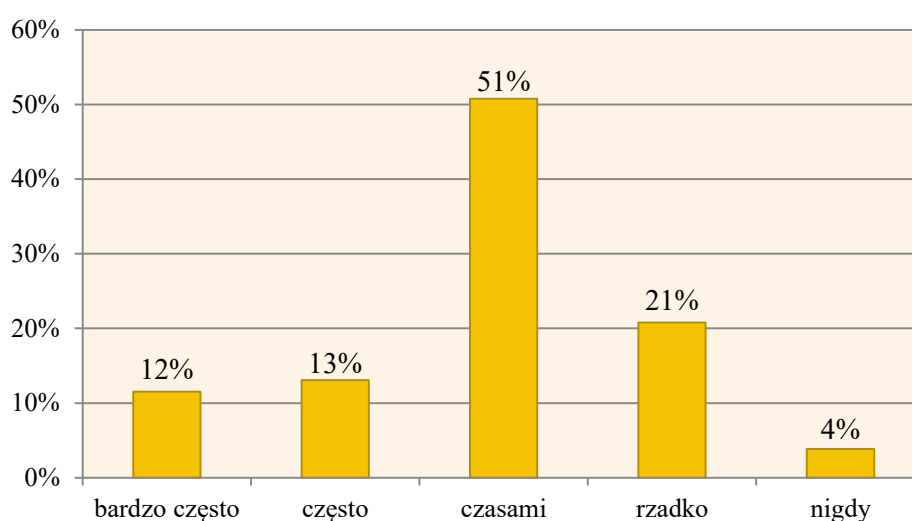
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Dla potrzeb Diagnozy wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Diagnozie wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie. Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w grudniu 2018 roku w Polsce było 2,5 mln osób, pobierających świadczenia emerytalno-rentowe i/lub ubezpieczonych przez płatników składek, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o niezdolności do pracy (wydane przez ZUS). Pod względem płci w badanej zbiorowości osób z orzeczeniem nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy stanowili 55,4%. Biorąc pod uwagę wiek w zbiorze osób niepełnosprawnych lub niezdolnych do pracy

najczęściej występowali mężczyźni w wieku 63 lat. Najwięcej kobiet z orzeczeniem o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy było w wieku 59 lat, 58 lat oraz 60 lat. Najwyższa wartość wskaźnika liczby osób z orzeczeniem na 10 tys. ludności wystąpiła w województwie lubuskim (933), zaś najmniej w województwie opolskim (466)²⁶.

W pierwszym pytaniu mieszkańcy mieli odpowiedzieć, jak często spotykają się z osobami niepełnosprawnymi na terenie Gminy. 51% osób widuje takie osoby czasami, 13% - często, natomiast 12% - bardzo często. Rzadko z osobami niepełnosprawnymi spotyka się 21% badanych, a 4% nie widuje ich w ogóle.

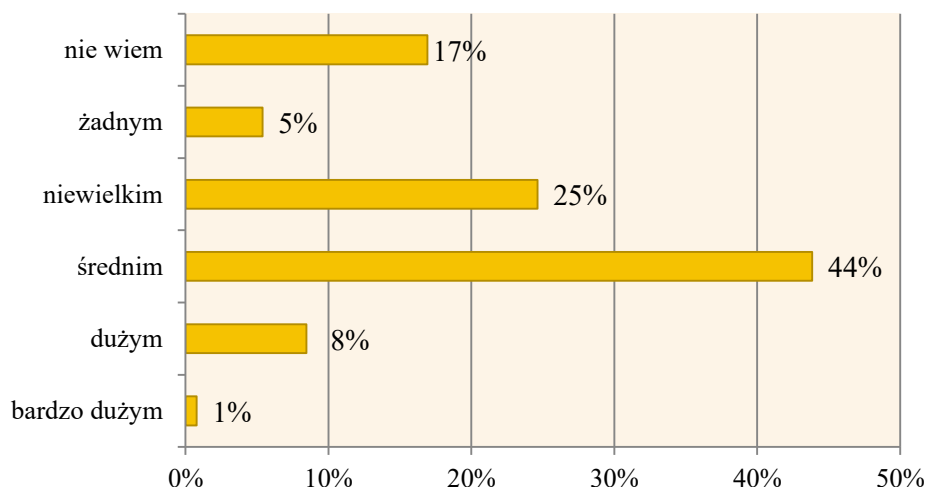
Wykres 50. Jak często spotykasz się z osobami niepełnosprawnymi na terenie Gminy?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy mieli ocenić stopień dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób niepełnosprawnych. 44% badanych uważa, że jest ona średnio dostosowana do osób niepełnosprawnych, a co czwarty mieszkaniec jest zdania, że Gmina w niewielkim stopniu jest przystosowana do osób niepełnosprawnych. 8% ankietowanych twierdzi, że dużo miejsc jest przystosowanych do osób niepełnosprawnych, 17% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie, tylko 1% uważa, że infrastruktura techniczna Gminy jest przystosowana do osób z niepełnosprawnościami w dużym stopniu, natomiast 5% twierdzi, że infrastruktura techniczna nie jest przystosowana w żadnym stopniu.

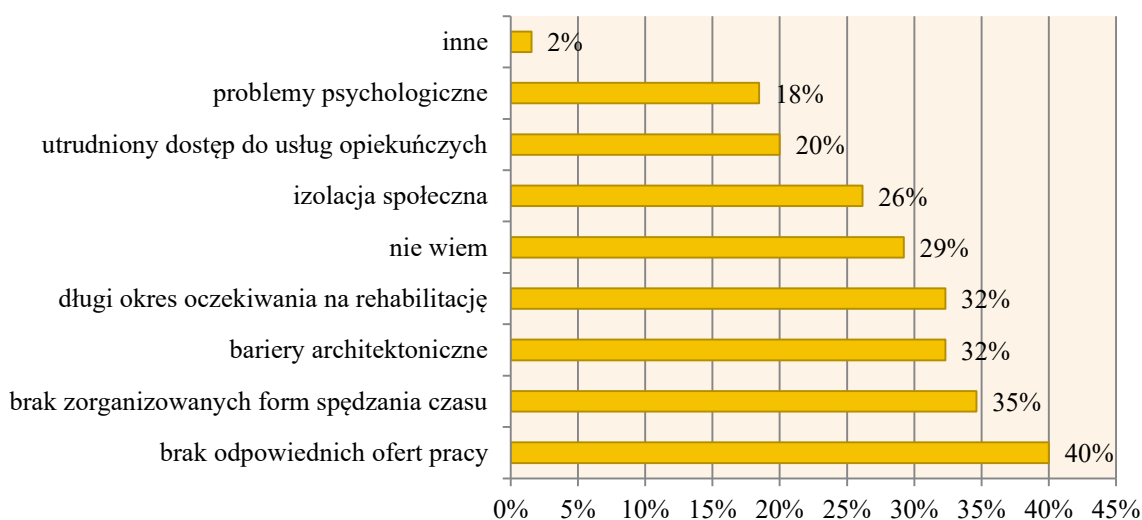
²⁶ Osoby niepełnosprawne w 2018 roku, GUS.

Wykres 51. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?

Wśród najczęstszych problemów dotyczących osoby niepełnosprawne mieszkańcy wyróżnili brak odpowiednich ofert pracy (40%), brak zorganizowanych form spędzania czasu (35%), bariery architektoniczne (32%) oraz długi okres oczekiwania na rehabilitację (32%). W dalszej kolejności wskazywano na izolację społeczną (26%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (20%) oraz problemy psychologiczne (18%). Blisko co trzeci mieszkaniec nie wie, jakie problemy dotyczą osoby niepełnosprawne, natomiast wśród innych odpowiedzi ankietowani wyróżnili „źle zaparkowane samochody – często na chodniku nie da się przejechać”.

Wykres 52. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a gminie?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

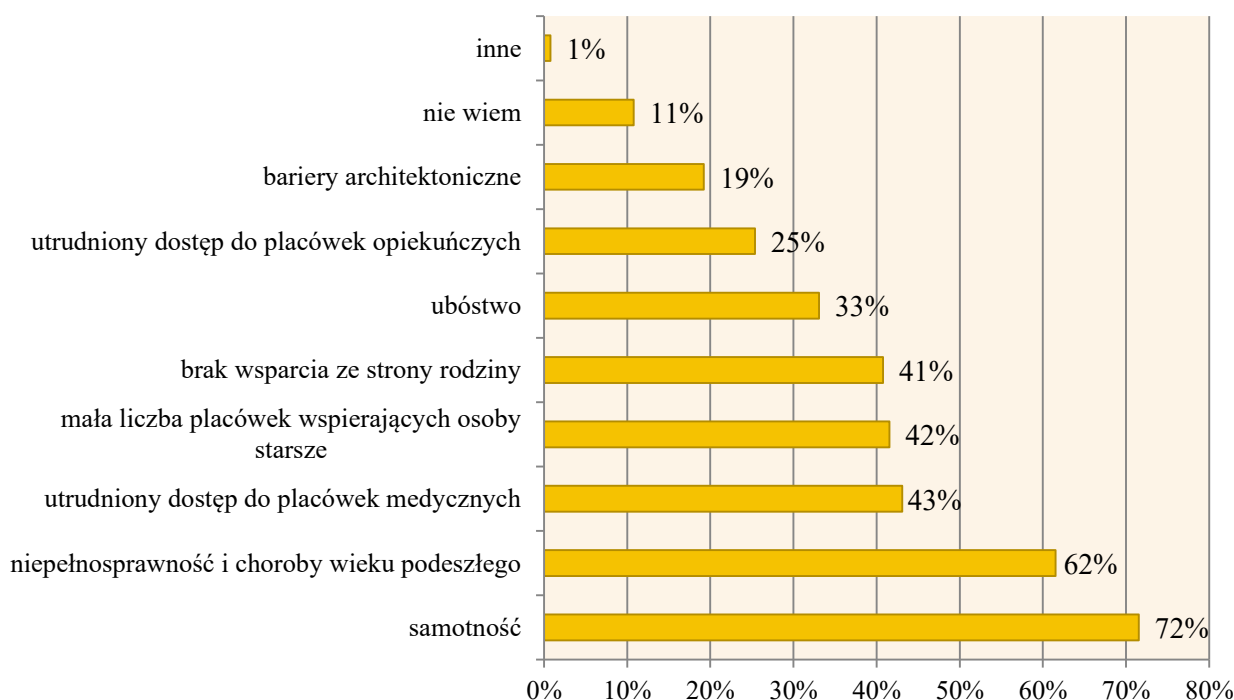
OSOBY STARSZE

Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. W ostatnich latach obserwuje się spadek liczby mieszkańców w Polsce oraz postępujący proces starzenia się ludności – w 2010 roku odsetek osób starszych w populacji całego kraju kształtował się na poziomie 19,6%, podczas gdy w 2018 roku osiągnął poziom 24,8%. Wśród kobiet zamieszkujących Polskę 27,9% z nich osiągnęło wiek senioralny, podczas gdy wśród mężczyzn udział seniorów w ogólnej liczbie mężczyzn ukształtował się na poziomie 21,4%. Analizując liczbę osób w wieku senioralnym w poszczególnych województwach, można zaobserwować znaczące różnice. Aż 26,5% seniorów Polski zamieszkiwało dwa województwa, tj. mazowieckie oraz śląskie, podczas gdy w województwie o najmniejszej liczbie osób starszych – lubuskim mieszka jedynie 2,6% osób starszych w Polsce²⁷.

W pierwszym pytaniu respondenci mieli określić, jakie według nich problemy najczęściej dotyczą osoby starsze. Do głównych problemów osób starszych w środowisku lokalnym zaliczyli oni samotność (72%) oraz niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (62%). W dalszej kolejności mieszkańcy wskazywali na: małą liczbę placówek wspierających osoby starsze (42%), brak wsparcia ze strony rodziny (41%), ubóstwo (33%), utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (25%) oraz bariery architektoniczne (19%). Co dziesiąty badany nie wie, jakie problemy dotyczą osoby starsze w ich Gminie.

²⁷ Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 roku, GUS.

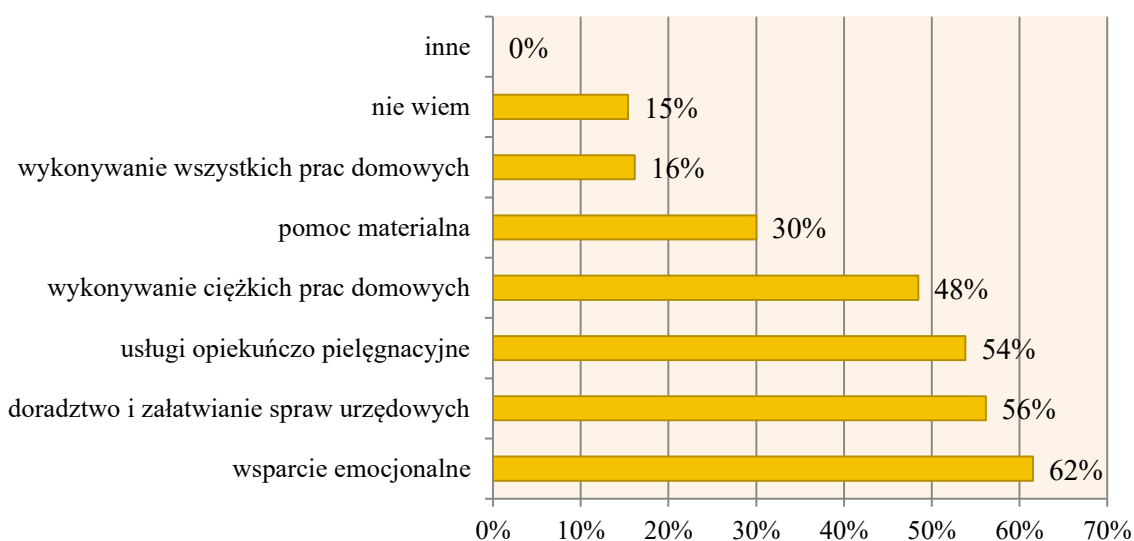
Wykres 53. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Respondenci do głównych potrzeb osób starszych w środowisku lokalnym zaliczyli wsparcie emocjonalne (62%), doradztwo i załatwianie spraw urzędowych (56%) oraz usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne (54%). W dalszej kolejności mieszkańcy wymienili wykonywanie ciężkich prac domowych (48%), pomoc materialną (30%) oraz wykonywanie wszystkich prac domowych (16%). Co siódmy badany nie wie, jakie są potrzeby osób starszych w Gminie.

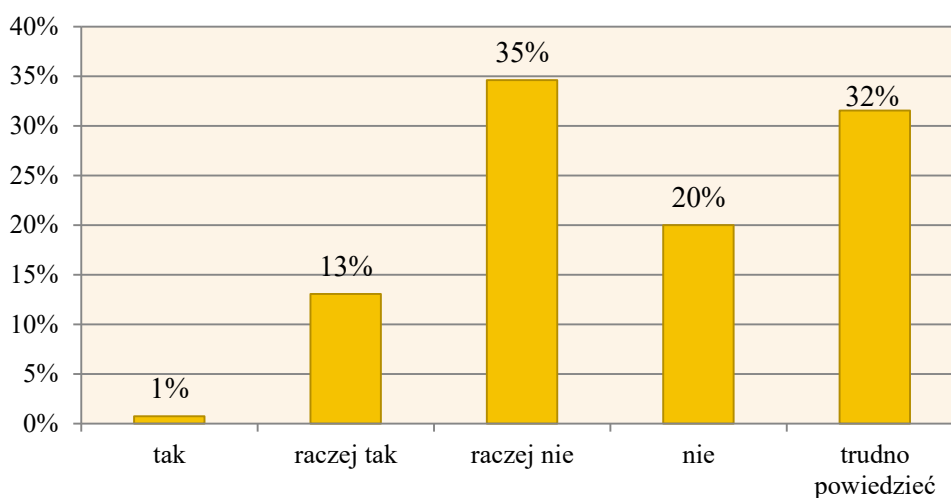
Wykres 54. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

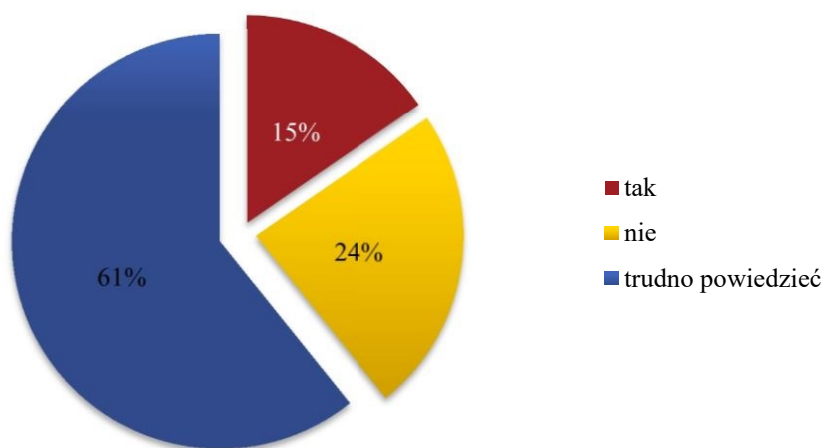
W dalszej kolejności mieszkańcy Kurowa mieli ocenić, czy oferta pomocy osobom starszym tj. opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze jest w Gminie wystarczająca. 35% badanych jest zdania, że oferowana pomoc osobom starszym jest raczej niewystarczająca, a 20% uważa, że nie wystarcza. Tylko 1% twierdzi, że oferta pomocowa skierowana do najstarszych osób jest w pełni wystarczająca, natomiast 13% uważa, że jest raczej wystarczająca. Co trzeci mieszkaniec nie potrafił określić swojego stanowiska w tej sprawie.

Wykres 55. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?

Z opinii 15% respondentów wynika, że osoby starsze w gminie Kurów są dyskryminowane. 61% nie ma wiedzy na ten temat, a co czwarty mieszkaniec przyznaje, że nie zdarzają się przypadki marginalizacji osób ze względu na podeszły wiek.

Wykres 56. Czy w Pana/i opinii osoby starsze w Państwa gminie są marginalizowane?

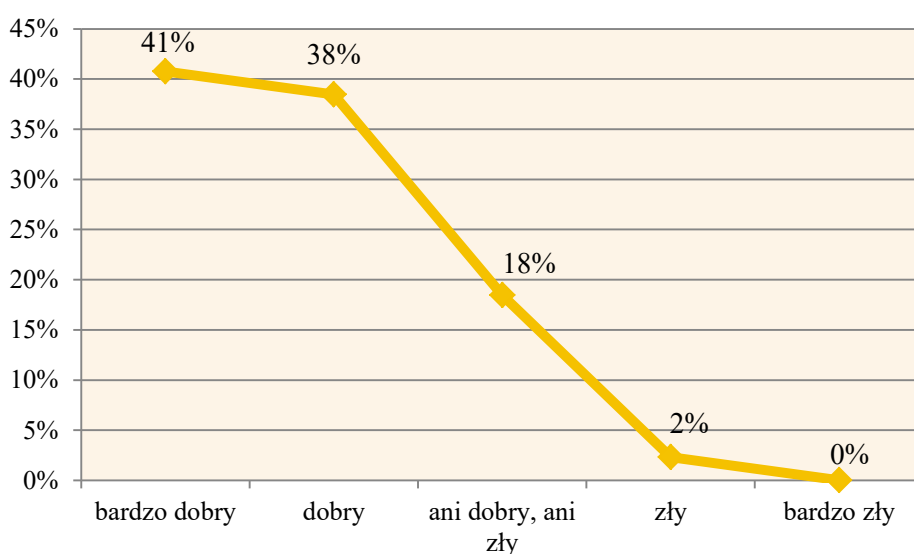

ZDROWIE PSYCHICZNE

Definicja zdrowia psychicznego Światowej Organizacji Zdrowia to: „stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty”. Najnowszy raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Komisji Europejskiej pt. „Health at a Glance: Europe 2018” wskazuje, że ponad jedna na sześć osób w krajach UE (17,3%) miała problem ze zdrowiem psychicznym w 2016 roku, czyli około 84 mln mieszkańców Unii zmagало się z zaburzeniami psychicznymi takimi jak depresja, zaburzenia lękowe oraz zaburzenia związane z używaniem alkoholu i narkotyków. Z raportu wynika, że aż 25 milionów Europejczyków (5,4% populacji) cierpiało na stany lękowe, 21 mln (4,5%) miało depresję lub stany depresyjne, 11 mln (2,4%) zmagало się z uzależnieniem od alkoholu i/ lub narkotyków, ok. 1,5 mln (0,3%) ludzi miało zaburzenia ze spectrum schizofrenii. Ciężkie choroby psychiczne, takie jak zaburzenia afektywne dwubiegunowe, dotykały prawie 5 mln ludzi (1% populacji)²⁸.

W pierwszej kolejności badani mieli ocenić swój stan zdrowia psychicznego. Większość mieszkańców ocenia stan swojego zdrowia psychicznego jako bardzo dobry (41%), a dobry – 38%. Źle swój stan zdrowia psychicznego ocenia 2% ankietowanych, natomiast 18% twierdzi, że ich zdrowie psychiczne jest w ani dobrej, ani złej kondycji.

Wykres 57. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?

²⁸ Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej, Warszawa 2019.

W kolejnym pytaniu badani mieli określić, czy w przeciągu 2 tygodni utrzymywały się u nich wymienione stany. Z poniżej tabeli wynika, że:

- 39% doświadczyło obniżenia nastroju (51 osób);
- 28% utraciło zainteresowania i zdolności do radowania się (36 osób);
- 34% zmniejszyła się energia prowadząca do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności (44 osoby);
- 27% doświadczyło osłabienia koncentracji i uwagi (35 osób);
- 29% miało niską samoocenę i małą wiarę w siebie (38 osób);
- 27% doznało poczucia winy i małej wartości (35 osób);
- 2% miało myśli lub czyny samobójcze (2 osoby);
- 29% doświadczyło zaburzeń snu (38 osób);
- 11% miało zmniejszony apetyt (14 osób).

Tabela 32. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:

wyszczególnienie	tak		nie	
	% odp.	Liczba odp.	% odp.	Liczba odp.
Obniżenie nastroju	39%	51	61%	79
Utrata zainteresowań i zdolności do radowania się	28%	36	72%	94
Zmniejszenie energii prowadzące do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności	34%	44	66%	86
Oslabienie koncentracji i uwagi	27%	35	73%	95
Niska samoocena i mała wiara w siebie	29%	38	71%	92
Poczucie winy i małej wartości	27%	35	73%	95
Myśli lub czyny samobójcze	2%	2	98%	128
Zaburzenia snu	29%	38	71%	92
Zmniejszony apetyt	11%	14	89%	116

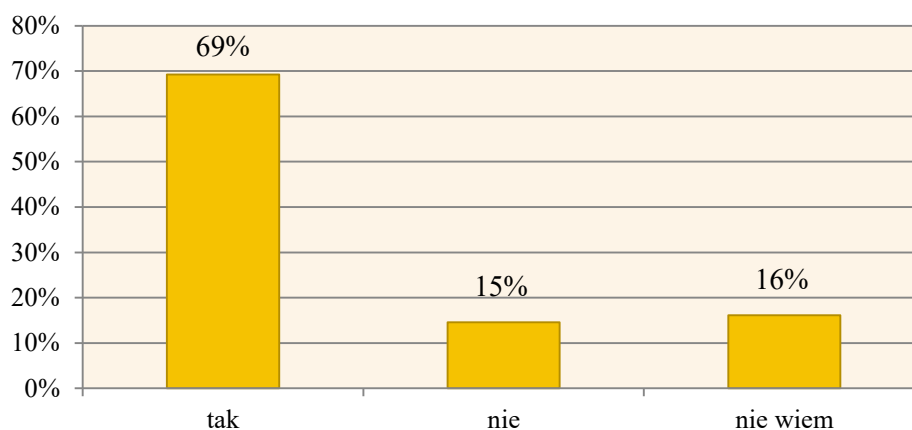
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Według badań CBOS „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością” z 2018 roku wskaźniki poczucia bezpieczeństwa uległy nieznacznemu pogorszeniu, ale nadal zdecydowana większość Polaków uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Większość badanych nie obawia się, że może stać się ofiarą

przestępstwa, jednak połowa wyraża obawę o bezpieczeństwo członków swojej rodziny. Co piąty badany deklaruje, że w ciągu ostatnich pięciu lat padła ofiarą jakiegoś przestępstwa. Odsetki osób, które doświadczyły kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa, są niemal takie same jak w 2017 roku²⁹.

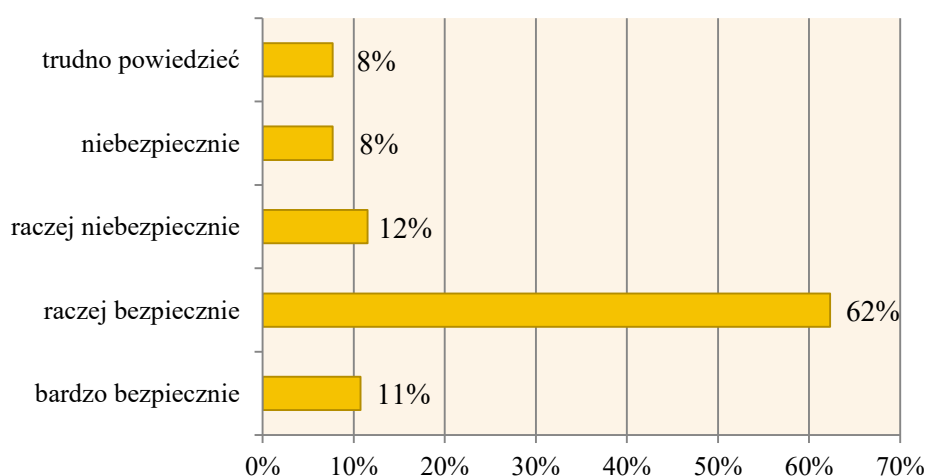
W pierwszej kolejności zapytaliśmy mieszkańców Kurowa o to, czy oceniają swoją okolicę jako bezpieczną. Twierdzącej odpowiedzi na to pytanie udzieliło 69% osób, a przeczącej – 15%. Blisko co szósty mieszkaniec miał trudności w odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 58. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?

W kolejnym pytaniu mieszkańcy Kurowa mieli określić, czy czują się bezpiecznie spacerując po zmroku w swojej okolicy. Materiał badawczy pokazuje, że większość osób czuje się raczej bezpiecznie (62%), natomiast blisko co ósmy mieszkaniec uważa, że po zmroku jest raczej niebezpiecznie. 11% ankietowanych odpowiedziało, że czuje się bardzo bezpiecznie, natomiast 8% uważa, że w ich okolicy jest niebezpiecznie.

Wykres 59. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?

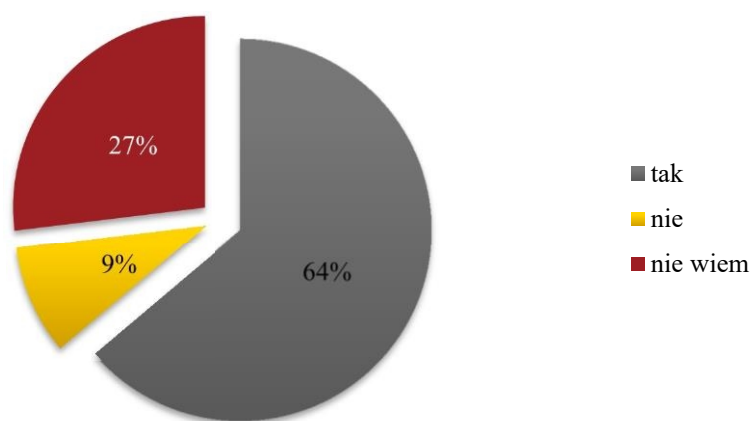
²⁹ „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością”, CBOS 2018.

WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka za zgodą rodziny i jej aktywnym udziałem. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. W 2018 roku na wsparcie rodzin w Polsce w formie świadczeń rodzinnych przeznaczono 10,0 mld zł, a korzystało z nich średnio miesięcznie 1,9 mln beneficjentów. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono na łączną kwotę 1,2 mln zł³⁰.

W pierwszej kolejności mieszkańcy Kurowa mieli określić, czy na terenie Gminy jest potrzeba stworzenia publicznego żłobka/klubu dziecięcego. Zdecydowana większość ankietowanych odpowiedziała twierdząco na to pytanie (64%), natomiast co czwarty badany nie wie, czy jest taka potrzeba. Tylko 9% uważa, że na terenie Kurowa nie ma potrzeby stworzenia żłobka lub klubu dziecięcego.

Wykres 60. Czy według Pana/i jest potrzeba stworzenia na terenie gminy publicznego żłobka/klubu dziecięcego?

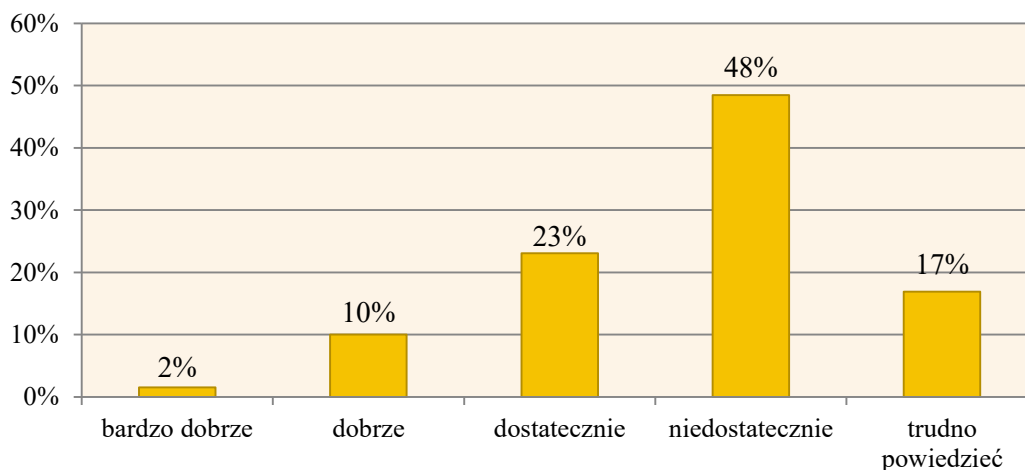

W ramach podrozdziału dotyczącego wspierania rodziny, zadano mieszkańcom pytanie dotyczące oceny działań Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Tylko 12% oceniło działania Gminy pozytywnie (2% - „bardzo dobrze”, a 10% - „dobrze”), natomiast aż 48% niedostatecznie. 23% osób biorących udział

³⁰ Świadczenia na rzecz rodziny w 2018 roku, GUS.

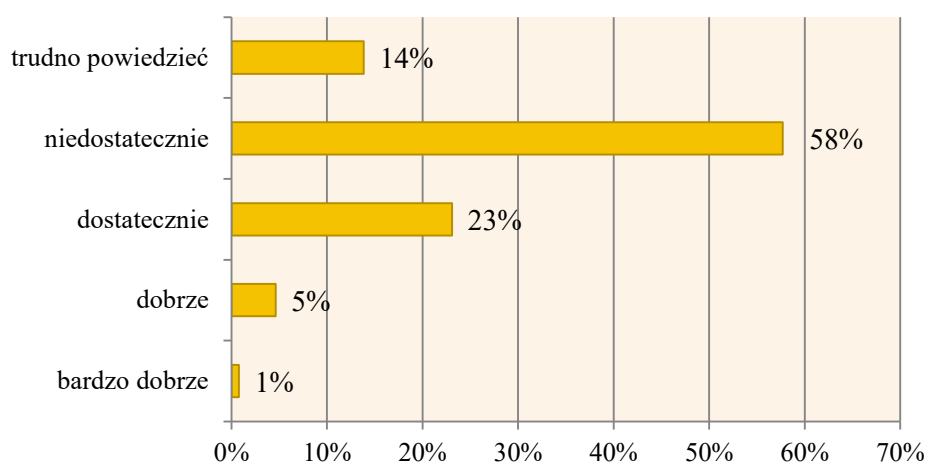
w badaniu jest zdania, że działania w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży prowadzone są w sposób dostateczny, a 17% trudno było odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 61. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

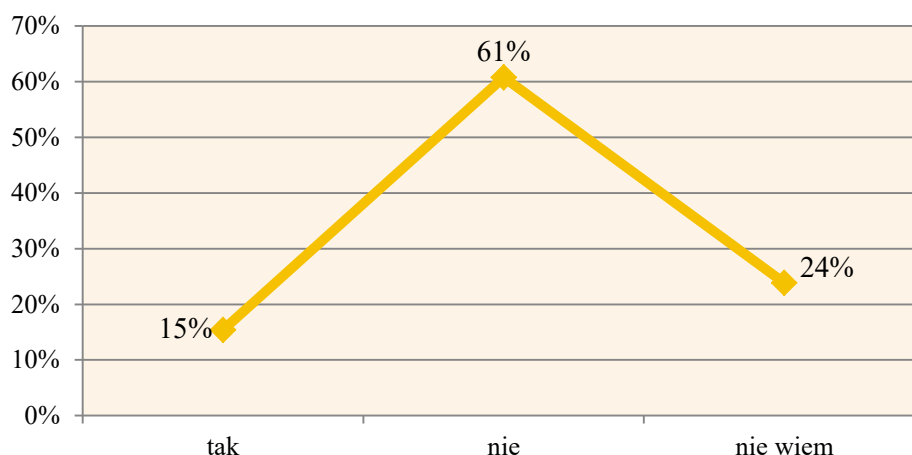
Działania gminy Kurów w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin są oceniane podobnie, jak te w przypadku dzieci i młodzieży. 6% odpowiedziało pozytywnie na to pytanie (1% - „bardzo dobrze”, a 5% - „dobrze”), natomiast aż 58% badanych oceniło działania niedostatecznie. Części ankietowanym trudno było odpowiedzieć na to pytanie (14%), natomiast dostatecznie zaopiniowało je 23%.

Wykres 62. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin?

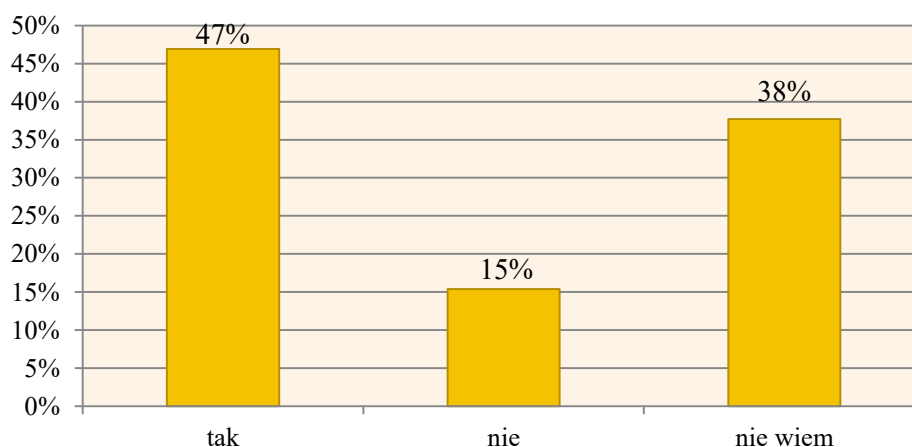
W dalszej kolejności zapytaliśmy respondentów o to, czy na terenie gminy Kurów organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin. Ponad połowa badanych jest zdania, że liczba działań jest niewystarczająca (61%), a co siódmy mieszkaniec uważa, że liczba działań jest odpowiednia (15%).

Wykres 63. Czy na terenie gminy organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (np. pikniki, festyny)?

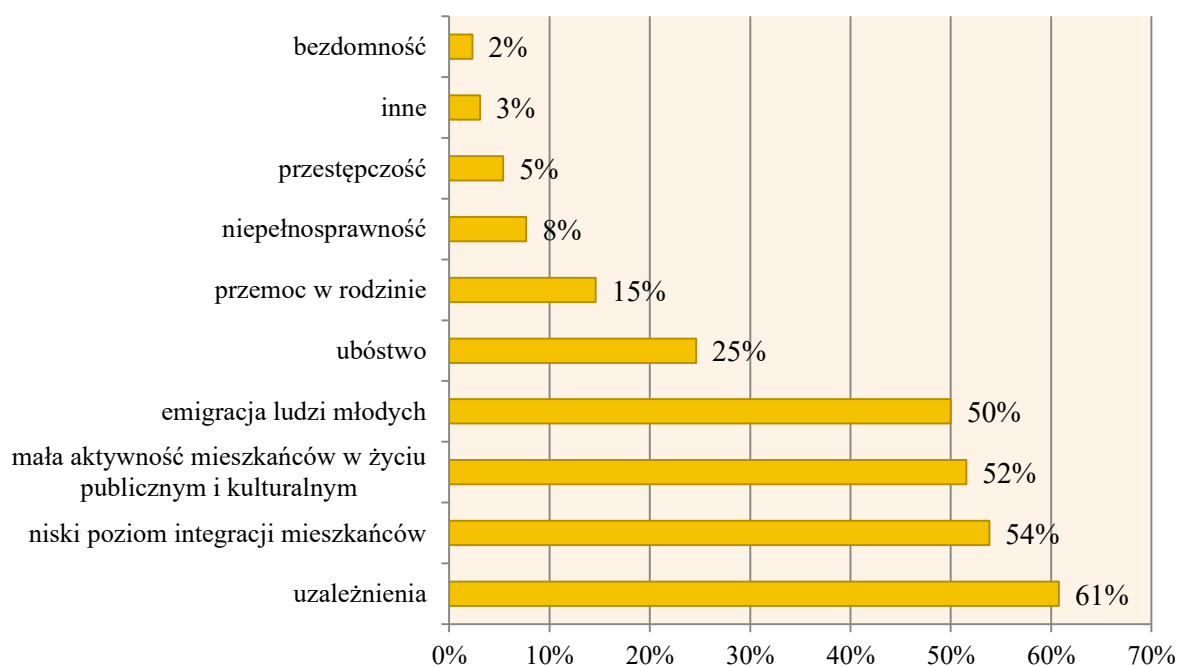
Zdaniem prawie połowy mieszkańców (47%) na terenie gminy Kurów jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców. Tylko 15% uważa, że nie ma takiej potrzeby, a 38% nie wie, czy są one potrzebne.

Wykres 64. Czy na terenie gminy jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców?

Według zebranego materiału badawczego, mieszkańcy za najważniejsze problemy społeczne w gminie Kurów uznają uzależnienia (61%), niski poziom integracji mieszkańców (54%), małą aktywność mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym (52%) oraz emigrację ludzi młodych (50%). Co czwarty mieszkaniec jest zdania, że problemem Gminy jest ubóstwo (25%), co siódmy uważa, że to przemoc w rodzinie (15%), natomiast 8% ankietowanych twierdzi, że problem tkwi w niepełnosprawności. Najmniej ważne problemy społeczne zdaniem dorosłych mieszkańców to bezdomność (2%) oraz przestępczość (5%).

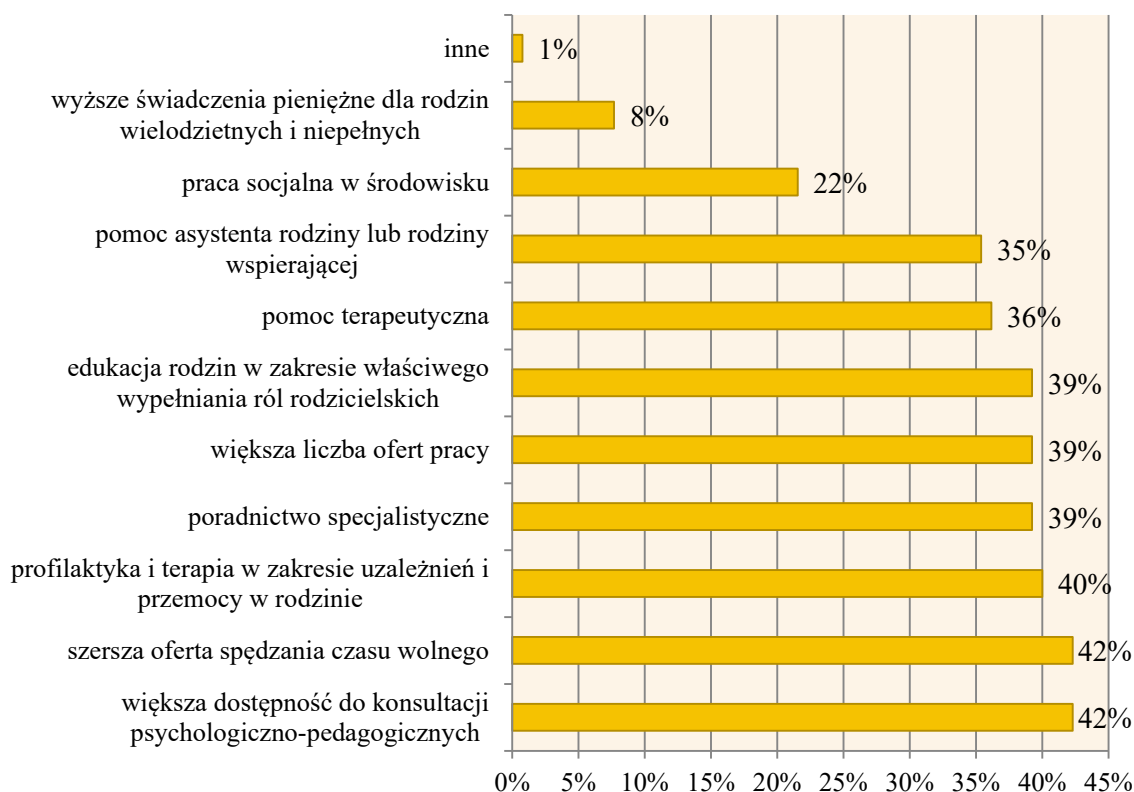
Wykres 65. Jakie są Pana/i zdaniem najważniejsze problemy społeczne gminy?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ostatnim pytaniu dotyczącym wspierania rodziny, mieszkańcy mieli określić jakie działania według nich poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie Kurów. Najczęściej ankietowani odpowiadali, że to większa dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych (42%), szersza oferta spędzania czasu wolnego (42%) oraz profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (40%) poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo. W dalszej kolejności mieszkańcy Kurowa wskazywali na poradnictwo specjalistyczne (39%), większą liczbę ofert pracy (39%), edukację rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (39%), pomoc terapeutyczną (36%), pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej (35%) oraz pracę socjalną w środowisku (22%). W najmniejszym stopniu zdaniem badanych to wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo (8%).

Wykres 66. Jakie działania według Pana/i poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

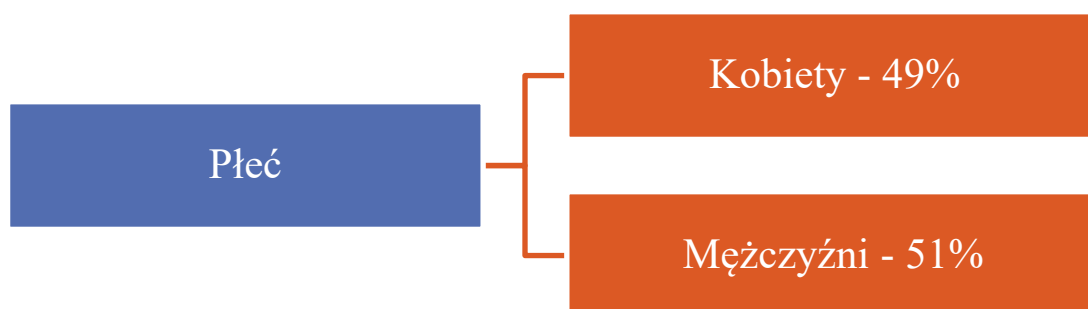
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy, e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie opinii młodych mieszkańców na temat realizowanych w szkole działań profilaktycznych.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

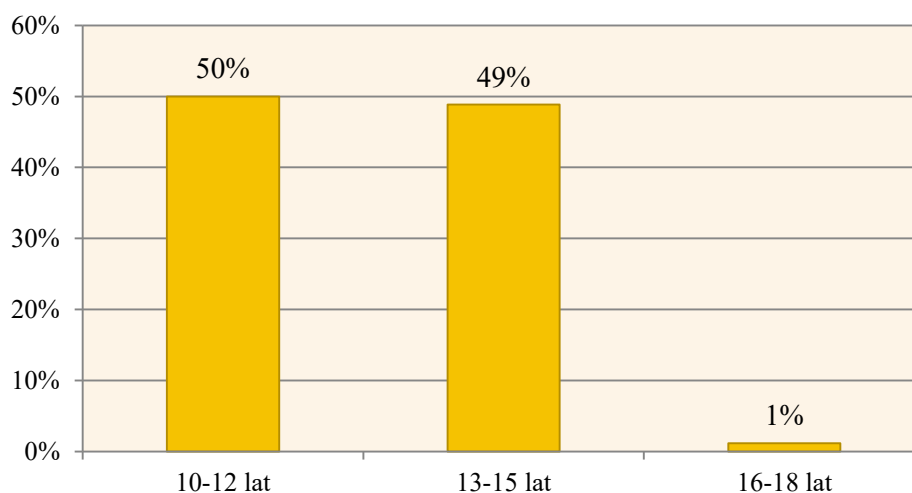
Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Kurów wypełnili 86 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne nieznaczną przewagę mieli chłopcy. Stanowili oni 51% ogółu, zaś dziewczynki wypełniły 49% kwestionariuszy.

Rysunek 5. Płeć:

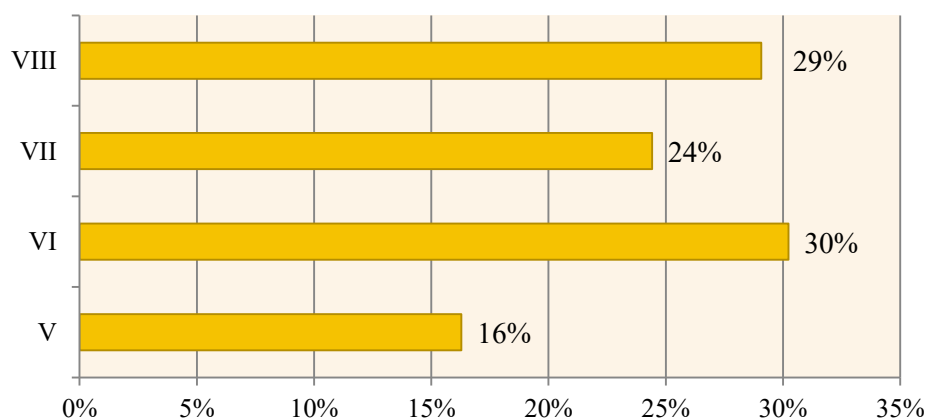
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, połowę kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 10-12 lat, natomiast 49% uczniowie w wieku 13-15 lat. 1% badanych zadeklarował wiek mieszczący się w przedziale 16-18 lat.

Wykres 67. Wiek:

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Większość osób biorących udział w badaniu uczęszcza do klasy VI (30%) lub VIII (29%). Co czwarty badany wskazał na klasę VII (24%), natomiast 16% uczęszcza do klasy V.

Wykres 68. Klasa:

PROBLEM ALKOHOLOWY

Realizowane na przestrzeni lat badania wśród dzieci i młodzieży wskazują na to, że alkohol jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych substancji psychoaktywnych używanych przez młodych ludzi - sięgano po niego częściej niż po papierosy czy narkotyki. Niepokojące jest to, że picie alkoholu w młodym wieku jest szczególnie szkodliwe - może zaburzyć dalszy rozwój fizyczny i psychiczny nastolatków, osłabić funkcje poznawcze, takie jak pamięć czy koncentracja, a uszkodzenia mózgu spowodowane alkoholem bywają trwałe, utrudniając jego pracę także w dorosłości³¹. Powodów sięgania po alkohol przez dzieci i młodzież jest wiele, między innymi przyzwolenie ze strony rodziców, nieprawidłowe relacje rodzinne, łatwa dostępność, presja rówieśników, nieumiejętność radzenia sobie z problemami, czy też chęć ośmielenia się w kontaktach z rówieśnikami. Alkohol – zwłaszcza piwo – w wielu przypadkach stał się nieodłączną częścią zabaw, dyskotek, spotkań towarzyskich lub imprez sportowych³². Spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież nie tylko zwiększa ryzyko wystąpienia problemów zdrowotnych, ale także podejmowania innych zachowań ryzykownych, czy też zagrożeń rozwoju osobistego (zaniedbywanie obowiązków szkolnych, konflikty z prawem, rodzicami, utrata zainteresowań). Pomimo tendencji spadkowej wskaźników picia alkoholu, polska młodzież nadal jest silnie zagrożona przez legalne substancje psychoaktywne. Z przeprowadzonego w 2019 roku badania ESPAD wynika, że po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło aż 80,0% uczniów z III klas gimnazjum, natomiast w czasie ostatnich 30 dni poprzedzających badanie – 46,7%. Ponadto zdecydowana większość nastolatków z III klas gimnazjów uważa, że zdobycie alkoholu jest bardzo łatwe lub dosyć łatwe³³. Mając na uwadze dane statystyczne wskazujące na znaczne rozpowszechnienie spożywania alkoholu wśród młodzieży szkolnej oraz konsekwencje tego dla rozwoju młodych ludzi, konieczne jest realizowanie systematycznych i długoterminowych działań profilaktycznych o udowodnionej skuteczności z udziałem zarówno uczniów, jak i ich rodziców oraz nauczycieli.

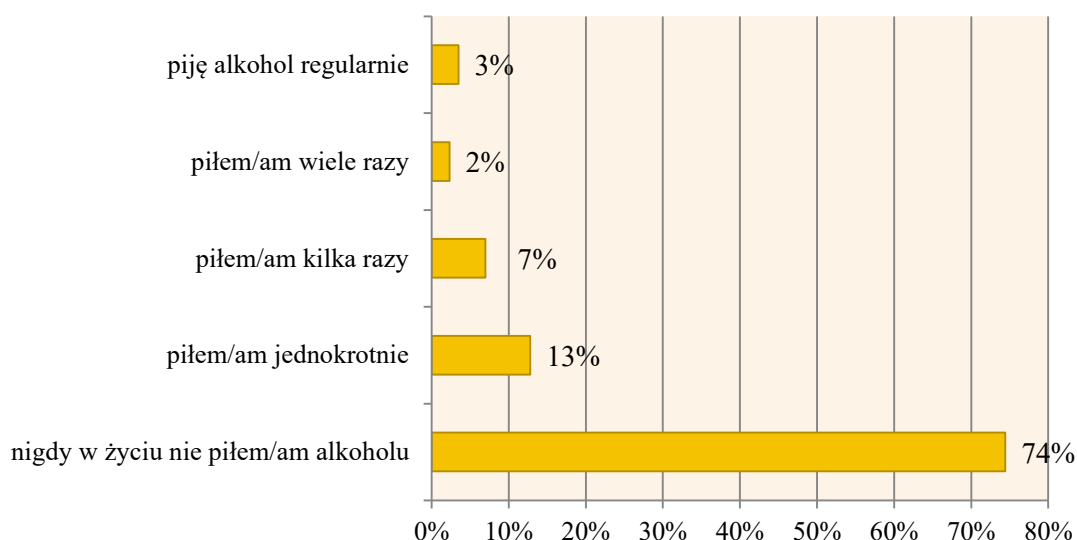
³¹ *Jak rozmawiać z dzieckiem o alkoholu?*, Przewodnik dla rodziców, Trzymaj Pion.

³² *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA JR, Warszawa-Milanówek 2017.

³³ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Pierwsze z pytań skierowanych do uczniów, odnosiło się do częstotliwości spożywania przez młodych mieszkańców alkoholu. Zebrany materiał badawczy wykazał, że kontakt z nim miało 25%. W grupie osób, które zadeklarowały sięgnięcie po alkohol, większość stanowią uczniowie, którzy spożywali go jednokrotnie (13%) oraz kilka razy (7%). 2% badanych piło alkohol wiele razy, natomiast 3% spożywa go regularnie.

Wykres 69. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?

Na kolejne pytania odpowiadali ci uczniowie, którzy pili alkohol.

22 osoby

Uczniowie, którzy spożywali alkohol zostali poproszeni o określenie, w jakim wieku pierwszy raz po niego sięgnęli. Odpowiedzi respondentów są następujące: 10 osób wskazało na 10-13 lat (45%), 5 osób na 14-16 lat (23%), natomiast 7 osób na mniej niż 10 lat (32%).

Tabela 33. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	32%	7
10-13 lat	45%	10
14-16 lat	23%	5
17-18 lat	0%	0

Kolejne pytanie zadane uczniom ze szkół znajdujących się na terenie gminy Kurów, odnosiło się do częstotliwości spożycia alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Większość uczniów nie piła alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem (45%). W grupie osób, które sięgnęły w tym okresie po alkohol, większość spożyło go 1-2

razy (7 osób, tj. 32%). 3 uczniów wskazało na więcej niż 7 razy (14%), natomiast 2 uczniów spożywało alkohol w ciągu ostatnich 30 dni 3-4 razy (9%).

Tabela 34. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	45%	10
1 – 2 razy	32%	7
3 – 4 razy	9%	2
5 – 7 razy	0%	0
więcej niż 7 razy	14%	3

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że nastolatki ze szkół na terenie gminy Kurów najczęściej sięgali po piwo (17 osób, tj. 77%), ale znaczny odsetek wskazał również na wódkę (9 osób, tj. 41%) i wino (8 osób, tj. 36%). Jednocześnie możemy zauważyć, że po szampana sięgnęło 6 osób (27%), natomiast po likier i nalewkę oraz whisky po 5 osób (23%).

Tabela 35. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
piwo	77%	17
wódka	41%	9
wino	36%	8
szampan	27%	6
likier, nalewka	23%	5
whisky	23%	5
inny	18%	4

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Badania wykazały, że spośród uczniów, którzy spożywali alkohol, zdecydowana większość nie doświadczyła w związku z tym żadnych przykrych konsekwencji (18 osób, tj. 86%). Wśród deklarowanych negatywnych doświadczeń uczniowie wskazali na inne przykre doświadczenia, w tym zatrucie alkoholem brata. Na pogorszenie relacji koleżeńskich oraz kłótnię lub bójkę wskazało po jednej osobie (5%).

Tabela 36. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie miałem/am przykrych doświadczeń	86%	18
inne	10%	2
pogorszenie relacji koleżeńskich	5%	1
kłótnia lub bójka	5%	1
problemy w szkole	0%	0
problemy w rodzinie	0%	0
problemy finansowe	0%	0
problemy z Policją	0%	0
wypadek lub uszkodzenie ciała	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ramach badań uzyskano również informację o sposobie otrzymania/zdobycia alkoholu przez uczniów. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej dostawali go do spróbowania od rodziców (7 osób, tj. 35%) lub byli nim częstowani (6 osób, tj. 30%). Na dalszym miejscu pod względem liczby wskazań znalazło się podkradanie alkoholu od rodziców (5 osób, tj. 25%). Najmniej uczniów stwierdziło, że dostało alkohol od starszych kolegów, kupiło go samemu lub poprosiło kogoś o kupno (2 osoby, tj. 10%).

Tabela 37. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzice dali mi spróbować	35%	7
ktoś mnie poczęstował	30%	6
podkradłem/am rodzicom	25%	5
kupiłem/am sobie sam	10%	2
poprosiłem/am kogoś o kupno	10%	2
dostałem/am od starszych kolegów	10%	2
inne	5%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

86 osób

PROBLEM NIKOTYNOWY

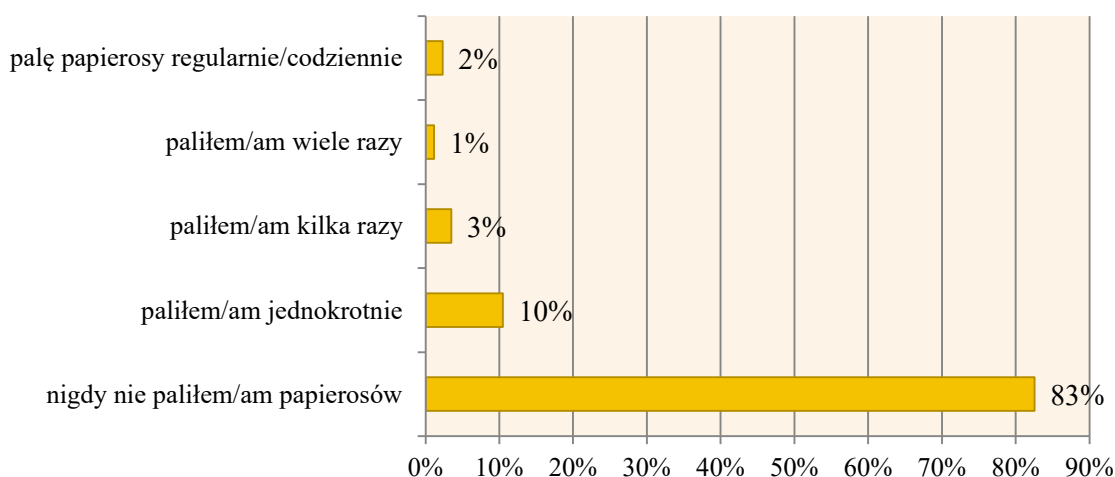
Zrealizowane dotychczas badania wśród dzieci i młodzieży pokazują, że palenie papierosów jest nieco mniej powszechne niż sięganie po alkohol, jednak również stanowi poważny problem wymagający podejmowania stanowczych i systematycznych działań profilaktycznych. Dane dotyczące palenia papierosów przez młodych ludzi są niepokojące - prawie połowa uczniów 15-16 letnich paliła papierosy (49,9%), a niemal co szósty uczeń sięgnął po nie 40 razy lub więcej³⁴. Palenie papierosów zaczyna się od eksperymentowania, najczęściej w grupie rówieśniczej, a prowadzi do fatalnych w skutkach zdrowotnych nałogu. Wyzwaniem w zakresie działań profilaktycznych stały się również zyskujące w ostatnim czasie na popularności papierosy elektroniczne. Są one postrzegane jako mniej szkodliwe, dlatego młodym ludziom wydają się bardziej atrakcyjne. Liczba użytkowników elektronicznych papierosów jest bardzo wysoka, szczególnie w grupie nastolatków i młodych dorosłych. Jak wynika z przeprowadzonych badań, odsetek respondentów deklarujących użycie ich kiedykolwiek w życiu kształtuje się na poziomie 38%, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni używał ich niemal co piąty uczeń. Na uwagę zasługują również dane statystyczne pokazujące skalę częstego sięgania po e-papierosy przez 15-16 latków - do regularnego ich używania przyznało się 7% chłopców i 6% dziewcząt³⁵. Coraz nowsze badania wykazują, że palenie e-papierosów wbrew powszechnie panującej wśród nastolatków opinii, również jest szkodliwe. Aerosol do e-papierosów, który użytkownicy wdychają, może zawierać szkodliwe substancje, w tym: acetaldehyd, formaldehyd, akroleinę, propanal, nikotynę, aceton, o-metylbenzaldehyd, karcinogenne nitrozaminy.

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy. Z deklaracji respondentów wynika, że kontakt z nimi miało 16% ankietowanych, w tym 10% sięgnęło po nie jednokrotnie, 3% stwierdziło, że paliło papierosy kilka razy, 1% - wiele razy, a 2% pali papierosy regularnie/codziennie.

³⁴ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

³⁵ *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M., Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

Wykres 70. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy palili papierosy.

15 osób

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi uczniów na pytanie dotyczące wieku inicjacji nikotynowej. Możemy zauważyć, że po papierosy przed 10 rokiem życia sięgnęło 3 badanych (20%), 6 osób miało wówczas 10-13 lat (40%), a kolejnych 6 uczniów 14-16 lat (40%).

Tabela 38. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	20%	3
10-13 lat	40%	6
14-16 lat	40%	6
17-18 lat	0%	0

W ramach badań uzyskano również informacje odnośnie częstotliwości palenia papierosów przez uczniów w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Spośród wszystkich respondentów, którzy zadeklarowali, że palili papierosy w tym okresie czasu – 3 osoby sięgnęły po wyroby nikotynowe 1-2 razy (20%), 2 ankietowanych 5-10 razy (13%), natomiast jedna osoba więcej niż 10 razy (7%). Pozostali badani nie palili papierosów w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie (9 osób, tj. 60%).

Tabela 39. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

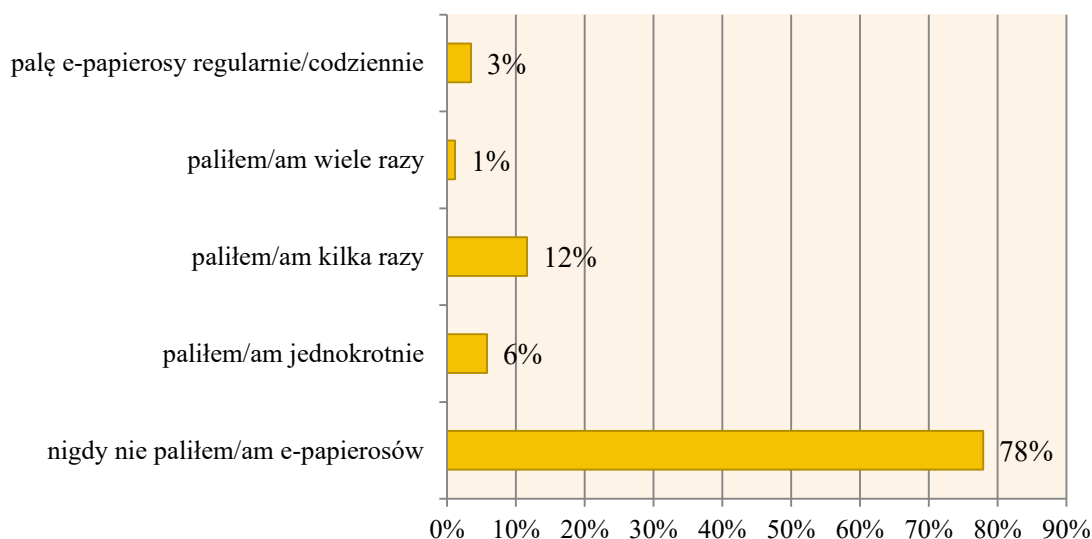
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie paliłem/am papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	60%	9
1 – 2 razy	20%	3
3 – 4 razy	0%	0
5 – 10 razy	13%	2
więcej niż 10 razy	7%	1

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

86 osób

Zbadaniu poddana została następnie częstotliwość palenia przez uczniów e-papierosów. Z deklaracji respondentów wynika, że po elektroniczne papierosy sięgnęło 22% ankietowanych, w tym 6% paliło je jednokrotnie, 12% - kilka razy, 1% - wiele razy, natomiast 3% zadeklarowało regularne/codziennie palenie e-papierosów.

Wykres 71. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy palili e-papierosy.

19 osób

W ramach badań uzyskano również informacje na temat wieku, w którym badani uczniowie pierwszy raz zapalili e-papierosa. Zdecydowana większość sięgnęła po nie mając 10-13 lat (13 osób, tj. 68%). 4 ankietowanych wskazało na przedział wiekowy 14-16 lat (21%), 1 osoba miała wówczas mniej niż 10 lat (5%) oraz 17-18 lat (5%).

Tabela 40. W jakim wieku pierwszy raz palileś/aś e-papierosa?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	5%	1
10-13 lat	68%	13
14-16 lat	21%	4
17-18 lat	5%	1

Częstotliwość palenia e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem przedstawiona została w tabeli poniżej. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie po elektroniczne papierosy sięgnęło 10 badanych (53%), wśród których 7 osób miało z nimi bezpośredni kontakt 1-2 razy (37%), natomiast 3 uczniów paliło je więcej niż 10 razy (16%).

Tabela 41. Jak często palileś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie paliłem/am e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	47%	9
1 – 2 razy	37%	7
3 – 4 razy	0%	0
5 – 10 razy	0%	0
więcej niż 10 razy	16%	3

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

86 osób

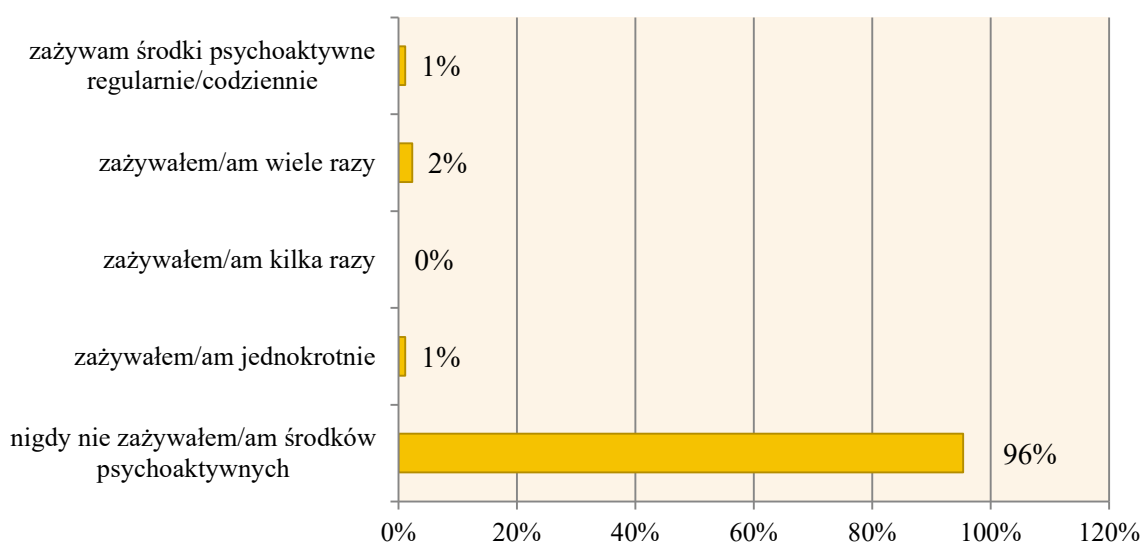
PROBLEM NARKOTYKOWY

W dzisiejszych czasach nielegalne substancje psychoaktywne są dla nastolatków stosunkowo łatwo dostępne. Jak wynika z deklaracji uczniów, zdobycie marihuany lub haszyszu byłoby bardzo łatwe lub dosyć łatwe dla 40% uczniów z III klasy gimnazjum. Na łatwość zdobycia amfetaminy wskazał prawie co piąty uczeń, a dopalaczy co trzeci. Młodzi ludzie sięgają po środki psychoaktywne między innymi z ciekawości, nieumiejętności poradzenia sobie z problemami, chęci zaimponowania w towarzystwie, czy też ze względu na chęć lepszej zabawy. Powodów może być wiele, a motywy takiego zachowania często mają

złożony charakter. Bazując na uzyskanych wynikach badań ogólnopolskich możemy stwierdzić, że bezpośredni kontakt z marihuaną lub haszyszem miał 1 na 4 uczniów, amfetaminą 4,2% badanej młodzieży, natomiast leki przeciwbólowe w celu odurzenia się przyjmowało 6,6% ankietowanych³⁶. Choć skala używania narkotyków i dopalaczy jest nieporównywalnie mniejsza niż alkoholu i tytoniu, po substancje te sięga wielu młodych ludzi. Zjawisko to stanowi nie lada wyzwanie profilaktyczne ze względu na związane z nim wielopłaszczyznowe konsekwencje.

Następny z analizowanych w Diagnostyce obszarów dotyczył zażywania narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Wśród 4% uczniów, którzy sięgnęli po środki psychoaktywne, 1% zażywał je jednokrotnie, 2% - wiele razy, a 1% robi to regularnie.

Wykres 72. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy zażywali narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne.

4 osoby

³⁶ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Poniższy wykres przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Możemy zauważyć, że w tym okresie sięgnęły po nie 2 osoby (50%), w tym jedna osoba 5-10 razy (25%), a kolejna – więcej niż 10 razy (25%).

Tabela 42. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy w ciągu ostatnich 30 dni	50%	2
1 – 2 razy	0%	0
3 – 4 razy	0%	0
5 – 10 razy	25%	1
więcej niż 10 razy	25%	1

Podczas realizacji badań, określony został również wiek inicjacji narkotykowej uczniów, którzy mieli kontakt z tego typu substancjami. 2 respondentów przyznało, że po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne sięgnęło po raz pierwszy mając mniej niż 10 lat (50%), natomiast kolejne 2 osoby miały wówczas 10-13 lat (50%).

Tabela 43. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki/ dopalacze/ inne środki psychoaktywne?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	50%	2
10-13 lat	50%	2
14-16 lat	0%	0
17-18 lat	0%	0

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie o rodzaj zażywanych substancji. Najpopularniejszą substancją wśród uczniów z gminy Kurów jest marihuana lub haszysz. Po jednym wskazaniu padło także na wszystkie pozostałe substancje.

Tabela 44. Jakie były to substancje?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana lub haszysz	75%	3
substancje wziewne	25%	1
grzyby halucynogenne	25%	1
kokaina	25%	1
amfetamina	25%	1
ekstazy	25%	1
sterydy anaboliczne	25%	1
LSD	25%	1

mefedron	25%	1
dopalacze	25%	1
metamfetamina	25%	1
leki w celu odurzenia	25%	1
inne	25%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Interesowało nas również to, czy uczniowie, którzy sięgnęli po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne, doświadczyli w związku z tym jakichś przykrych konsekwencji. Badania wykazały, że doznało ich 2 respondentów, którzy wskazali na inne, bliżej nieokreślone problemy.

Tabela 45. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie miałem/am przykrych doświadczeń	50%	2
inne	50%	2
problemy w szkole	0%	0
problemy finansowe	0%	0
problemy w rodzinie	0%	0
pogorszenie relacji koleżeńskich	0%	0
problemy z Policją	0%	0
wypadek lub uszkodzenie ciała	0%	0
kłótnia lub bójka	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytania odpowiadali wszyscy uczniowie.

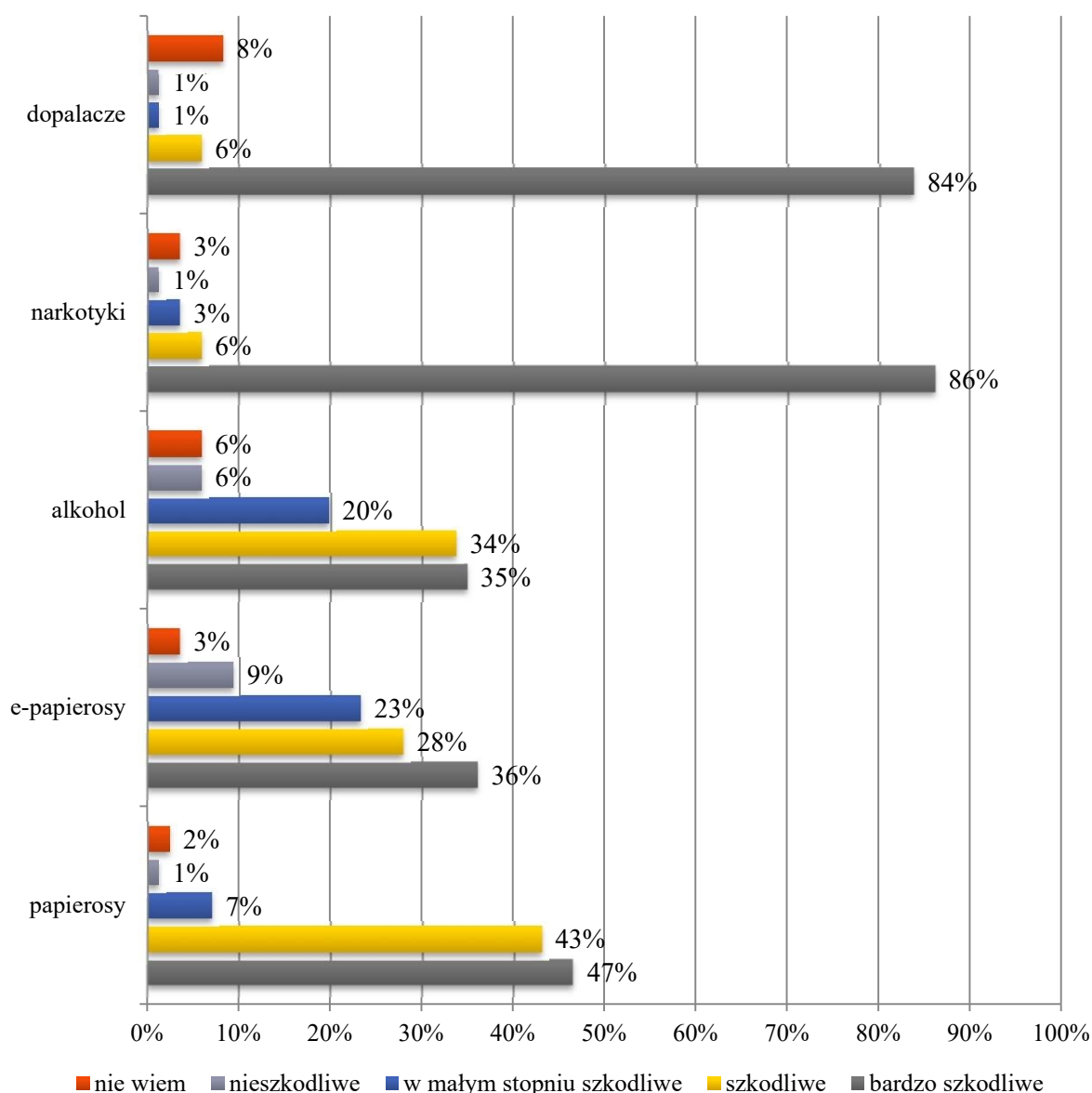
86 osób

Ocena szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów uczniów przedstawia się następująco:

- szkodliwość dopalaczy dostrzega łącznie 90% badanych, narkotyków – 92%, alkoholu – 69%, e-papierosów – 64%, natomiast papierosów – 90%,
- ze szkodliwości niżej wymienionych substancji nie zdaje sobie sprawy 2% uczniów w przypadku dopalaczy, 4% badanych w przypadku narkotyków, 26% uczniów w przypadku alkoholu, 32% jeśli chodzi o e-papierosy i 8% jeśli chodzi o papierosy,

- brak wiedzy na temat szkodliwości dopalaczy ma 8% respondentów, na temat narkotyków – 3%, alkoholu – 6%, e-papierosów – 3%, a papierosów – 2%.

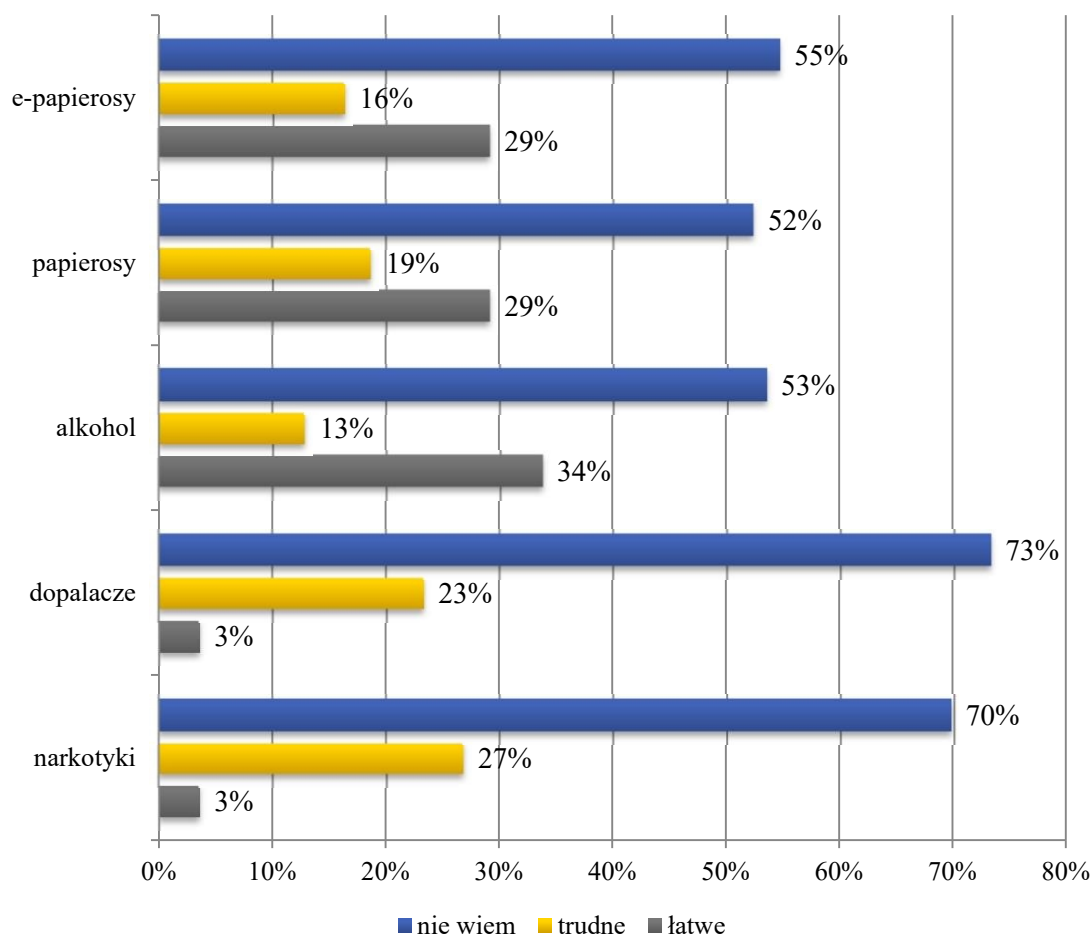
Wykres 73. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

W następnej kolejności uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

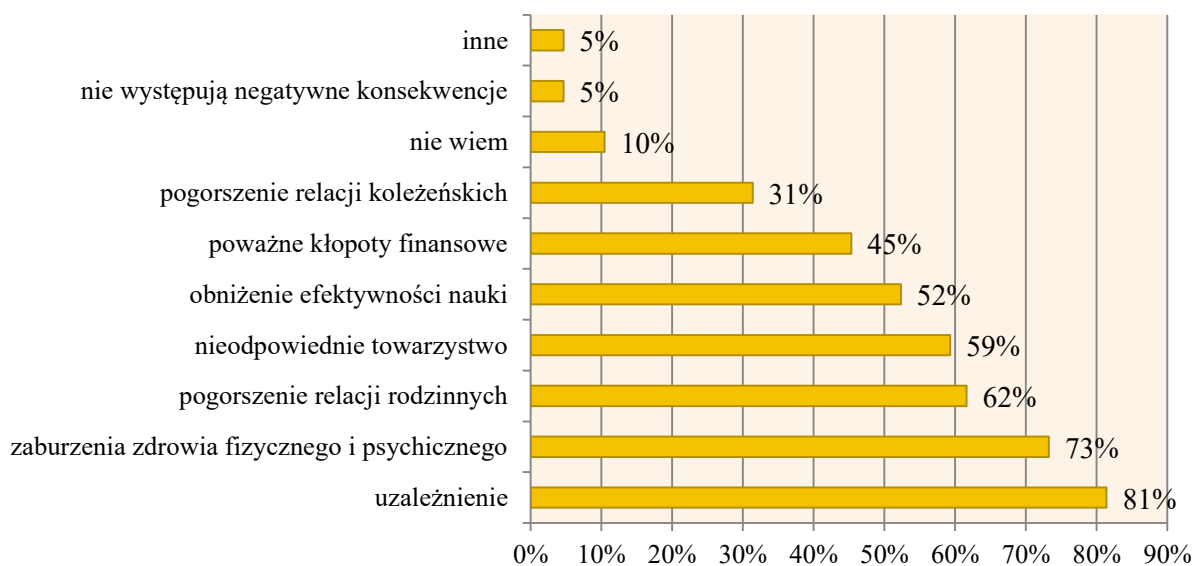
- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 3% ankietowanych, a trudne dla 27%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 3% ankietowanych, a trudne dla 23%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 34% ankietowanych, a trudny dla 13%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 29% ankietowanych, a trudne dla 19%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 29% ankietowanych, a trudne dla 16%.

Wykres 74. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to:

Uczniów poproszono również o odpowiedź na pytanie, jakie według nich mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów. Respondenci najczęściej wskazywali na uzależnienie (81%) oraz zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (73%). Innymi konsekwencjami według badanych są kolejno według liczby wskazań: pogorszenie relacji rodzinnych (62%), nieodpowiednie towarzystwo (59%), obniżenie efektywności nauki (52%), poważne kłopoty finansowe (45%) i pogorszenie relacji koleżeńskich (31%). 5% uczniów stwierdziło, że nie występują negatywne konsekwencje związane z zażywaniem tych substancji, natomiast 10% nie potrafiło określić swojego stanowiska w tym zakresie ze względu na brak wiedzy.

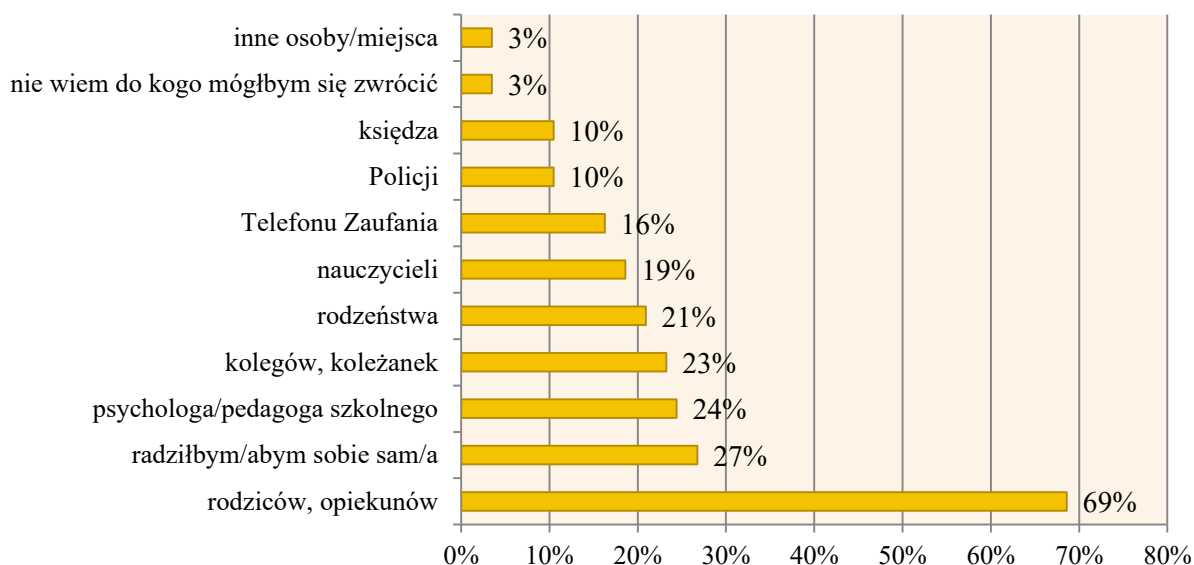
Wykres 75. Jak według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W przypadku problemów związanych z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami, zdecydowana większość młodych mieszkańców gminy Kurów zwróciłaby się o pomoc do rodziców/opiekunów (69%). Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań uczniowie odpowiadali, że radziliby sobie z problemem sami (27%), natomiast na trzecim miejscu znalazł się psycholog/pedagog szkolny (24%). Tylko 3% ankietowanych stwierdziło, że nie wie, gdzie mogłoby uzyskać pomoc. Wśród innych odpowiedzi uczniowie wskazywali na lekarza.

Wykres 76. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

PROBLEM PRZEMOCY

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów³⁷. Doświadczenie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z *Raportu Rzecznika Praw Dziecka* z 2017 roku wynika, że połowa Polaków uważa (52%), iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie co piątą społeczeństwa (21%)³⁸. Liczne konsekwencje zarówno dla zdrowia fizycznego, jak i psychicznego niesie za sobą również przemoc rówieśnicza – najczęściej doświadczana przez dzieci i młodzież kategoria wiktylizacji. Skalę zjawiska przemocy rówieśniczej prezentuje „Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci” zrealizowana przez *Fundację Dajemy Dzieciom Siłę* w 2018 roku. Skala zjawiska jest bardzo duża: ponad połowa uczniów (57%) padła ofiarą przynajmniej jednej formy przemocy rówieśniczej, najczęściej przemocy fizycznej, w dalszej kolejności przemocy psychicznej, napaści zbiorowej ze strony rówieśników, znęcania się i przemocy na randce³⁹. Konsekwencje doświadczania przemocy ze strony rówieśników mogą być tragiczne w skutkach. Do następstw tego należy nie tylko poczucie osamotnienia, czy też obniżenie samooceny, ale także depresja i myśli samobójcze. Biorąc pod uwagę powyższe informacje nie podlega wątpliwości, że diagnoza skali problemu przemocy wobec dzieci powinna być prowadzona systematycznie, aby wiedzieć, jak poważny jest to problem, czy wprowadzane rozwiązania profilaktyczne i pomocowe są skuteczne, i wreszcie aby zaplanować odpowiednie oraz skuteczne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

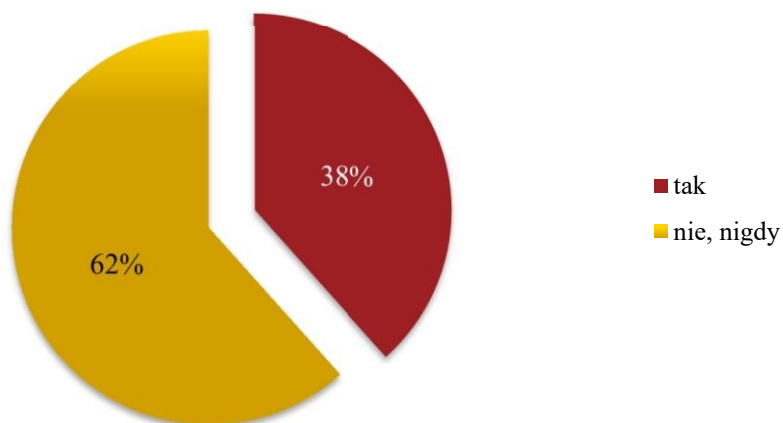
³⁷ *Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci: raport z badań*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa 2018.

³⁸ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!* Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.

³⁹ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!*

Kolejne pytanie zadane respondentom miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży z gminy Kurów. Uczniów spytano o to, czy zdarzyło im się doświadczyć przemocy. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 38% badanych.

Wykres 77. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy doświadczyli przemocy.

33 osoby

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczaali przemocy ze strony kolegów ze szkoły – przyznało to 18 osób, tj. 60%. Znaczna część respondentów wskazała również na rodzeństwo (10 osób, tj. 33%) oraz znajomych (7 osób, tj. 23%). Doświadczenie przemocy ze strony rodziców zadeklarowała mniejsza część badanych – 3 odpowiedzi padły na tatę (10%), a 2 na mamę (7%).

Tabela 46. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
koledzy ze szkoły	60%	18
rodzeństwo	33%	10
znajomi	23%	7
inne osoby	20%	6
tata	10%	3
mama	7%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Możemy zauważyć, że:

- przemocy psychicznej doświadczyło 24 uczniów (86%),
- przemocy fizycznej doświadczyło 11 uczniów (39%),
- przemocy seksualnej doświadczyło 3 uczniów (11%),
- zaniedbania doświadczyło 2 uczniów (7%).

Tabela 47. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś cię przezywał, groził ci, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	86%	24
ktoś cię bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	39%	11
ktoś dotykał cię w miejsca, w które sobie tego nie życzyłeś/aś, ktoś mówił o twoim ciele w sposób który cię zawstydział itp.	11%	3
nie miałeś/aś zapewnionej opieki kiedy byłeś/aś chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałeś/aś problemy, dostawałeś/aś zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłeś/aś głodny/a itp.	7%	2

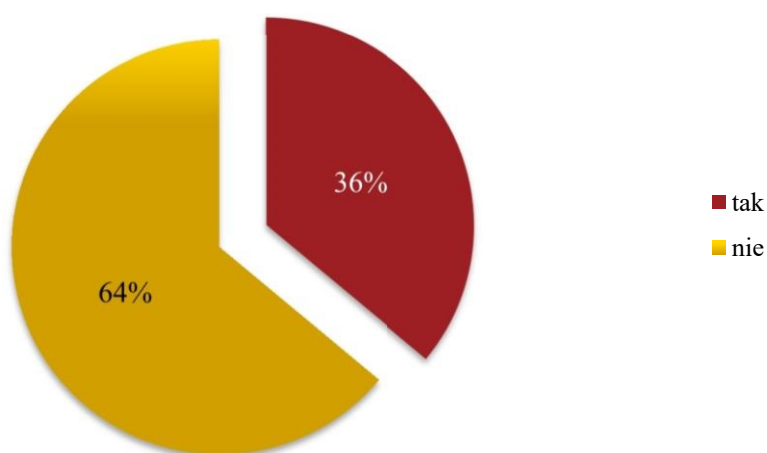
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

86 osób

W kolejnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie tego, czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Niepokojący jest fakt, że do takiego zachowania przyznał się co trzeci badany (36%).

Wykres 78. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie,
którzy przyznali, że stosowali przemoc.

31 osób

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że:

- przemoc psychiczną zastosowało 21 uczniów (78%),
- przemoc fizyczną zastosowało 12 uczniów (44%),
- przemoc seksualną zastosowało 2 uczniów (7%).

Tabela 48. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przeżywałeś/aś kogoś, groziłeś/aś komuś, upokarzałeś/aś kogoś, straszyłeś/aś, wyśmiewałeś/aś itp.	78%	21
biłeś/aś kogoś, kopañeś/aś, szarpałeś/aś, dusiłeś/aś, popychałeś/aś, spoliczkowałeś/aś itp.	44%	12
dotykałeś/aś kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłeś/aś o czyimś ciele w sposób który ją zawstydział itp.	7%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Przeważająca część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec swoich rówieśników – wskazało na to 21 osób, tj. 75%. Odpowiedzi 13 respondentów padły na rodzeństwo (46%), 3 uczniów na inne osoby (11%), a kolejne 3 osoby na rodziców (11%).

Tabela 49. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

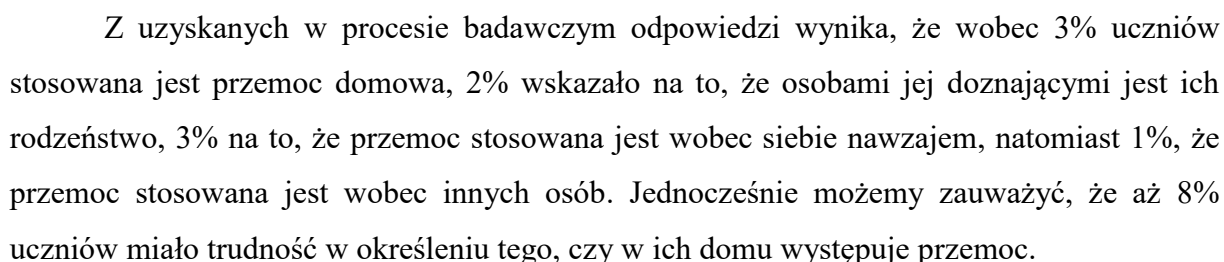
Odpowiedź	%	Liczba odp.
wobec rówieśników	75%	21
wobec rodzeństwa	46%	13
wobec innych osób	11%	3
wobec rodziców	11%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

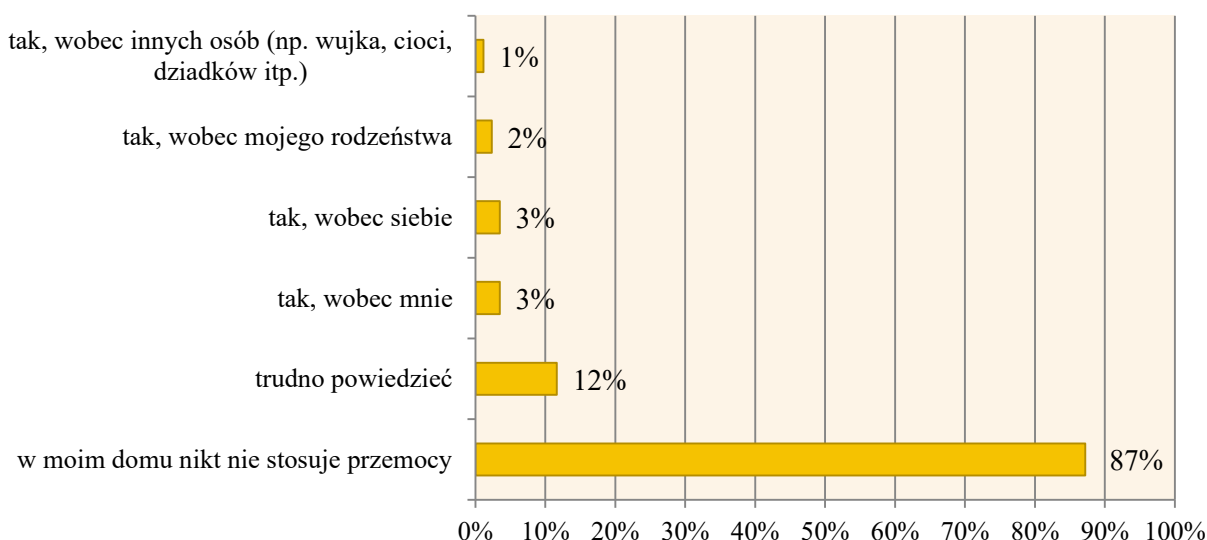
Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

86 osób

Wykres 79. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

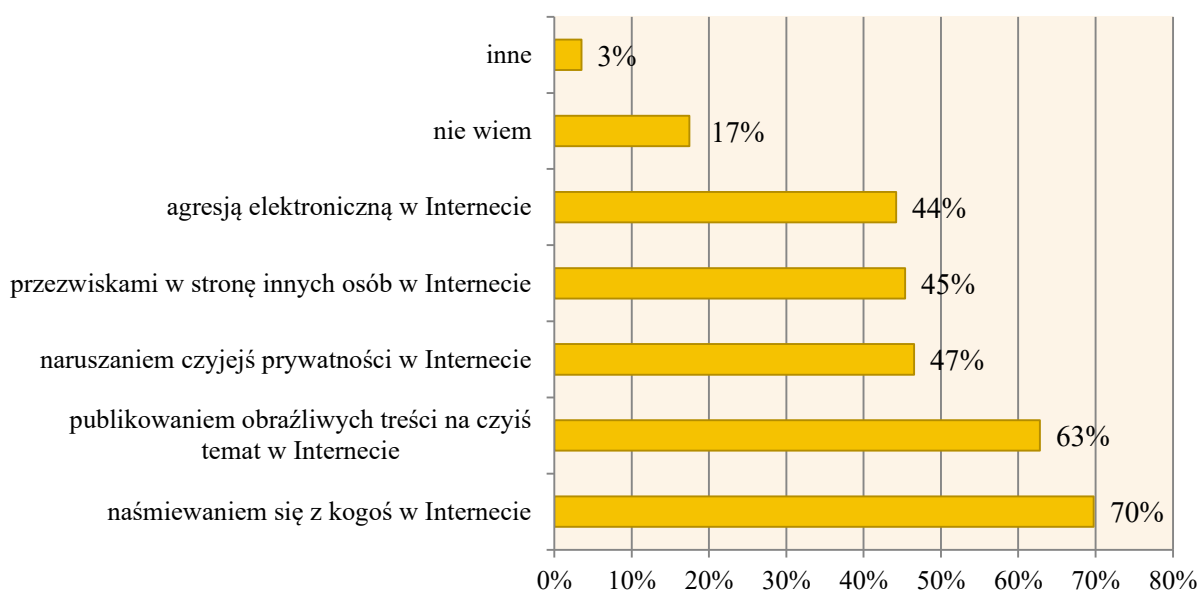
Wykres 80. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?

Strona | 107

Kolejne pytanie zadane uczniom odnosiło się do problemu cyberprzemocy i miało na celu zweryfikowanie, czy uczniowie mają wiedzę, czym to zjawisko jest. Uzyskany w procesie badawczym materiał pokazał, że część młodych mieszkańców nie ma na ten temat świadomości. Na agresję elektroniczną wskazało tylko 44%, na przewiski w stronę innych osób - 45%, a na naruszanie czyjejś prywatności - 47%. Najczęściej zaznaczaną odpowiedzią okazało się naśmiewanie się z kogoś (70%) oraz publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat (63%). 17% ankietowanych przyznało, że nie ma w tym zakresie wiedzy.

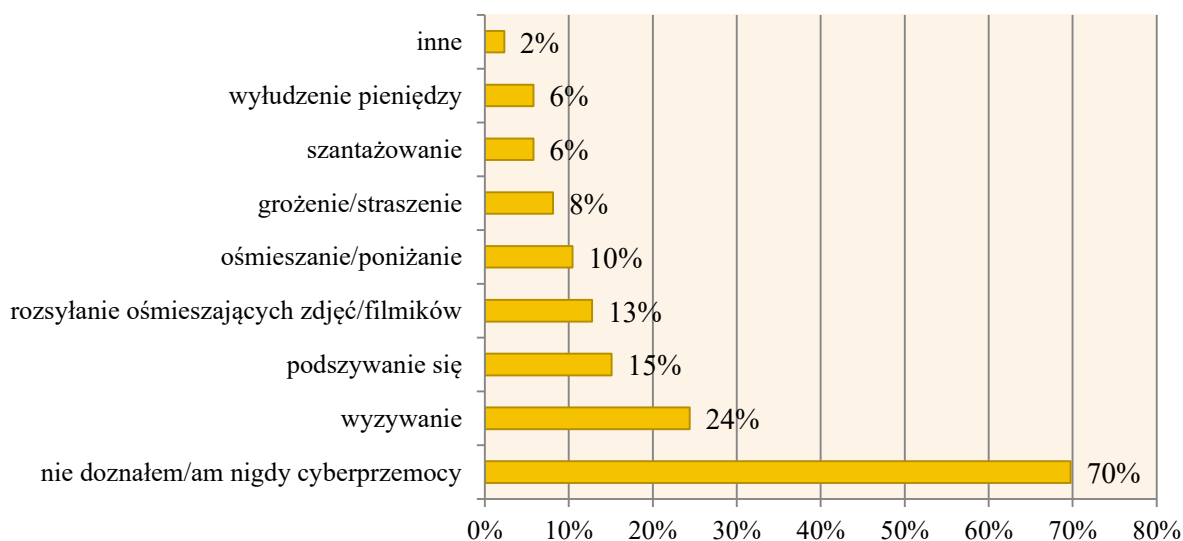
Wykres 81. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Aby ocenić skalę zjawiska cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży z gminy Kurów, poprosiliśmy ankietowane osoby o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się doświadczyć, którejs z niżej wymienionych form cyberprzemocy. Z deklaracji uczniów wynika, że problemu tego doznało 30% badanych, w tym 24% wyzywania, 15% podszywania się, 13% rozsyłania ośmieszających zdjęć/filmików, 10% ośmieszania/poniżania, 8% grożenia/straszenia, natomiast 6% szantażowania oraz wyłudzenia pieniędzy.

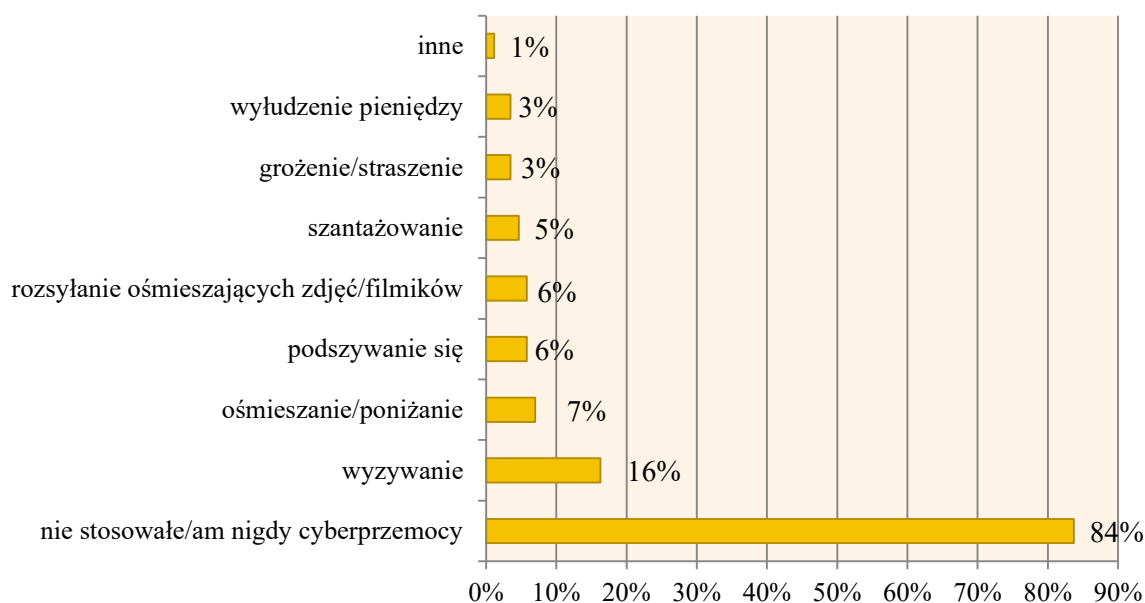
Wykres 82. Czy doznałeś/aś kiedykolwiek, któreś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Uczniów spytano również o to, czy stosowali kiedykolwiek w życiu, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy. Do takiego zachowania przyznało się 16% badanych, wśród których najwięcej osób wskazało na wyzywanie (16%). Znacznie mniej odpowiedzi padło na ośmieszanie/poniżanie (7%), podśzywanie się (6%), rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmików (6%), szantażowanie (5%), grożenie/straszenie (3%) oraz wyłudzenie pieniędzy (3%).

Wykres 83. Czy stosowałeś/aś kiedykolwiek, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

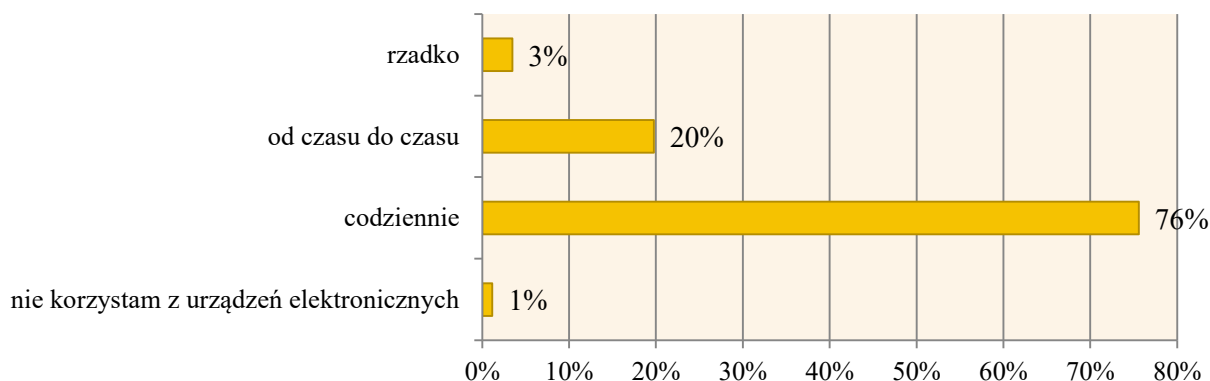
KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

Korzystanie z urządzeń elektronicznych stało się zarówno wśród dorosłych, jak i młodych ludzi powszechne. Sięgają po nie coraz młodsze dzieci, a młodzież jest on-line praktycznie cały czas, dzięki smartfonom stale podpiętym do Internetu. Z ogólnopolskich badań przeprowadzonych wśród uczniów mających 13 i 17 lat wynika, że prawie wszyscy nastolatki korzystają z sieci codziennie, po kilka godzin. Na pytanie „Ile czasu, w przybliżeniu korzystasz z Internetu?”, 21,7% przyznało, że poświęca na to powyżej 6 godzin dziennie. Co niepokojące, prawie połowa badanych zadeklarowała bezpośrednie doświadczenie przemocy internetowej, a wypowiedzi blisko co trzeciego respondenta wskazują na silne ryzyko uzależnienia od smartfonów⁴⁰. Korzystanie z urządzeń elektronicznych daje dzieciom i młodzieży możliwości rozwoju, ale niesie za sobą także liczne zagrożenia – pornografię, treści pełne przemocy, fake newsy, ryzyko nawiązania niebezpiecznych relacji, czy też cyberprzemoc. Skutkiem nadmiernego korzystania z mediów cyfrowych może być również uzależnienie, które wiąże się z szeregiem różnego rodzaju negatywnych konsekwencji zarówno w obszarze zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Wpływ mediów na dzieci i młodzież jest ogromny, bez wątpienia jednak korzystanie z urządzeń elektronicznych, zwłaszcza Internetu, pozostanie jedną z najczęściej podejmowanych czynności przez młodych ludzi. Biorąc to pod uwagę koniecznym wydaje się uczyć dzieci i młodzież bezpiecznego poruszania się po świecie on-line oraz uświadamiać ich w zakresie konsekwencji poświęcania na to zbyt wiele czasu.

Następne pytania zadane respondentom miały na celu zweryfikowanie, w jaki sposób oraz jak często uczniowie z gminy Kurów korzystają z urządzeń elektronicznych takich jak komputer, tablet, telefon komórkowy oraz konsola do gier. Zebrany materiał badawczy wykazał, że znaczna część badanych korzysta z tego typu urządzeń codziennie (76%). Co piąty uczeń wskazał na korzystanie z nich czasu od czasu do czasu (20%), 3% - rzadko, natomiast 1% uczniów nie korzysta z urządzeń elektronicznych.

⁴⁰ *Raport z ogólnopolskiego badania uczniów: Nastolatki 3.0*, pod. red. Bochenek M., Lange R., NASK Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019.

Wykres 84. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych.

85 osób

Większość młodych mieszkańców gminy Kurów poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 1-3 godzin dziennie (35 osób, tj. 41%), ale znaczna część uczniów wskazała również na 3-6 godzin (21 osób, tj. 25%). 13 osób poświęca na to do godziny dziennie (15%), 8 uczniów 6-10 godzin (9%), natomiast 5 uczniów powyżej 10 godzin (6%). 3 uczniów (4%) deklaruje, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych codziennie.

Tabela 50. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
do 1 godz.	15%	13
1-3 godz.	41%	35
3-6 godz.	25%	21
6-10 godz.	9%	8
powyżej 10 godzin	6%	5
nie korzystam codziennie z urządzeń elektronicznych	4%	3

Jak wynika z deklaracji uczniów, najczęstszą formą korzystania przez nich z urządzeń elektronicznych jest kontakt ze znajomymi (69 osób, tj. 81%). Znaczna część badanych wskazała również na słuchanie muzyki (63 osoby, tj. 74%), oglądanie filmów/seriali (52 osoby, tj. 61%), granie w gry (51 osób, tj. 60%), naukę (48 osób, tj. 56%), korzystanie z urządzeń elektronicznych z nudów (44 osoby, tj. 52%), poszukiwanie informacji/wiadomości (44 osoby, tj. 52%) oraz korzystanie z portali społecznościowych (43 osoby, tj. 51%).

Tabela 51. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
kontakt ze znajomymi	81%	69
słuchanie muzyki	74%	63
oglądanie filmów/seriali	61%	52
granie w gry	60%	51
nauka	56%	48
z nudów	52%	44
poszukiwanie informacji/wiadomości	52%	44
korzystanie z portali społecznościowych	51%	43
poznawanie nowych osób	16%	14
robienie zakupów	12%	10
prorowadzenie bloga lub własnej strony	5%	4
inne	2%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu, respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń dotyczących korzystania z urządzeń elektronicznych. Miało to na celu określenie liczby uczniów, którzy z związku z tym doświadczają problemów, czy też przejawiają niekorzystne zachowania. Wyniki respondentów przedstawiają się następująco:

- próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 6% badanych, a czasami – 30%;
- najbliższe osoby zarzucają zbyt częste spędzanie czasu na korzystaniu z urządzeń elektronicznych bardzo często 11% badanym, a czasami – 27%;
- wskutek zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych zapomnieć o swoich codziennych obowiązkach zdarza się bardzo często 6% badanym, a czasami – 18%;
- denerwuje się, gdy ktoś przeszkadza w korzystaniu z urządzeń elektronicznych 6% badanych bardzo często, a 13% czasami;
- z powodu zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych spada efektywność nauki lub pracy w przypadku 4% badanych bardzo często, a 11% czasami;
- późno w nocy nie śpi, bo korzysta z urządzeń elektronicznych bardzo często 2% badanych, a czasami – 14%;
- coraz częściej korzystanie z urządzeń elektronicznych zamiast spotkań z innymi wybiera bardzo często 4% badanych, a czasami – 7%;

- odczuwa negatywne skutki zdrowotne np. ból kręgosłupa, pogorszenie wzroku 5% bardzo często, a 6% – czasami.

Tabela 52. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

	nigdy	rzadko	czasami	bardzo często
Najbliższe mi osoby zarzucają mi, że zbyt dużo czasu spędzam korzystając z urządzeń elektronicznych	22%	41%	27%	11%
Późno w nocy nie śpię, bo korzystam z urządzeń elektronicznych	52%	21%	19%	7%
Próbuję bezskutecznie ograniczyć czas spędzany na korzystaniu z urządzeń elektronicznych	47%	17%	30%	6%
Coraz częściej wybieram urządzenia elektroniczne zamiast spotkań z innymi	60%	30%	7%	4%
Wskutek zbyt długiego przebywania na urządzeniach elektronicznych zdarza mi się zapomnieć o moich codziennych obowiązkach (np. sprzątanie, nauka)	46%	30%	18%	6%
Denerwuję się, gdy ktoś przeszkadza mi jak korzystam z urządzeń elektronicznych	42%	39%	13%	6%
Z powodu zbyt długiego korzystania z urządzeń elektronicznych spada efektywność mojej nauki lub pracy	55%	29%	14%	2%
Odczuwam negatywne skutki zdrowotne z powodu korzystania z urządzeń elektronicznych np. ból kręgosłupa, pogorszenie wzroku	69%	20%	6%	5%

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy zdarzyło im się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami. Tego typu zachowanie zadeklarowało 37 respondentów odpowiadających na to pytanie (44%), w tym tylko 3 uczniom zdarzało się to bardzo często (4%), 13 badanych czasami (15%), a 21 osobom jednokrotnie (25%).

Tabela 53. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych np. przed rodzicami?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	4%	3
tak, czasami	15%	13
tak, jednokrotnie	25%	21
nie	56%	48

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy uczniowie.

86 osób

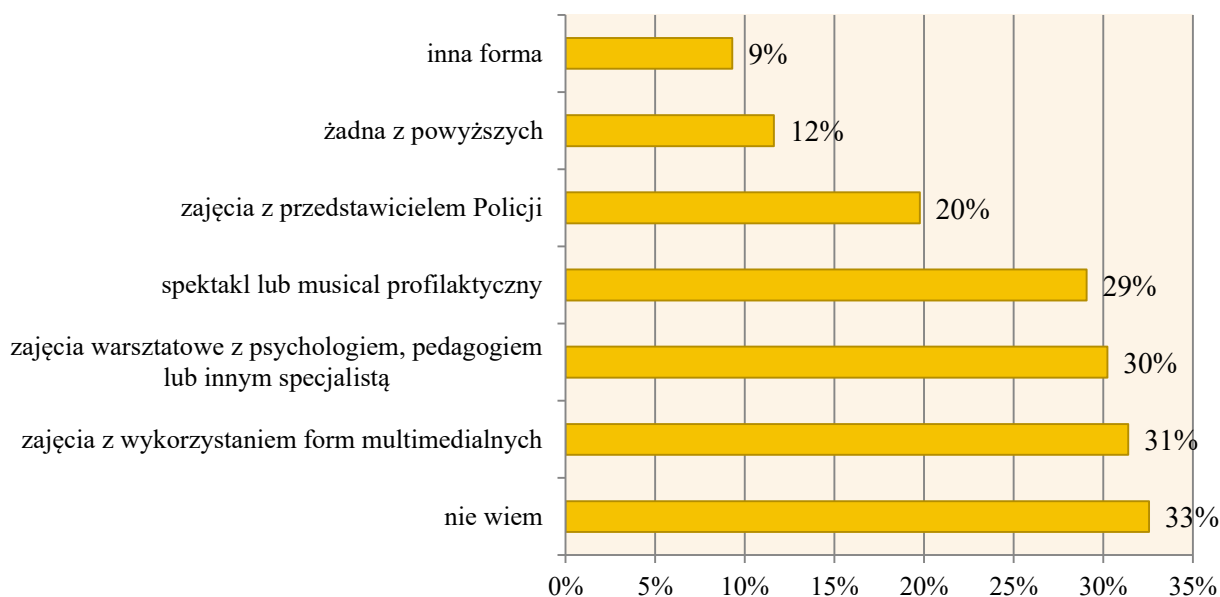
DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Występowanie wielowymiarowych konsekwencji zachowań ryzykownych podejmowanych przez młodych ludzi niesie za sobą konieczność realizowania systematycznych działań profilaktycznych. Wśród następstw używania przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych, doświadczania, czy stosowania przemocy lub podejmowania innych zachowań ryzykownych wymienić można wzrost skali zaburzeń zachowania, straty ekonomiczne, wizerunkowe, konsekwencje prawne, zaburzenia relacji społecznych, uzależnienia, koszty ekonomiczne (np. leczenia, rehabilitacje), problemy edukacyjne, czy też zawodowe. Standardy skutecznej profilaktyki wskazują, że do zapewnienia trwałych rezultatów wskazane jest aby prowadzone działania profilaktyczne realizowane były z udziałem całej społeczności, a zwłaszcza rodziców i aby programy przeprowadzane były w trakcie wielu spotkań, przez wiele lat. Profilaktyka nie powinna opierać się na straszeniu, ale przekazywaniu rzeczywistej wiedzy, być dostosowana do wieku odbiorcy, a ich podstawą musi być rzetelnie przeprowadzona diagnoza. Co istotne, dla zwiększenia skuteczności, konieczne jest wykorzystanie w realizowanych działaniach profilaktycznych lokalnych mediów oraz technologii cyfrowych, a także podnoszenie dydaktycznych i profilaktycznych umiejętności nauczycieli, pedagogów oraz psychologów szkolnych⁴¹.

W dalszej części raportu zaprezentowane zostały odpowiedzi uczniów z gminy Kurów na pytania dotyczące podejmowanych w szkole działań profilaktycznych. Interesowało nas, jaka forma zajęć profilaktycznych jest dla ankietowanych najciekawsza/najefektywniejsza. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco: 31% uznaje za najciekawsze i najefektywniejsze zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych, 30% zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, 29% spektakl lub musical profilaktyczny. Co piąty respondent wskazał na zajęcia z przedstawicielami policji, 9% wymieniło inne formy, natomiast 12% stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla niego ciekawa/efektywna. Warto zaznaczyć, że co trzeci uczeń biorący udział w badaniu nie wie, jaka forma zajęć profilaktycznych jest według nich najciekawsza/najefektywniejsza.

⁴¹ *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M., Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

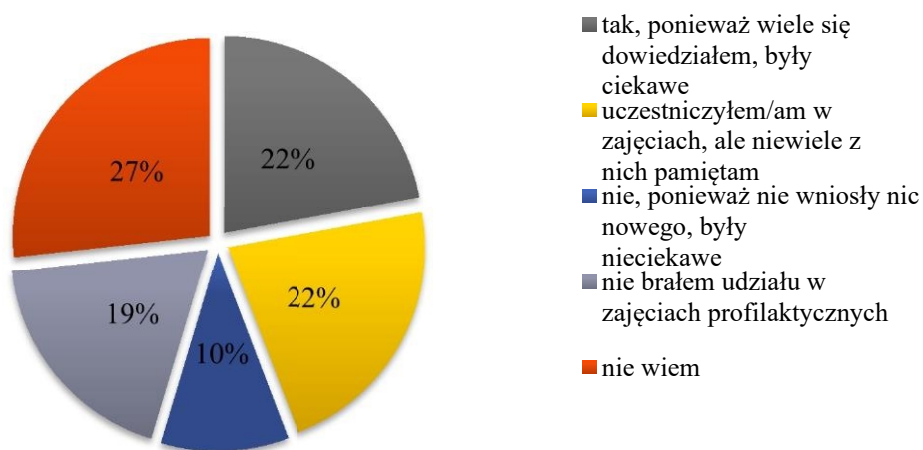
Wykres 85. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ostatnie pytanie zadane respondentom, dotyczyło zajęć profilaktycznych organizowanych w szkołach i miało na celu zweryfikowanie opinii młodych ludzi na ich temat. Pozytywne jest to, że zdaniem 22% uczniów prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie, ponieważ badani wiele się dowiedzieli i były one ciekawe. 19% respondentów nie brało udziału w takich zajęciach, a co dziesiąty uczeń uważa, że nie wniosły one nic nowego i były nieciekawe (10%). Co czwarty uczeń nie potrafił jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie (27%), natomiast co piąty badany uczestniczył w zajęciach, ale niewiele z nich pamięta.

Wykres 86. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?

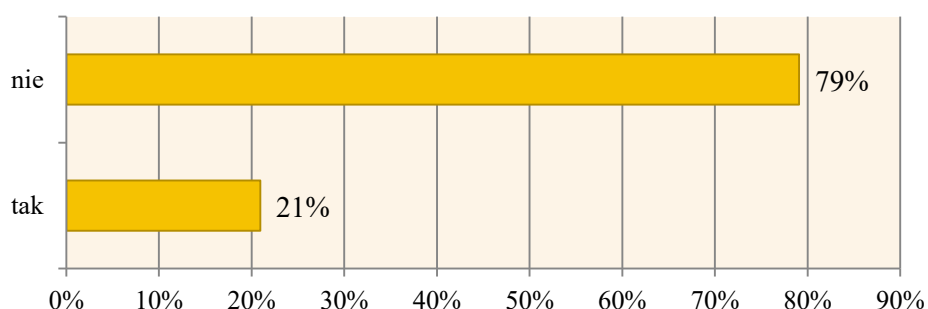

UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

Wraz z rozwojem technologicznym, w świecie on-line pojawiać zaczęły się różnego rodzaju gry na pieniądze. Znacznie zwiększyło to dostępność do gier hazardowych dla młodych ludzi. Hazard on-line, w przeciwieństwie do rzeczywistych kasyn zakazanych dla nieletnich, jest dla młodych ludzi dostępny i w dużej mierze anonimowy. Niestety rozprzestrzenianie się stron internetowych oferujących różnego rodzaju gry hazardowe, powoduje dla dzieci i młodzieży realne zagrożenie. Granie w gry na pieniądze może doprowadzić do uzależnienia i związanych z tym negatywnych konsekwencji, między innymi depresji, myśli i prób samobójczych, słabych wyników w nauce, problemów w relacjach w rodzinie i z rówieśnikami. Zrealizowane wśród dzieci i młodzieży badania pokazują, że w gry na pieniądze gra 56% respondentów, w tym 44% robi to sporadycznie, natomiast 7% regularnie (raz w tygodniu lub częściej). Pomimo spadku w ostatnich latach odsetka grających na pieniądze młodych ludzi, zainteresowanie hazardem w dalszym ciągu jest znaczne. Z badań wynika ponadto, że spadek grających na pieniądze nie skutkuje zmniejszeniem zagrożenia uzależnienia od hazardu. Odsetek młodych ludzi w wysokim stopniu zagrożonych uzależnieniem utrzymuje się na poziomie 6%, a szczególnie narażeni na to są chłopcy. Mając na uwadze wyniki badań pokazujące skalę rozpowszechnienia grania w gry na pieniądze przez młodych ludzi, a także znaczną dostępność do hazardu on-line, istotne jest organizowanie badań pozwalających ocenić skalę zjawiska oraz dostosować odpowiednie działania profilaktyczne zapobiegające występowaniu problemów w tym zakresie.

W celu oszacowania skali problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek w życiu grać w takie gry. Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt miało z nimi 21% badanych uczniów.

Wykres 87. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy grali w gry na pieniądze.

18 osób

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi badanych na pytanie o częstotliwość grania w gry za pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zdecydowana większość respondentów podejmowała się tego 1-5 razy (8 osób, tj. 44%), zaledwie 2 osoby wskazały na 6-10 razy (11%), a kolejne 2 osoby grały w gry na pieniądze częściej niż 20 razy. Co trzeci ankietowany, który przyznał, że grał w gry na pieniądze nie podjął się tej czynności w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem (33%).

Tabela 54. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-5 razy	44%	8
6-10 razy	11%	2
11-20 razy	0%	0
częściej niż 20 razy	11%	2
nie grałem/am w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy	33%	6

Zdecydowana większość uczniów nie doświadczyła w związku z graniem w gry na pieniądze żadnych problemów (16 osób, tj. 89%). 2 odpowiedzi padły na poważne problemy w szkole (11%) oraz problemy rodzinne, natomiast jeden uczeń doświadczył z tego powodu problemów finansowych (6%).

Tabela 55. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie miałem, żadnych powyższych problemów	89%	16
miałem/am poważne problemy w szkole	11%	2
miałem/am problemy rodzinne	11%	2
miałem/am problemy finansowe	6%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

PORÓWNANIE WYNIKÓW BADAŃ REALIZOWANYCH NA TERENIE GMINY KURÓW DO WYNIKÓW BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH

Wyniki badań realizowanych w 2019 roku w gminie Kurów, porównano z wynikami badań ogólnopolskich. Do analizy porównawczej wybrano te badania, które zostały przeprowadzone w oparciu o podobną metodologię i cel badań. W zamierzeniu niniejszego porównania było ukazanie różnic pomiędzy danymi ogólnopolskimi, a danymi lokalnymi. W dalszej części diagnozy zaprezentowane zostały wyniki przeprowadzonej analizy.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

Spożywanie alkoholu

Dane związane ze spożywaniem alkoholu przez dorosłych mieszkańców uzyskane w wyniku przeprowadzonego w gminie Kurów badania, porównane zostały do wyników badania ogólnopolskiego, przedstawionego w raporcie z 2015 roku *„Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych”⁴²*. Projekt badawczy zrealizowany został przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej i był współfinansowany ze środków funduszu rozwiązywania problemów hazardowych będących w dyspozycji Ministra Zdrowia.

Jak wynika z badania przeprowadzonego przez CBOS, odsetek konsumentów alkoholu wynosi 89,7% (za konsumenta napoju alkoholowego przyjmowano osobę, która piła dany napój chociaż raz w czasie ostatnich 12 miesięcy). Porównując dane ogólnopolskie do wyników badania przeprowadzonego lokalnie możemy zauważyć, że odsetek konsumentów alkoholu w Gminie jest o 1,7 pp. mniejszy, niż odsetek w całej Polsce - w Gminie wynosi bowiem 88%.

Odsetek konsumentów alkoholu w gminie Kurów jest nieznacznie mniejszy, niż odsetek konsumentów alkoholu w całej Polsce.

⁴² Centrum Badania Opinii Społecznej, *Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych*, Warszawa 2015.

Rysunek 6. Odsetek konsumentów alkoholu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

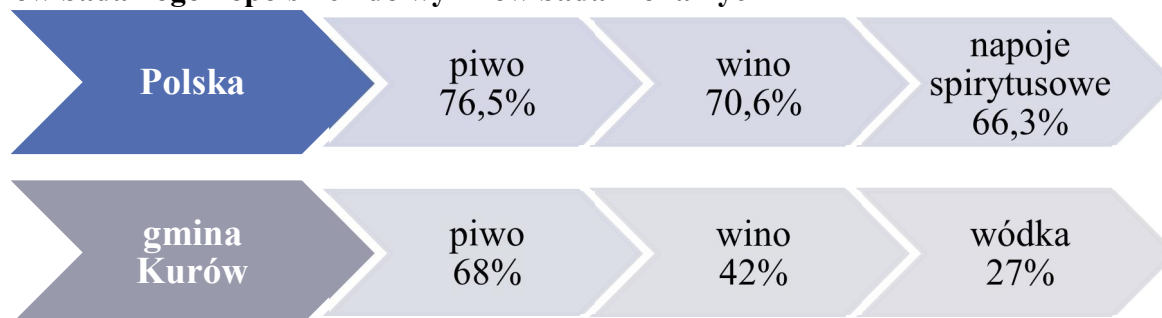

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych” z 2015 roku oraz Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów z 2020 roku

Według badania ogólnopolskiego przeprowadzonego w 2015 roku, najpopularniejszym rodzajem spożywanego przed dorosłych mieszkańców napoju alkoholowego jest piwo (76,5%), na drugim miejscu pod względem popularności znajduje się wino (70,6%), natomiast na trzecim napoje spirytusowe (66,3%). Konsumpcja poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w gminie Kurów przedstawia się podobnie. Dorośli mieszkańcy najczęściej sięgają po piwo (68%), następnie po wino (42%), z kolei na trzecim miejscu pod względem popularności znalazła się wódka. Częste jej spożywanie zadeklarowało 27% badanych, a więc znacznie mniej niż ma to miejsce w całej Polsce.

Kolejność pod względem rozpowszechnienia poszczególnych rodzajów alkoholu w gminie Kurów przedstawia się tak samo, jak ma to miejsce w całej Polsce, ale znacznie mniej osób sięga po wino i napoje spirytusowe.

Rysunek 7. Picie poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

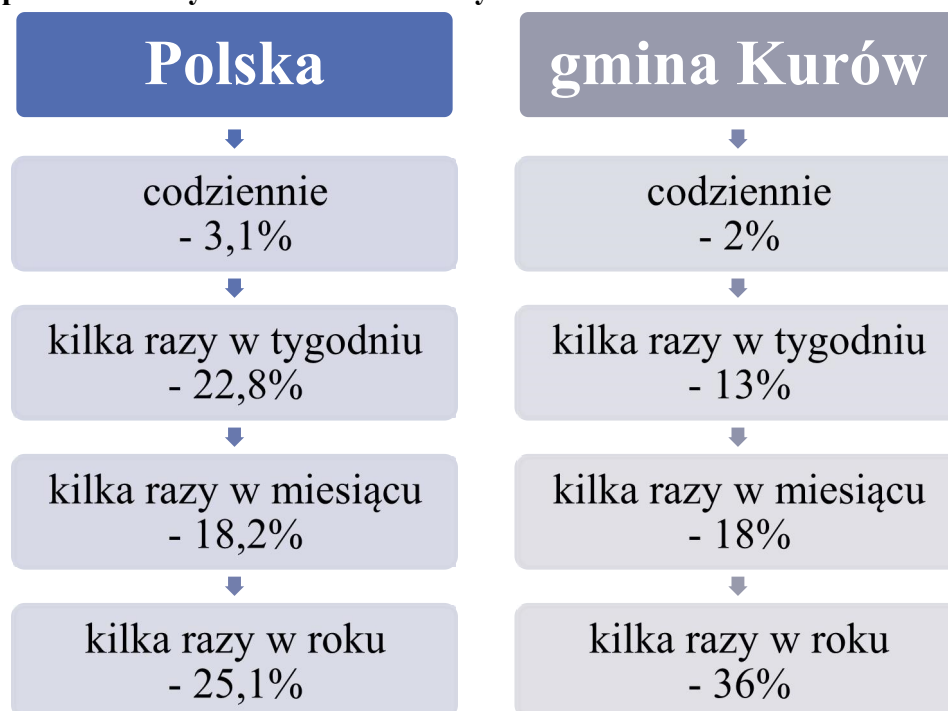

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych” z 2015 roku oraz Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów z 2020 roku

W dalszej kolejności porównaniu poddana została również częstotliwość spożywania napojów alkoholowych przez dorosłych mieszkańców. Według danych ogólnopolskich, odsetek konsumentów alkoholu pijących codziennie lub prawie codziennie wynosi 3,1%, pijących kilka razy w tygodniu – 22,8%, kilka razy w miesiącu – 18,2%, natomiast kilka razy w roku 25,1%. Według badania przeprowadzonego w gminie Kurów, odsetek pijących kilka razy w roku kształtuje się na poziomie 36%, kilka razy w miesiącu na poziomie 18%, natomiast kilka razy w tygodniu – 13%. 2% respondentów zadeklarowało codzienne picie, a więc odsetek badanych w gminie Kurów sięgających po alkohol codziennie, jest prawie taki sam, jak odsetek w całej Polsce. Jednocześnie w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich, więcej mieszkańców Gminy pije kilka razy w roku (10,9 pp.), natomiast mniejszy – kilka razy w tygodniu (9,8 pp.) oraz kilka razy w miesiącu (0,2 pp.).

W gminie Kurów odsetek konsumentów alkoholu pijących codziennie jest prawie taki sam, jak ma to miejsce w całej Polsce. Jednocześnie mieszkańcy Gminy częściej niż mieszkańcy w całej Polsce, piją alkohol kilka razy w roku, a rzadziej kilka razy w tygodniu oraz kilka razy w miesiącu.

Rysunek 8. Częstotliwość spożywania alkoholu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych” z 2015 roku oraz Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów z 2020 roku

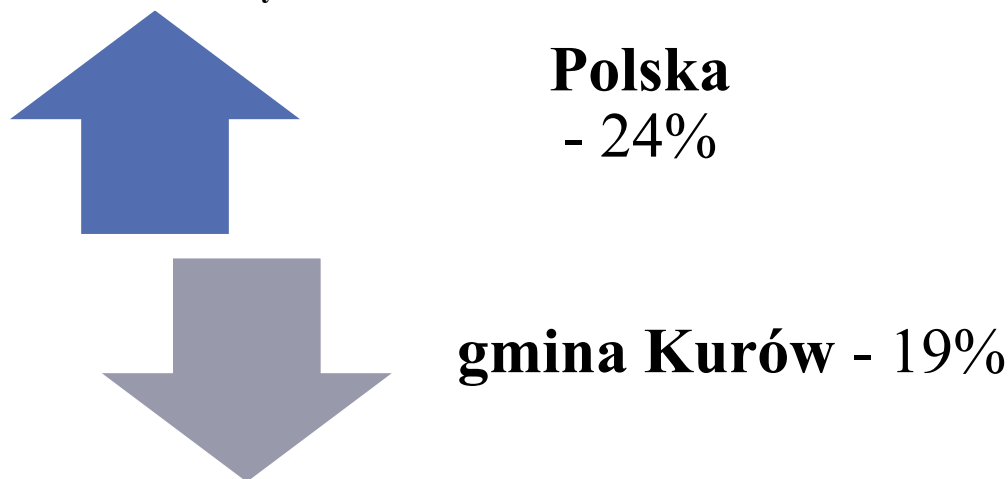
Palenie papierosów

Wyniki badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kurów dotyczącego palenia papierosów, zostały porównane do wyników badania ogólnopolskiego realizowanego w 2017 roku dla Głównego Inspektoratu Sanitarnego przez Kantar Public: „Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego na temat postaw wobec palenia tytoniu”⁴³.

Przeprowadzone przez Główny Inspektorat Sanitarny badanie ogólnopolskie wykazało, iż palenie tytoniu jest nieco mniej rozpowszechnione niż picie alkoholu. Według tych badań, odsetek osób palących codziennie kształtował się na poziomie 24%. Porównując te dane z wynikami badania przeprowadzonego w gminie Kurów widzimy, iż odsetek dorosłych mieszkańców palących papierosy codziennie jest nieco mniejszy niż ma to miejsce w całej Polsce – do codziennego palenia papierosów przyznało się bowiem 19% dorosłych mieszkańców gminy Kurów. Różnica wynosi więc 5 pp.

W porównaniu do badań ogólnopolskich, w gminie Kurów mniejszy odsetek dorosłych mieszkańców pali papierosy codziennie.

Rysunek 9. Skala palenia papierosów – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego na temat postaw wobec palenia tytoniu” z 2017 roku oraz Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów z 2020 roku

⁴³ Kantar Publik, *Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego na temat postaw wobec palenia tytoniu*, 2017.

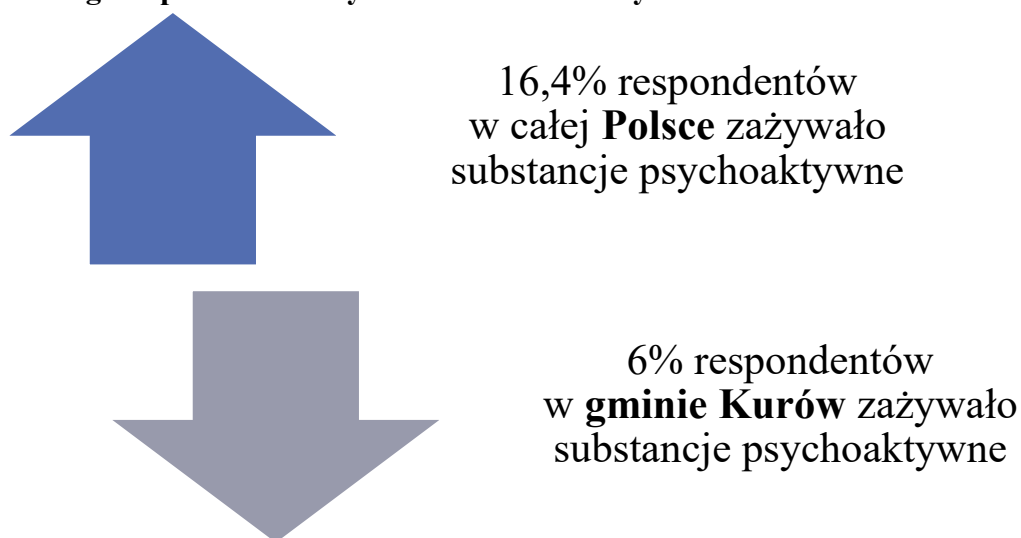
Zażywanie narkotyków i dopalaczy

Wyniki badań lokalnych dotyczących zażywania narkotyków i dopalaczy, w których brali udział dorośli mieszkańcy gminy Kurów, porównano do wyników badań przeprowadzonych przez CBOS w 2015 roku i przedstawionych w raporcie *„Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych”*⁴⁴.

Z badań ogólnopolskich wynika, że używanie substancji psychoaktywnych innych niż alkohol i tytoń to zjawisko bardzo rzadko deklarowane. Do zażywania substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu przyznało się bowiem 16,4% badanych w całej Polsce. Lokalne badanie przeprowadzone w 2020 roku wśród mieszkańców gminy Kurów pokazuje natomiast, iż po substancje psychoaktywne sięgnęło 6% ankietowanych, a więc różnica wynosi 10,4 pp.

Porównując wyniki badań lokalnych do badań ogólnopolskich możemy zauważyć, iż problem zażywania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Gminy jest znacznie mniejszy, niż ma to miejsce w całej Polsce.

Rysunek 10. Skala zażywania substancji psychoaktywnych – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu *„Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych”* z 2015 roku oraz *Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów* z 2020 roku

⁴⁴ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych*, Warszawa 2015.

Przemoc w rodzinie

Kolejną kwestią, która została poddana porównaniu, był problem przemocy w rodzinie. Wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców gminy Kurów dotyczące przemocy w rodzinie zostały porównane do:

- wyników badań z 2014 roku przedstawionych w raporcie **„Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców”**⁴⁵,
- danych przedstawionych w Raporcie Rzecznika Praw Dziecka 2017 **„Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!”**⁴⁶.

Pierwsza część porównania dotyczy znajomości rodzin z problemem przemocy. Według badań ogólnopolskich przeprowadzonych w 2014 roku, 36,9% badanych знаło w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do różnych form przemocy wobec kobiet, 20,2% słyszało o przemocy wobec mężczyzn, natomiast 47,1% badanych знаło w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodziło do przemocy wobec dzieci. Według badań przeprowadzonych w gminie Kurów, odsetek osób znających w swoim otoczeniu kogoś doświadczającego przemocy w swoim domu kształtował się na poziomie 23%. Jest to zatem mniejsza wartość w porównaniu do wartości prezentowanych w ogólnopolskim raporcie.

Wiedzę na temat rodzin w swoim otoczeniu, w których występuje problem przemocy, ma mniejszy odsetek dorosłych mieszkańców gminy Kurów, niż ma to miejsce w całej Polsce.

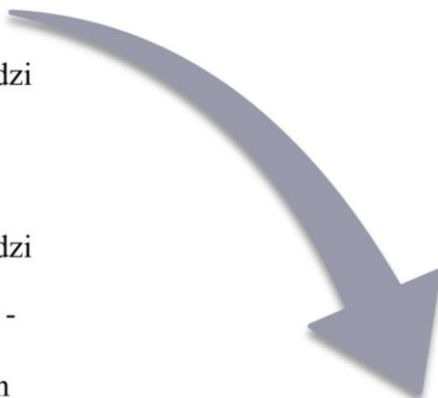
⁴⁵ Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców*, Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.

⁴⁶ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!* Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.

Rysunek 11. Znajomość rodzin z problemem przemocy – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Polska

- znajomość rodzin, w których dochodzi do przemocy wobec kobiet - 36,9%
- znajomość rodzin, w których dochodzi do przemocy wobec mężczyzn - 20,2%
- Znajomość rodzin z problemem przemocy wobec dzieci - 47,1%

gmina Kurów

- znajomość rodzin, w których dochodzi do przemocy - 23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców” z 2014 roku oraz Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów z 2020 roku

Dane dotyczące stosunku do kar fizycznych wobec dzieci, przedstawione zostały w Raporcie Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku „Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć”.

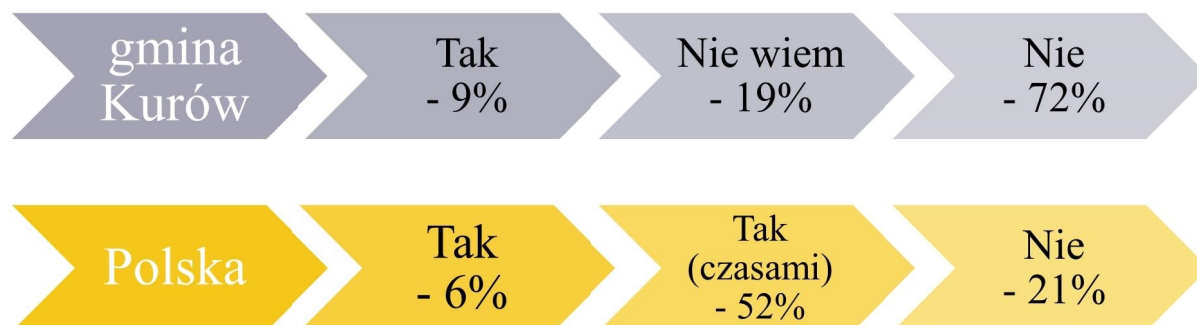
„Dane pokazują, iż nadal połowa Polaków uważa (52%), że są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem. I jakkolwiek można dostrzec że osób deklarujących zdecydowaną akceptację nie jest wiele (6%), to jednocześnie zwraca uwagę fakt, że zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie jedną piątą społeczeństwa (21%)”⁴⁷.

Mieszkańcy gminy Kurów również zostali zapytani, czy stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci (tak zwany przysłowiowy kłaps) jest dobrą metodą wychowawczą. Wyniki badań lokalnych pokazały, iż pozytywny stosunek do takiej formy kary ma 9% badanych, negatywny – 72%, natomiast brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 19% respondentów.

Nastawienie mieszkańców gminy Kurów do stosowania kar fizycznych wobec dzieci wskazuje na pozytywną tendencję w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich – znacznie większy odsetek mieszkańców ocenia taką formę kary negatywnie.

⁴⁷ Tamże.

Rysunek 12. Opinia na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci (tzw. przysłowiowy klaps) – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu Rzecznika Praw Dziecka 2017 „Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!” oraz Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów z 2020 roku

Porównaniu do badań ogólnopolskich poddane zostały również dane dotyczące odsetka osób deklarujących doznanie przemocy. W gminie Kurów do doświadczenia przemocy przyznało się 12% badanych, w tym zdecydowana większość z nich wskazała na przemoc psychiczną. Według danych ogólnopolskich z kolei, problem przemocy dotknął 24,7% badanych.

Skala problemu przemocy jest w gminie Kurów jest znacznie mniejsza, niż ma to miejsce w całej Polsce.

Rysunek 13. Doświadczenie problemu przemocy w rodzinie – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców” z 2014 roku oraz Diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Kurów z 2020 roku

UCZNIOWIE

Alkohol

Kwestie związane ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych, paleniem papierosów oraz uzależnieniami behawioralnymi, porównano z wynikami badań ogólnopolskich realizowanych w 2019 roku w ramach programu ESPAD. **Diagnoza Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną** miała charakter ogólnopolski⁴⁸. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy. Wyniki badań lokalnych będą porównywane do wyników uczniów klas III gimnazjum w badaniu ogólnopolskim, ze względu na podobny wiek respondentów.

Alkohol jest wśród młodzieży, podobnie jak wśród dorosłej części społeczeństwa, najpopularniejszą używką. Analogicznie sytuacja przedstawia się w gminie Kurów – po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło 25% młodych mieszkańców Gminy. Porównując te dane do wyników ogólnopolskich możemy zauważyć pozytywną tendencję – w gminie Kurów alkohol pił znacznie mniejszy odsetek uczniów, niż ma to miejsce w całej Polsce. Z badań ESPAD wynika bowiem, że alkohol kiedykolwiek w życiu piło 80% uczniów - różnica wynosi więc aż 55 pp.

Odsetek uczniów pijących alkohol kiedykolwiek w życiu w gminie Kurów jest znacznie niższy, niż odsetek uczniów w całej Polsce.

Rysunek 14. Spożycie alkoholu przez uczniów kiedykolwiek w życiu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz *Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku*

W dalszej kolejności porównaliśmy odsetek uczniów, którzy doświadczyli problemów związanych z piciem alkoholu. Wyniki badania realizowanego w gminie Kurów pokazały, że przykrych konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu doświadczyło 5% uczniów

⁴⁸ Sierosławski J., *Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną*, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

(spośród wszystkich biorących udział w badaniu, tj. 86 osób), natomiast według badań ogólnopolskich doświadczenia takie miało średnio 2,5% uczniów w całej Polsce. Różnica wynosi więc 2,5 pp.

Odsetek uczniów w gminie Kurów, którzy doświadczyli przykrych konsekwencji związanych ze spożywaniem alkoholu, jest nieco większy, w porównaniu do odsetka uczniów w całej Polsce.

Rysunek 15. Odsetek uczniów, którzy doświadczyli problemów związanych z piciem alkoholu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

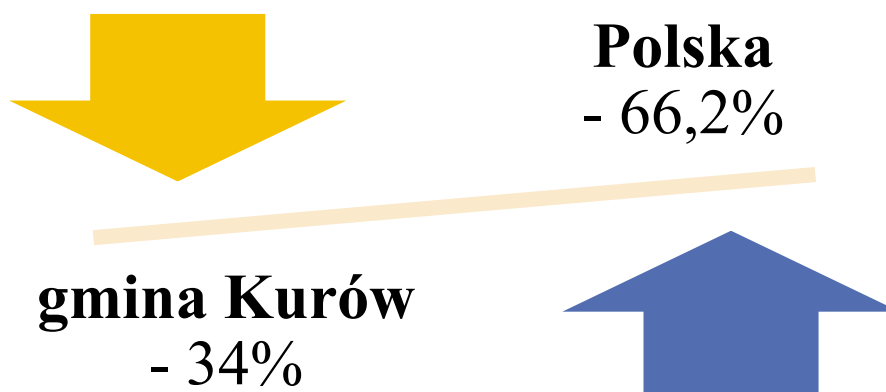

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

Ostatnią analizowaną kwestią związaną ze spożywaniem alkoholu, była dostępność napojów alkoholowych dla dzieci i młodzieży w ich środowisku lokalnym. Na łatwość zakupu alkoholu w gminie Kurów wskazało 34% uczniów. Z badań ogólnopolskich wynika natomiast, że zdobycie alkoholu (średnia liczba odpowiedzi oceniających zdobycie piwa, wina lub wódki jako dość łatwe i bardzo łatwe) byłoby łatwe dla 66,2%.

Dzięki porównaniu wyników badań realizowanych w gminie Kurów do badań realizowanych w całej Polsce możemy zauważyć, że uczniowie z Gminy mają większą trudność w zdobyciu alkoholu, niż uczniowie w całej Polsce.

Rysunek 16. Dostępność alkoholu dla uczniów – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

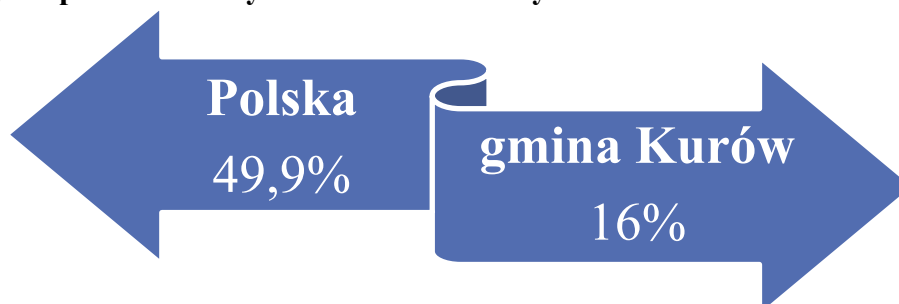
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

Nikotyna

Papierosy to używka nieco mniej popularna wśród badanej młodzieży. W gminie Kurów papierosy kiedykolwiek w życiu paliło 16% ankietowanych. W skali ogólnopolskiej wyniki pokazały natomiast, że papierosy paliło 49,9% młodzieży. Różnica między wynikami badań ogólnopolskich, a wynikami badań lokalnych wynosi więc aż 33,9 pp.

**Uczniowie w gminie Kurów rzadziej sięgają po wyroby tytoniowe
w porównaniu do uczniów w całej Polsce.**

Rysunek 17. Skala palenia papierosów kiedykolwiek w życiu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

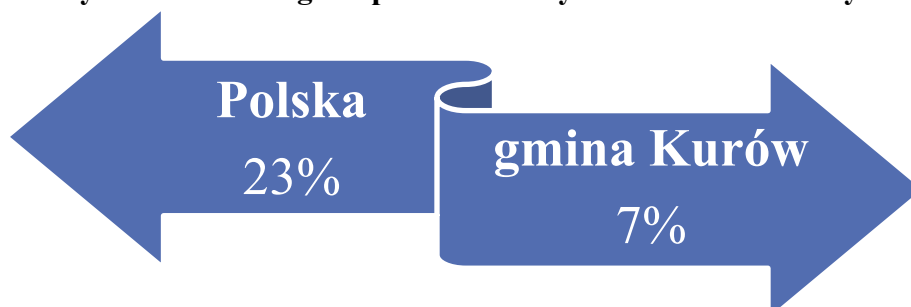

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

Zestawieniu poddany został również odsetek dzieci i młodzieży sięgających po papierosy w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. W gminie Kurów papierosy w tym okresie czasu paliło 7% ankietowanych (spośród całej próby badawczej, tj. 86 osób). W skali ogólnopolskiej wyniki pokazały natomiast, że papierosy paliło 23% młodzieży. Różnica między wynikami badań ogólnopolskich, a wynikami badań lokalnych wynosi więc 16 pp.

W porównaniu do badań ogólnopolskich, znacznie mniejszy odsetek uczniów w gminie Kurów sięgnął po papierosy w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem.

Rysunek 18. Skala palenia papierosów w ciągu ostatnich 30 przed badaniem – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

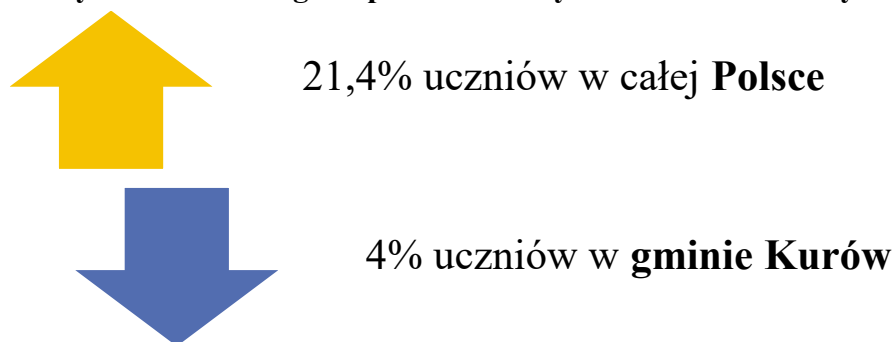
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

Narkotyki

Z wyników ogólnopolskiego badania ESPAD realizowanego w 2019 roku wynika, że po substancje psychoaktywne kiedykolwiek w życiu sięgnęło 21,4% uczniów z III klas gimnazjum, z kolei dzięki realizacji badań wśród uczniów w gminie Kurów, możemy stwierdzić, że po substancje psychoaktywne kiedykolwiek w życiu sięgnęło 4% młodych mieszkańców Gminy.

Porównanie wyników badań wskazuje na pozytywną tendencję, bowiem wskaźnik uczniów zażywających substancje psychoaktywne w gminie Kurów jest znacznie niższy od wskaźnika uczniów zażywających takie substancje w całej Polsce.

Rysunek 19. Uczniowie zażywający substancje psychoaktywne kiedykolwiek w życiu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

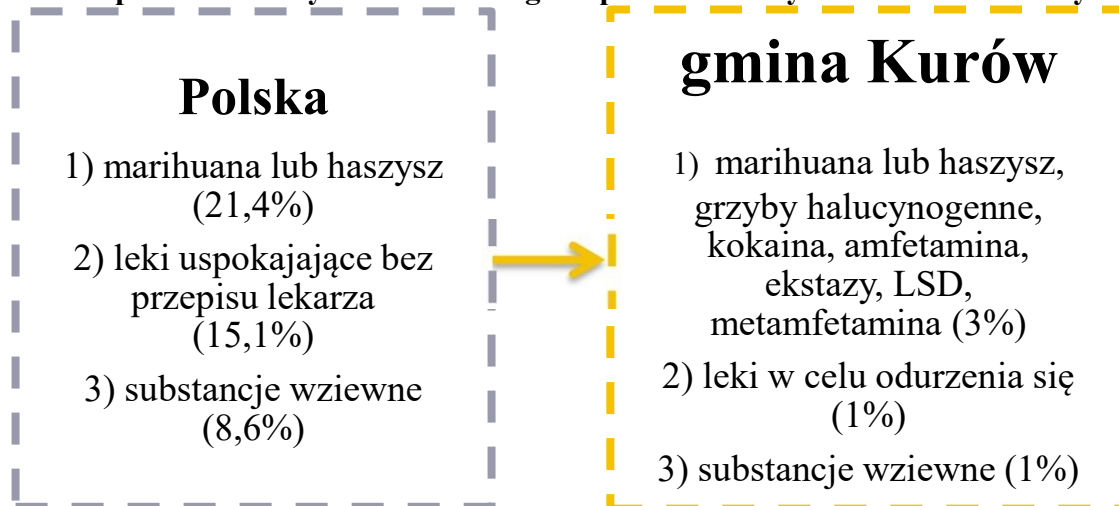

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

W dalszej kolejności porównaliśmy również popularność poszczególnych substancji wśród uczniów w całej Polsce i w gminie Kurów. Najczęściej używaną substancją wśród uczniów w całej Polsce jest marihuana lub haszysz. Kiedykolwiek życiu używało ją 21,4% uczniów z III klas gimnazjum. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia znajdują się leki uspokajające bez przepisu lekarza – kiedykolwiek w życiu sięgnęło po nie 15,1% uczniów z III klas gimnazjum, z kolei na trzecim substancje wziewne – kiedykolwiek w życiu używało je 8,6%. Zebrany materiał badawczy pozyskany w wyniku badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów w gminie Kurów pokazał, że po substancje psychoaktywne kiedykolwiek w życiu sięgnęło 4% młodych mieszkańców Gminy. Podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce, tak i w gminie Kurów najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród uczniów jest marihuana lub haszysz – używało ją 3% badanych (spośród całej próby badawczej, tj. 86 osób).

W gminie Kurów podobnie jak w całej Polsce - marihuana lub haszysz jest najpopularniejszą substancją psychoaktywną, po którą sięgają dzieci i młodzież.

Rysunek 20. Popularność konkretnych rodzajów substancji psychoaktywnych wśród uczniów – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

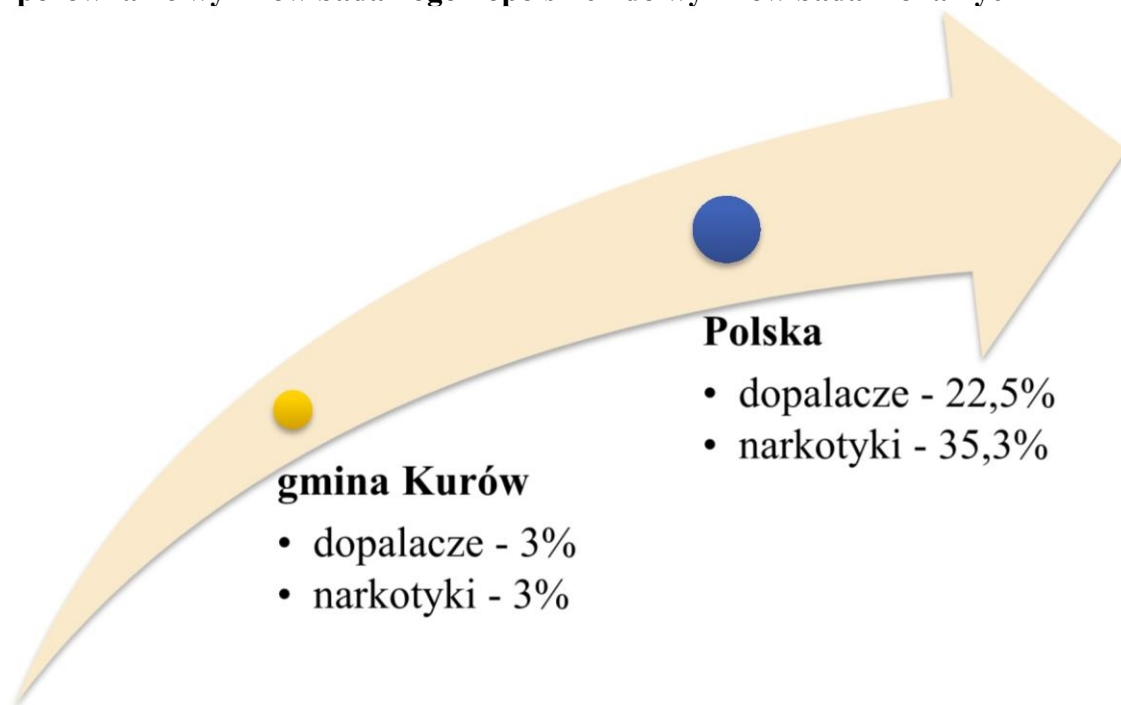
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

W kwestii dostępności nielegalnych substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży w całej Polsce wyniki kształtują się następująco: zdobycie narkotyków (marihuany lub haszyszu) jest bardzo łatwe dla 13,7% uczniów, a dosyć łatwe dla 21,6% (razem 35,3%); zdobycie dopalaczy z kolei jest bardzo łatwe dla 9,3%, a dosyć łatwe dla

13,2% (razem 22,5%). Wyniki badań realizowanych w gminie Kurów pokazały, że za łatwe zdobycie narkotyków oraz dopalaczy uważa 3% uczniów. W przypadku narkotyków różnica wynosi więc 32,3 pp., a w przypadku dopalaczy – 19,5 pp.

Porównując ze sobą wyniki badań możemy zauważyć pozytywną tendencję w gminie Kurów, jeśli chodzi o dostępność narkotyków i dopalaczy dla dzieci i młodzieży – znacznie mniejszy odsetek uczniów w Gminie uznał bowiem za łatwe do zdobycia narkotyki i dopalacze, niż ma to miejsce w całej Polsce.

Rysunek 21. Dostępność nielegalnych substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

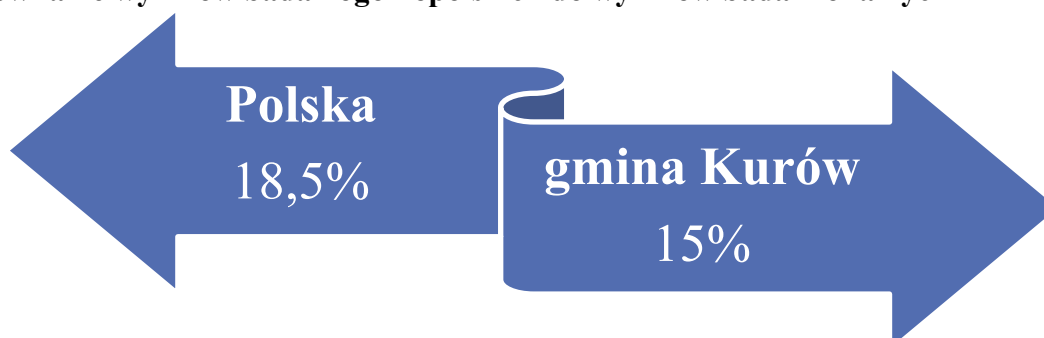
Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Porównaniu została w dalszej kolejności poddana częstotliwość korzystania z urządzeń elektronicznych. Porównaliśmy odsetek uczniów korzystających z urządzeń elektronicznych znaczną ilość czasu w ciągu dnia tj. powyżej 6 godzin. Według realizowanego w 2019 roku ogólnopolskiego badania ESPAD, w typowym dniu roboczym 6 godzin i więcej poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 18,5% badanych. Porównując te dane do wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów na terenie gminy

Kurów możemy zauważyć, iż na korzystanie z urządzeń elektronicznych powyżej 6 godzin poświęca w ciągu dnia 15% uczniów (spośród całej próby badawczej, tj. 86 osób). Jest to więc wartość mniejsza od wartości w całej Polsce – różnica wynosi 3,5 pp.

**Na korzystanie z urządzeń elektronicznych znaczne ilości czasu
tj. 6 powyżej godzin, poświęca mniejsza liczba uczniów w gminie Kurów,
niż ma to miejsce w całej Polsce.**

Rysunek 22. Korzystanie z urządzeń elektronicznych powyżej 6 godzin dziennie – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

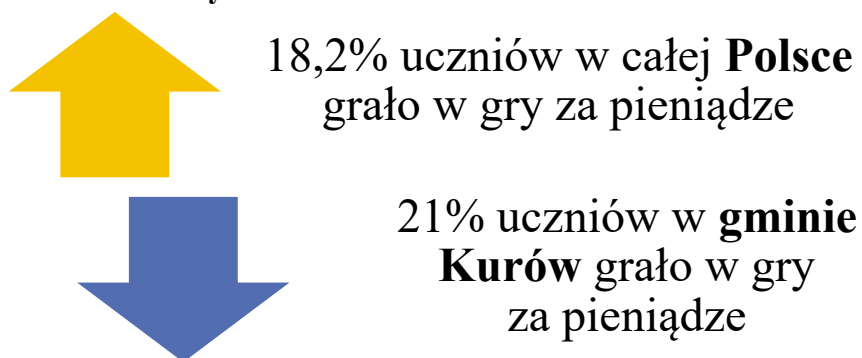
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

Granie w gry za pieniądze

Jak wynika z przeprowadzonych w 2019 roku badań ogólnopolskich, doświadczenia gry za pieniądze ma za sobą 18,2% badanych. Porównując te dane do wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów na terenie gminy Kurów możemy zauważyć, iż kiedykolwiek w życiu w gry za pieniądze grało 21%.

**Doświadczenia gry za pieniądze ma większy odsetek uczniów w gminie
Kurów, niż ma to miejsce w całej Polsce.**

Rysunek 23. Granie w gry za pieniądze – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Używanie narkotyków i alkoholu przez młodzież szkolną” z 2019 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

Przemoc

W dalszej kolejności porównaniu poddane zostały kwestie związane z przemocą rówieśniczą, przemocą w rodzinie oraz cyberprzemocą. Do porównania wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów na terenie gminy Kurów dotyczącego przemocy w rodzinie oraz przemocy rówieśniczej wykorzystano wyniki badania realizowanego w 2012 roku i przedstawionego w *„Ogólnopolskiej diagnozie problemu przemocy wobec dzieci”* Fundacji Dzieci Niczyje⁴⁹. Jest to pierwsze polskie badanie wiktymizacji dzieci i młodzieży przeprowadzone na reprezentatywnej próbie nastolatków w wieku od 11 do 17 lat.

Według przeprowadzonego w 2012 roku wyników badania ogólnopolskiego, przemocy ze strony rówieśników kiedykolwiek w życiu doświadczyło 59% badanych. Jak wynika natomiast z badania przeprowadzonego wśród uczniów w gminie Kurów, przemocy ze strony kolegów/koleżanek ze szkoły, czy też znajomych rówieśników doświadczyło 21% (spośród wszystkich badanych uczniów tj. 86 osób). Jest to więc niższa wartość w porównaniu do badań ogólnopolskich.

Odsetek uczniów, którzy doświadczyli przemocy rówieśniczej w gminie Kurów jest w porównaniu do odsetka uczniów w całej Polsce o 38 pp. niższy.

Rysunek 24. Skala przemocy rówieśniczej – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.

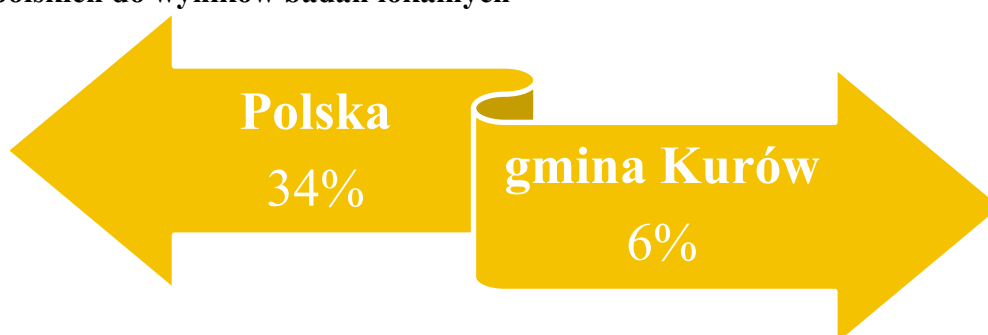
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Ogólnopolskiej diagnozie problemu przemocy wobec dzieci” z 2013 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

⁴⁹ Włodarczyk J., Makarut K., *Ogólnopolska diagnoza problemu przemocy wobec dzieci*, Fundacja Dzieci Niczyje, Warszawa 2013.

Rozpatrując kwestię przemocy ze strony dorosłych w skali ogólnopolskiej możemy zauważyć, że w całej Polsce przemocy z ich strony kiedykolwiek w życiu doświadczyło 34% uczniów. W przypadku badań prowadzonych na terenie gminy Kurów, doświadczenie przemocy ze strony osób dorosłych zadeklarowało 6% (spośród wszystkich badanych uczniów tj. 86 osób).

Możemy zauważyć, że problem przemocy ze strony dorosłych w gminie Kurów przybiera mniejsze rozmiary, niż według badań ogólnopolskich ma to miejsce w całej Polsce.

Rysunek 25. Doświadczenie przemocy ze strony dorosłych – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

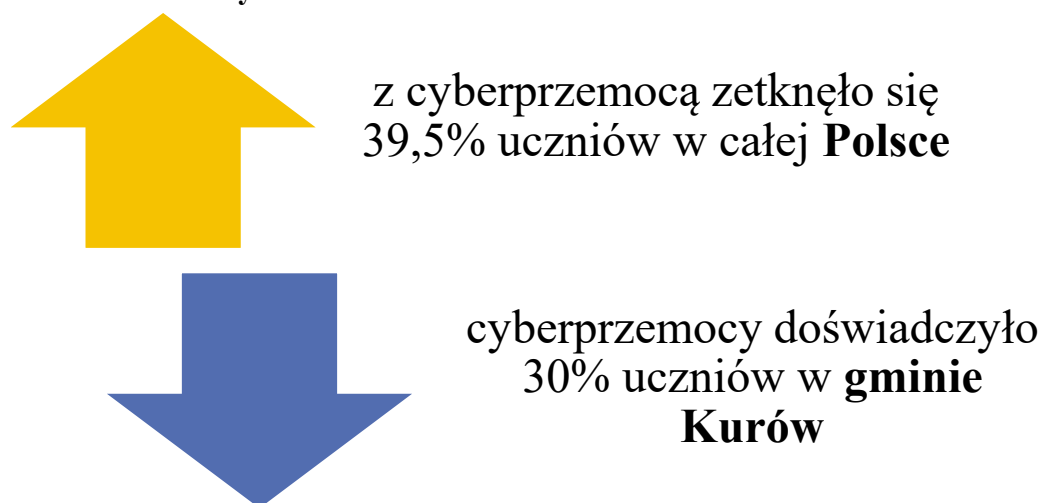
Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Ogólnopolskiej diagnozie problemu przemocy wobec dzieci” z 2013 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

Porównaniu została poddana również skala cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży. Wyniki badań z tym związane przedstawione zostały w Raporcie Najwyższej Izby Kontroli z 2017 roku *„Zapobieganie i przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży”*⁵⁰. Z badań przedstawionych w tym raporcie wynika, iż z cyberprzemocą zetknęło się prawie 39,5% uczniów. Rozpatrując tą kwestię z perspektywy badań lokalnych możemy zauważyć, iż do doznania cyberprzemocy przyznało się 30% uczniów.

Możemy stwierdzić zatem, że problem cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży w gminie Kurów jest mniejszy, niż ma to miejsce w całej Polsce.

⁵⁰ Najwyższa Izba Kontroli, *Zapobieganie i przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży*, Warszawa 2017.

Rysunek 26. Skala cyberprzemocy – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu „Zapobieganie i przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży” z 2017 roku oraz Diagnozy problemów społecznych gminy Kurów z 2020 roku

III. CZĘŚĆ STRATEGICZNA

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

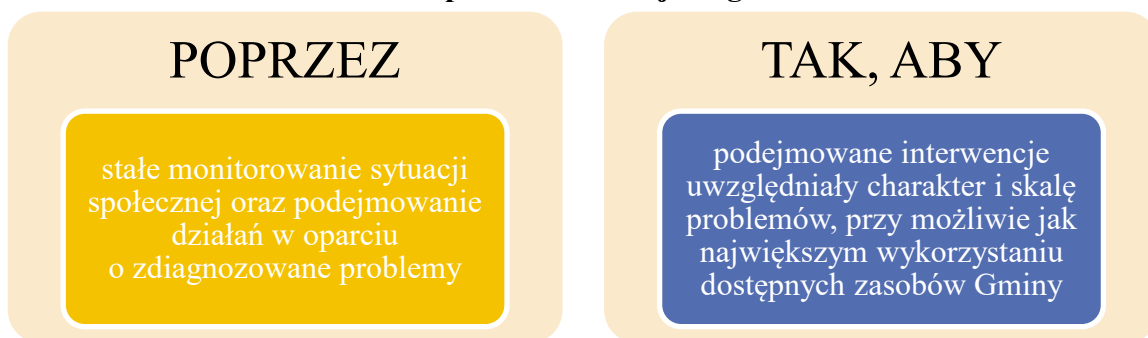
- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych),
- analiza SWOT⁵¹,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe),
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania między dziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nieprowadzonych przez gminę Kurów.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

Cel strategiczny:

Zapewnienie mieszkańcom gminy Kurów dogodnych warunków życia i rozwoju oraz bezpieczeństwa socjalnego

⁵¹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

1. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

1.1. WSPIERANIE RODZINY

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

*Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kurów na lata 2020-2022 został przyjęty Uchwałą Nr XIV/125/2020 Rady Gminy Kurów z dnia 6 maja 2020 roku. Zakłada on realizację następującego celu głównego: *wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.**

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 895 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 2 120 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 2 605 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 2 608 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

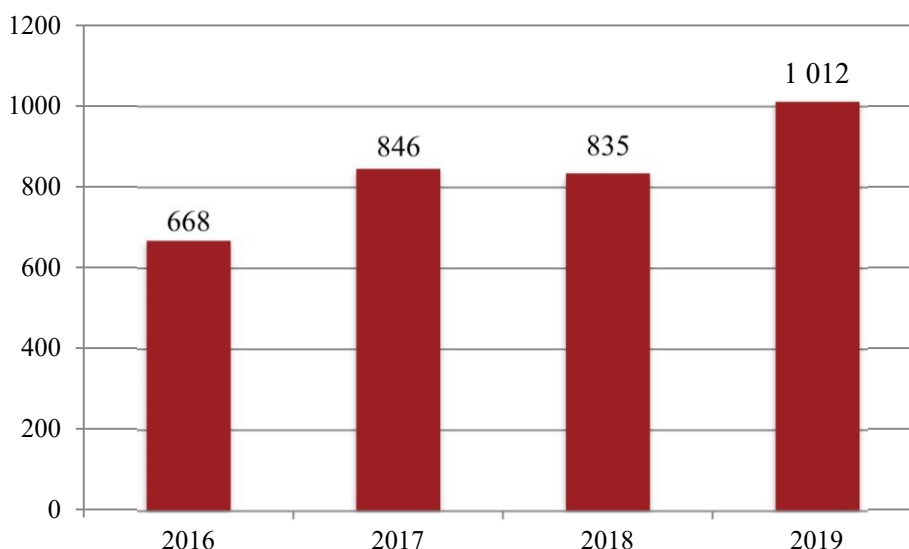
Tabela 56. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	786	109	895
dwoje dzieci	2 085	35	2 120
troje dzieci	2 562	43	2 605
czworo i więcej dzieci	2 588	20	2 608

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została liczba udzielonych świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2016-2019. Możemy zauważyć, że w 2019 roku wypłacono 1 012 świadczeń na kwotę 6 059 994 zł – to najwięcej świadczeń od 2016 roku, kiedy to przyznano ich o 344 mniej. W porównaniu do 2016 roku wydatki na świadczenie 500+ uległy zwiększeniu o 51,1%.

Wykres 88. Liczba świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: dane udostępnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie

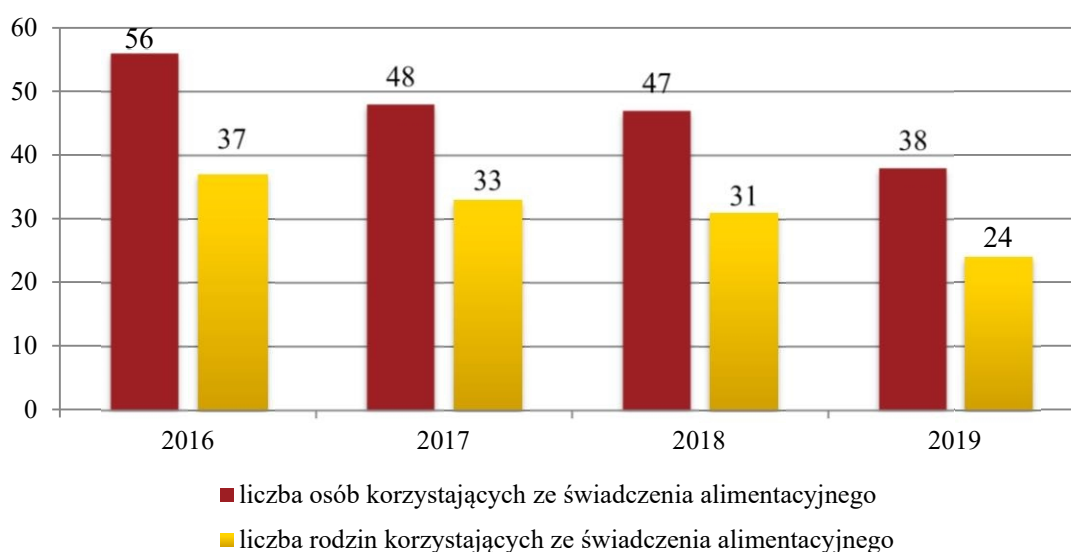
W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej:

- do 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- do ukończenia przez nią 25 roku życia albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności bezterminowo.

Osoba uprawniona oznacza osobę uprawnioną do otrzymywania alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł.

W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystały 24 rodziny, na łączną kwotę 188 580 zł. W porównaniu do lat poprzednich możemy zauważyć stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z tego świadczenia. Dane w zakresie liczby osób i rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 89. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku przyznano łącznie 459 świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym: 330 dla osób do 17 roku życia oraz 129 dla osób w wieku 18-24 lat. W 2018 roku przyznano o 107 świadczeń więcej, w 2017 roku – o 118 więcej, natomiast w 2016 roku – o 241 więcej. Szczegółowe informacje wraz z wiekiem osób otrzymujących świadczenie alimentacyjne, zostały zawarte w poniższej tabeli.

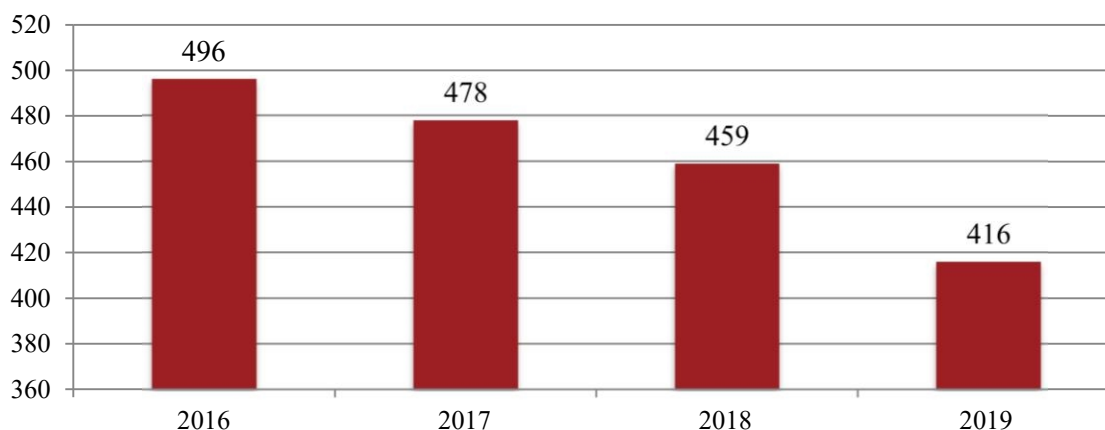
Tabela 57. Liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego na osobę uprawnioną w wieku:	700	577	566	459
0-17 lat	527	399	409	330
18-24 lata	173	178	157	129

Źródło: Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o Pomocy osobom uprawnionym do alimentów za IV kwartał 2016-2019 r.

Świadczenia rodzinne w 2019 roku pobierało łącznie 416 rodzin, w 2018 roku – 459, w 2017 roku – 478, natomiast w 2016 roku – 496 rodzin. W stosunku do 2016 roku liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne zmniejszyła się o 16,1%.

Wykres 90. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2016-2019

Źródło: Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń rodzinnych za IV kwartał 2016-2019 r.

W 2019 roku przyznano 5 841 świadczeń zasiłku rodzinnego, z tego: 1 468 na dziecko do ukończenia 5 roku życia, 3 885 na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 lat, 487 świadczeń na dziecko powyżej 18 roku życia do 21 lat oraz jedno świadczenie na dziecko powyżej 21 roku życia do ukończenia 24 lat. W 2018 roku przyznano 6 646 świadczeń zasiłku rodzinnego, w 2017 roku – 7 021, natomiast w 2016 roku – 7 440. Z powyższych danych wynika, że liczba świadczeń zasiłku rodzinnego w stosunku do 2016 roku zmniejszyła się o 21,5%. Na zasiłek rodzinny w 2019 roku wydatkowano kwotę 686 444 zł.

W 2019 roku przyznano 2 850 dodatków do zasiłku rodzinnego, z tego z tytułu:

- urodzenia dziecka: 31 świadczeń,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego: 128 świadczeń,

- samotnego wychowywania dziecka: 254 świadczenia,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego: 314 świadczeń,
- rozpoczęcia roku szkolnego: 344 świadczenia,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania: 886 świadczeń,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej: 893 świadczenia.

Z poniższej tabeli wynika, że liczba dodatków do zasiłku rodzinnego w porównaniu do 2016 roku zmniejszyła się o 621. W stosunku do 2016 roku zauważyć można wzrost przyznanych dodatków z tytułu urodzenia dziecka oraz opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. We wszystkich pozostałych kategoriach w porównaniu do poprzednich lat nastąpił spadek liczby świadczeń.

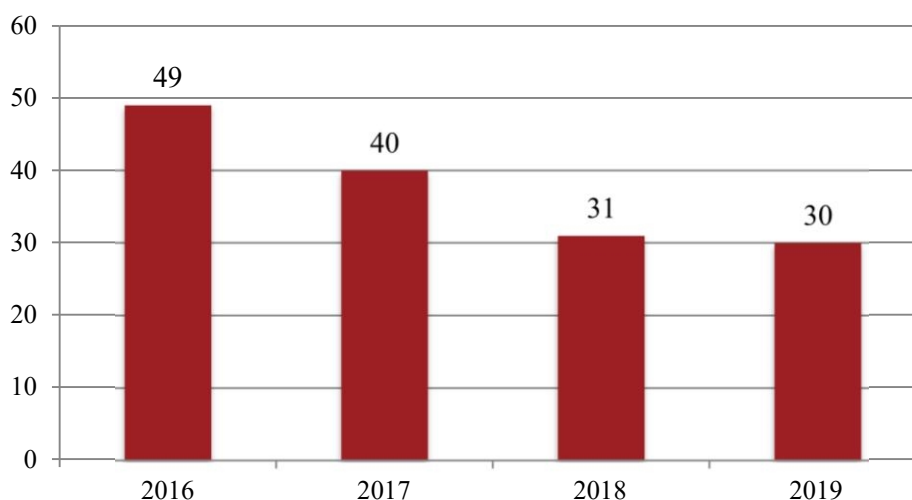
Tabela 58. Liczba przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
dodatki do zasiłku rodzinnego ogółem	3 471	3 322	3 114	2 850
z tytułu urodzenia dziecka	29	18	33	31
z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	119	162	178	128
z tytułu samotnego wychowywania dziecka	332	370	312	254
z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	415	407	343	314
z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	464	431	412	344
z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1 094	938	875	886
z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 018	996	961	893

Źródło: Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń rodzinnych za IV kwartał 2016-2019 r.

Na przestrzeni lat 2016-2019 liczba rodzin, którym została udzielona pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 30 rodzin, w 2018 roku – 31, w 2017 roku – 40, natomiast w 2016 roku – 49 rodzin. O skali problemu świadczy między innymi to, że bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielenia pomocy i wsparcia w 2019 roku, znalazło się na czwartym miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 91. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy ekonomicznym.

W celu wsparcia rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w OPS w Kurowie od 2015 roku funkcjonuje jeden asystent rodziny. Liczba rodzin, które korzystały z jego usług wynosiła kolejno: 5 rodzin w roku 2019, 6 rodzin w roku 2018, 4 rodziny w roku 2017 oraz 6 rodzin w 2016.

Tabela 59. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba asystentów rodziny	1	1	1	1
liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	6	4	6	5

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W latach 2016-2019 w Kurowie nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu

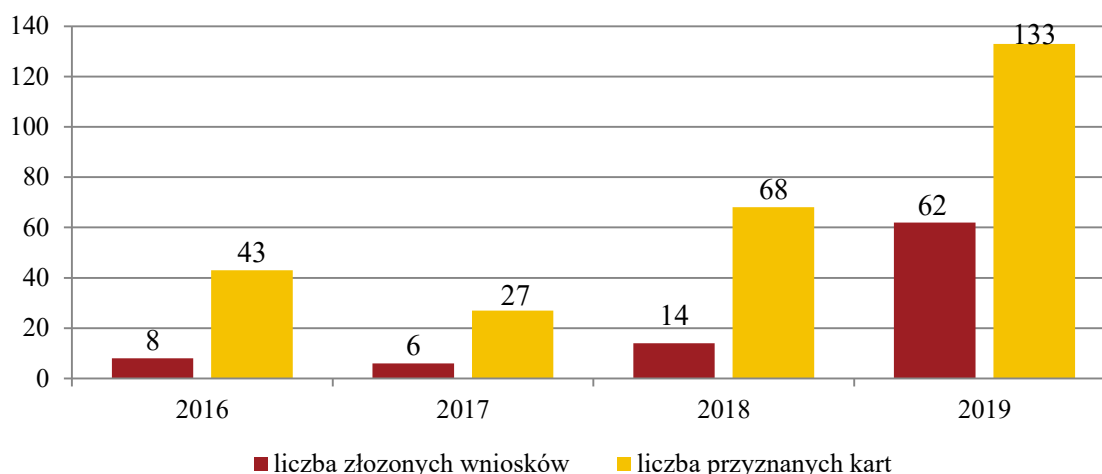
rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 roku nie poniósł wydatków związanych z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych. Podobnie było w latach 2016-2017, natomiast w 2018 roku kwota wyniosła 1 099 zł⁵².

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń Dobry Start, które przysługują w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2019 roku wypłacono 968 świadczeń „Dobry start” na łączną kwotę 290 400 zł, a w 2018 roku było to 910 świadczeń na kwotę 273 000 zł.

W gminie Kurów realizowana jest Karta Dużej Rodziny, która oferuje system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+. W 2019 roku złożono 62 wnioski i wydano 133 karty, w 2018 roku – 14 wniosków i 68 kart, w 2017 roku – 6 wniosków i 27 kart, natomiast w 2016 roku – 8 wniosków i 43 karty. Z powyższych danych wynika, że w gminie Kurów wzrasta popularność programu Karta Dużej Rodziny.

Wykres 92. Liczba złożonych wniosków oraz przyznanych Kart Dużej Rodziny w latach 2016-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji art. 19 pkt 1-5 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny za II półrocze 2016-2019 r.

⁵² Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2016-2019

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Większość dorosłych mieszkańców widzi konieczność utworzenia żłobka/klubu dziecięcego - uważa tak 64% badanych.
- Pozytywnie działania Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży ocenia co dziesiąty mieszkaniec. Średnio co drugi respondent uważa natomiast, że są one niedostateczne.
- Co drugi mieszkaniec stwierdził, że działania Gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin są niedostateczne.
- Średnio co drugi mieszkaniec Gminy uważa, że na terenie Gminy nie jest organizowana wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (61%).
- Co drugi mieszkaniec Gminy widzi potrzebę prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców.
- W zakresie działań poprawiających sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, większość mieszkańców widzi potrzebę: zwiększenia dostępności do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych, poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu oraz profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- brak wsparcia rodziców dzieci do 3 roku życia w postaci instytucjonalnych form opieki nad dziećmi,
- znaczny odsetek mieszkańców oceniających działania Gminy na rzecz organizacji i zagospodarowania czasu wolnego oraz integracji rodzin niedostatecznie.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- edukacja (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży),
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko

wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem),

- wsparcie osób niepełnosprawnych (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu),
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie oraz współfinansowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.
2	Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, liczba dostępnych zajęć.
3	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny.
4	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
5	Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów, liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
6	Utworzenie żłobka/klubu dziecięcego w Gminie.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym, liczba dzieci ubiegających się o przyjęcie do żłobka.
7	Organizowania różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
8	Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.

9	Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie różnorodnych form wsparcia dziennego.	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zorganizowanych formach wsparcia dziennego.
---	--	---

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, UG.	Placówki oświatowe, NGO, GOK, PCPR.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.2.WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

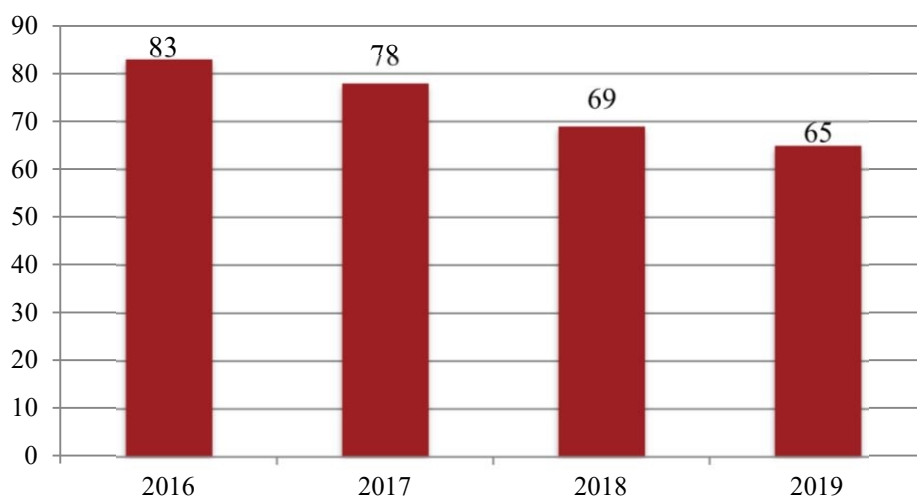
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Analizując problemy społeczne, które były zauważalne na obszarze gminy Kurów, zwrócono także uwagę na zjawisko niepełnosprawności. W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 65 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na drugim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w Gminie w 2019 roku. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa zmniejszeniu tylko o 4 rodziny.

Wykres 93. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2016 roku udzielono 656 świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla niepełnosprawnego dziecka na łączną kwotę 100 368 zł, w 2017 roku liczba świadczeń wyniosła 624 na kwotę 95 472 zł, w 2018 roku przyznano 561 świadczeń na kwotę 88 598 zł, natomiast w 2019 roku liczba świadczeń wyniosła 492 na kwotę 92 997 zł. W porównaniu do 2016 roku liczba świadczeń zmalała o 25%, a kwota świadczeń o 7,3%.

Tabela 60. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	656	624	561	492
kwota świadczeń (zł)	100 368	95 472	88 598	92 997

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku przyznano 861 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W porównaniu do roku 2016 liczba świadczeń uległa zmniejszeniu o 4,1%. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 163 373 zł – w stosunku do 2016 roku zwiększyła się o 18,9%.

Tabela 61. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	898	863	876	861
kwota świadczeń (zł)	137 394	132 039	138 705	163 373

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2019 roku przyznano 830 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2018 roku – 836, w 2017 roku – 835, natomiast w 2016 roku – 799. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 157 153 zł – w stosunku do 2016 roku była wyższa o 28,6%.

Tabela 62. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	799	835	836	830
kwota świadczeń (zł)	122 247	127 755	132 401	157 153

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom niepełnosprawnym z terenu Gminy udzielone zostaje wsparcie między innymi w postaci zasiłków okresowych. W 2019 roku udzielono 5 zasiłków okresowych z tytułu niepełnosprawności, w 2018 roku – 13, w 2017 roku – 11, natomiast w 2016 roku – 5. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 6 775 zł.

Tabela 63. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	5	11	13	5
kwota świadczeń (zł)	4 750	9 996	13 524	6 775

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Na terenie gminy Kurów działa Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Otwarty Krąg”, którego podstawowym celem działalności jest:

- zrzeszanie osób chorych i niepełnosprawnych z różnych grup wiekowych,
- działania na rzecz tych osób w celu poprawy ich warunków życiowych, zdrowotnych, a także zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym, zawodowym i kulturalnym,
- wyzwolenie inicjatywy w kierunku leczenia i rehabilitacji, rozumianych jako proces osiągania optymalnego poziomu funkcjonowania w społeczeństwie,
- likwidacja barier psychologiczno-społecznych, kształtowanie właściwych postaw w grupie,
- reprezentowanie interesów osób niepełnosprawnych wobec instytucji państwowych i samorządowych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Większość dorosłych mieszkańców spotyka się z osobami niepełnosprawnymi na terenie swojej Gminy (96%).
- Zdania na temat dostosowania infrastruktury technicznej do osób niepełnosprawnych na terenie Gminy są podzielone - 25% uważa, że dostosowanie jest niewielkie, według 44% jest średnie, w opinii 9% duże/bardzo duże, natomiast 5% uważa, że infrastruktura techniczna nie jest dostosowana w żadnym stopniu.
- Około połowa respondentów uważa, że problemy najczęściej dotyczące osoby niepełnosprawne w gminie Kurów to brak odpowiednich ofert pracy, natomiast co trzeci badany uznał, że to brak zorganizowanych form spędzania czasu, bariery architektoniczne oraz długi okres oczekiwania na rehabilitację.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i architektonicznych,
- niepełnosprawność jako jeden z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Kurów,
- brak infrastruktury społecznej sprzyjającej integracji osób niepełnosprawnych w lokalnym środowisku,
- niewystarczająco przystosowana infrastruktura techniczna do potrzeb osób niepełnosprawnych na terenie Gminy, która uniemożliwia im samodzielne funkcjonowanie.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP,

- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie,
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów,
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych, a także likwidacja wszelkich barier dyskryminujących osoby niepełnosprawne.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację i dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.	Liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
2	Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, miejscach publicznych, a także barier w komunikowaniu się i barier technicznych.	Liczba i rodzaje usuniętych barier.
3	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
4	Rozpowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy i wsparcia dla osób niepełnosprawnych.	Liczba rozpowszechnionych informacji.
5	Działania zmierzające do integracji społecznej osób niepełnosprawnych w ramach dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.	Liczba osób niepełnosprawnych, którym przyznano dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych.
6	Przeprowadzenie badań społecznych dotyczących potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych.	Liczba wykonanych badań społecznych. Liczba osób biorących udział w badaniu.

7	Nawiązywanie i pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
8	Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej osób niepełnosprawnych – działania edukacyjne i promocyjne, mające na celu przełamywanie barier mentalnych i kreowanie właściwych postaw społecznych wobec niepełnosprawności.	Liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych oraz działań edukacyjnych podnoszących świadomość społeczną w zakresie niepełnosprawności.
9	Działania mające na celu zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy poprzez wspieranie realizacji zawodowej w miejscach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy.	Liczba działań zmierzających do zwiększenia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, UG.	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, PCPR, placówki kulturalne, NGO.	Środki własne, budżet państwa, PFRON, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.3. ZDROWIE PSYCHICZNE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian⁵³.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak, ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo

⁵³ www.psychiatriapolska.pl

płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione, oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

Na przestrzeni lat 2016-2019 nikt z gminy Kurów nie korzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Zdecydowana większość dorosłych mieszkańców ocenia stan swojego zdrowia psychicznego pozytywnie (79%).
- Zły stan zdrowia psychicznego dotyczy 2% respondentów.
- Przez co najmniej 2 tygodni u największej części mieszkańców Gminy utrzymywało się: obniżenie nastroju (39%) oraz zmniejszenie energii prowadzącej do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności (34%).
- U średnio co czwartego mieszkańca długo utrzymywały się takie stany jak: niska samoocena i mała wiara w siebie, zaburzenia snu, poczucie winy i małej wartości, osłabienie koncentracji i uwagi oraz utrata zainteresowania i zdolności do radowania się.
- Myśli samobójcze utrzymujące się dłużej niż 2 tygodnie dotyczyły 2% respondentów.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- utrzymujące się u znacznej części mieszkańców obniżenie nastroju oraz zmniejszenie energii prowadzącej do wzmożonej męczliwości i zmniejszenia aktywności.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przewyżczone we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego,
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego,
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej,
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia,
- przemoc i uzależnienia – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Gminy oraz zapewnienie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.

3	Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba działań podjętych we współpracy z PCPR oraz PUP.
4	Prowadzenie szkoleń/warsztatów dla rodziców, nauczycieli, wychowawców, psychologów i pedagogów dotyczących zdrowia psychicznego.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów. Liczba uczestników szkoleń/warsztatów.
5	Udzielanie porad i konsultacji dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi w tym dla dzieci, młodzieży i ich rodzin.	Liczba osób objętych poradnictwem.
6	Organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci, młodzieży i ich rodzin.	Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, UG.	NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, PCPR, PUP.	Środki własne, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny⁵⁴. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych, tj. takich, gdzie nadużywanie

⁵⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok* przyjętego uchwałą Nr XII/97/2019 Rady Gminy Kurów z dnia 30 grudnia 2019 r. Głównym celem Programu jest „*ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających ze spożywania alkoholu, zmniejszenie rozmiarów problemu zaburzeń życia rodzinnego, poprawa sytuacji społecznej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem z powodu problemów z uzależnieniem poprzez udzielanie kompleksowej pomocy*”.

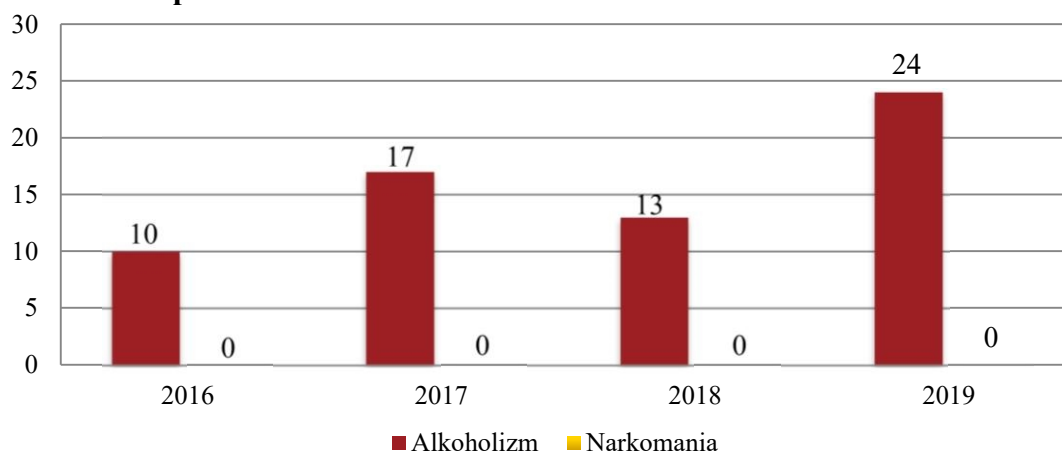
Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie oraz szkoły z terenu Gminy to realizatorzy *Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok*, który został przyjęty uchwałą nr XII/98/2019 Rady Gminy Kurów z dnia 30 grudnia 2019 r. Głównym celem Programu jest „*przeciwdziałanie narkomanii wśród mieszkańców Gminy Kurów*”, a jest on realizowany przez następujące zadania:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem oraz prowadzenie działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i zapobiegawczej;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

W 2019 roku z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurowie skorzystały 24 rodziny z powodu uzależnienia od alkoholu. W 2019 roku liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu była wyższa o 11 rodzin w porównaniu do 2018 roku, w stosunku do 2017 roku uległa zwiększeniu o 7 rodzin, natomiast w porównaniu

do 2016 roku liczba rodzin zwiększyła się o 14. W latach 2016-2019 nie udzielono pomocy finansowej i wsparcia żadnej rodzinie z powodu narkomanii.

Wykres 94. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2019 roku Komisja liczyła 8 członków – jest to niezmienna liczba od 2016 roku.

Dane dotyczące działań GKRPA w Kurowie podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2016-2019 przedstawia poniższa tabela. Jak wynika z danych źródłowych, w 2019 roku GKRPA przeprowadziła rozmowy z 10 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 9 członkami ich rodzin. W przypadku 2 osób podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia, a wobec kolejnych 2 osób wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. W porównaniu do 2018 roku zwiększeniu uległa liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy, natomiast zauważyć można zmniejszenie liczby osób uzależnionych, z którymi prowadzone były rozmowy. Warto zaznaczyć, iż w stosunku do 2018 roku zauważalny jest także wzrost osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia oraz liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Tabela 64. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kurowie wobec osób uzależnionych w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	16	15	14	10
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	32	7	3	9
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	32	0	0	2
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	4	2	0	2

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019

W siedzibie GKRPA przy ulicy Kilińskiego 2B znajduje się Punkt Informacyjno-Konsultacyjny „Pierwszy Kontakt” dla osób z problemem alkoholowym. Pracuje w nim terapeuta z Puławskiego Centrum trzeźwości, który prowadzi konsultacje w sprawie przemocy oraz udziela informacji o chorobie alkoholowej. Celem prowadzenia Programu jest:

- informowanie o możliwości podjęcia leczenia w placówce leczenia odwykowego,
- motywowanie do leczenia,
- pomoc w znalezieniu miejsca w placówkach odwykowych,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu w placówce odwykowej,
- udostępnianie literatury fachowej dla uzależnionych i współuzależnionych,
- rozpoznanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej i udzielanie stosownego wsparcia oraz informacji o możliwościach jej powstrzymania.

W 2019 roku udzielono 120 porad dla 73 osób z problemem alkoholowym oraz 44 porady dla 21 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym. W stosunku do poprzednich lat zauważyć można wzrost udzielonych porad zarówno dla osób z problemem alkoholowym, jak i członkom ich rodzin. W porównaniu do 2018 roku liczba udzielonych porad osobom z problemem alkoholowym wzrosła o 44,6%, natomiast liczba porad udzielonych dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym uległa zwiększeniu o 12,8%.

Tabela 65. Liczba udzielonych porad w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
osoby z problemem alkoholowym	liczba osób	53	61	51	73
	liczba porad	78	93	83	120
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	liczba osób	10	15	20	21
	liczba porad	22	34	39	44

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019

W budynku GKRPA funkcjonuje także grupa wsparcia dla kobiet z rodzin, w których występuje problem alkoholowy „Moja szansa”, a także grupa rozwoju duchowego Al. – Anon dla osób, które mają bliskich uzależnionych. Ponadto funkcjonuje świetlica pobytu dziennego dla dzieci i młodzieży.

GKRPA w Kurowie we współpracy z innymi podmiotami zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. W latach 2016-2019 gmina Kurów realizowała programy profilaktyczne objęte systemem rekomendacji przez PARPA, ORE, KBdsPN i IPiN. W 2019 roku zorganizowano programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej, w których wzięło udział 600 uczniów, 60 rodziców oraz 20 nauczycieli, programy z obszaru profilaktyki selektywnej, w których wzięło udział 100 uczniów, 10 rodziców i 8 nauczycieli, a także programy z obszaru profilaktyki wskazującej, w których wzięło udział 300 uczniów, 12 nauczycieli oraz 10 rodziców.

Tabela 66. Realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
programy z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanej do dzieci i młodzieży	liczba uczniów	0	584	600	600
	liczba rodziców	0	50	50	60
	liczba nauczycieli	0	20	20	20
programy z obszaru profilaktyki selektywnej dla młodzieży z grup ryzyka	liczba uczniów	Brak rozgraniczenia na rodzaje profilaktyki		95	100
	liczba rodziców			15	10
	liczba nauczycieli			7	8
programy z obszaru profilaktyki wskazującej	liczba uczniów			280	300
	liczba rodziców			15	10
	liczba nauczycieli			12	12

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019

W 2019 roku zorganizowano także jednorazowe prelekcje, w których wzięło udział 190 osób, konkursy, w których uczestniczyło 70 osób, a także festyny i inne imprezy plenerowe, w których wzięło udział 200 osób.

Komisariat Policji w Kurowie w 2019 roku odnotował 18 naruszeń zakazu spożywania alkoholu w miejscu objętym zakazem – to o 2 więcej niż w 2018 roku oraz o 11 mniej niż w 2017 roku. Podobnie, jak w 2018 roku, również w 2019 roku zarejestrowano 20 nietrzeźwych kierowców. Na terenie gminy Kurów w 2019 roku zabrano 16 praw jazdy z powodu jazdy pod wpływem alkoholu – to o 5 więcej niż w 2018 roku oraz o 10 więcej niż w 2017 roku.

Tabela 67. Dane liczbowe dotyczące naruszenia prawa i porządku publicznego na terenie gminy Kurów na przestrzeni lat 2017-2019

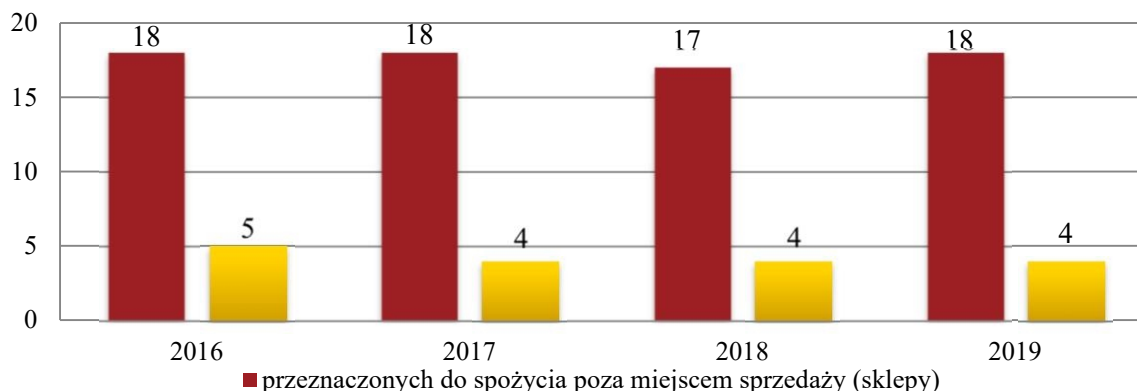
wyszczególnienie	2017	2018	2019
naruszenia zakazu spożywania napoi alkoholowych w miejscu objętym zakazem	29	16	18
ilość nietrzeźwych kierujących pojazdami mechanicznymi	19	20	20
ilość zabranych praw jazdy za jazdę w stanie nietrzeźwości	6	11	16

Źródło: dane udostępnione przez Komisariat Policji w Kurowie

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W KUROWIE

W roku 2019 na terenie Kurowa znajdowały się łącznie 22 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 18 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 4 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie.

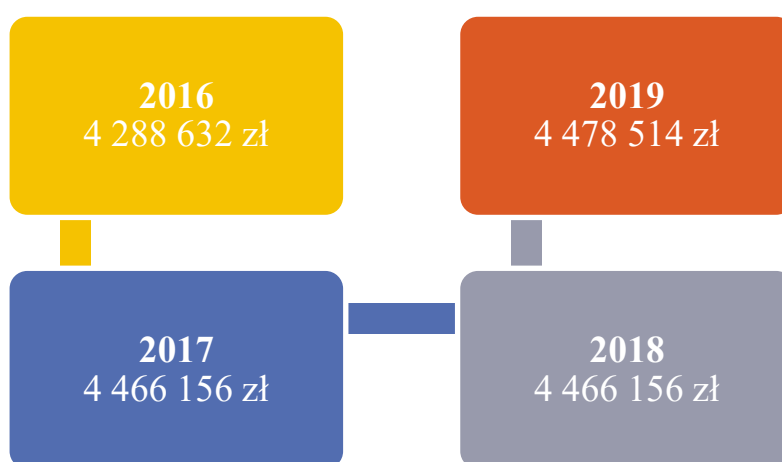
Wykres 95. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Kurowie na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Kurów wyniosła łącznie 4 478 514 zł, w tym 2 688 813 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 198 544 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 591 155 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1. Można zauważyć, że wartość sprzedanego alkoholu w stosunku do 2016 roku wzrosła o 4,4%, natomiast w porównaniu do 2017 roku uległa zwiększeniu o 0,3%.

Rysunek 27. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Kurów w latach 2016-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

SPOŻYWANIE ALKOHOLU I NARKOTYKÓW, PALENIE PAPIEROSÓW ORAZ GRANIE W GRY ZA PIENIĄDZE PRZEZ UCZNIÓW Z GMINY KURÓW

- Po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło 25% uczniów.
- Znaczna część młodych mieszkańców miała kontakt z alkoholem, ponieważ rodzice dali go im do spróbowania (35% spośród tych, którzy spożywali alkohol) lub została nim poczęstowana (30% spośród tych, którzy spożywali alkohol).
- Po alkohol w wieku 8-10 lat sięgnęło 32% uczniów (spośród tych, którzy go spożywali).
- Alkohol jest stosunkowo łatwo dostępny dla respondentów – co trzeci uczeń przyznał, że nie miałby trudności w zdobyciu alkoholu na terenie swojej miejscowości (34%).
- Jak wynika z porównania wyników badań przeprowadzonych w Gminie, do wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów z całej Polski – odsetek

uczniów pijących alkohol kiedykolwiek w życiu w gminie Kurów jest znacznie niższy, niż odsetek uczniów w całej Polsce.

- Zebrany materiał badawczy wykazał, że substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzania się) zażywało 4% uczniów z gminy Kurów.
- Badania wykazały również, że narkotyki i dopalacze byłyby łatwe do zdobycia dla 3% badanych.
- Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę stopnia szkodliwości narkotyków i dopalaczy dla zdrowia. Nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości 10% respondentów w przypadku dopalaczy oraz 7% jeśli chodzi o narkotyki.
- Wskaźnik uczniów zażywających substancje psychoaktywne w gminie Kurów jest znacznie niższy od wskaźnika uczniów zażywających takie substancje w całej Polsce.
- Papierosy kiedykolwiek w życiu paliło 16% uczniów, natomiast po e-papierosa sięgnęło 22% badanych.
- Uczniowie z gminy Kurów rzadziej sięgają po wyroby tytoniowe w porównaniu do uczniów w całej Polsce.
- Zebrany materiał badawczy wykazał, że styczność z grami na pieniądze miało 21% uczniów. Doświadczenie gry za pieniądze ma większy odsetek uczniów w gminie Kurów, niż ma to miejsce w całej Polsce.

SPOŻYWANIE ALKOHOLU I NARKOTYKÓW, PALENIE PAPIEROSÓW ORAZ GRANIE W GRY ZA PIENIĄDZE PRZEZ DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY KURÓW

- Spożywanie alkoholu zadeklarowało większość respondentów (88%), w tym picie ryzykowne, szkodliwe lub wskazujące na uzależnienie dotyczy 15% badanych, którzy piją kilka razy w tygodniu oraz codziennie. Jest to zatem znaczny odsetek mieszkańców zagrożonych uzależnieniem.
- Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że 8% badanych (spośród osób, które spożywają alkohol) przyznało się do wykonywania swoich obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu oraz do prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu. O występowaniu problemu prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości świadczy również to, że co drugi ankietowany był świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu (49%).

- Pomimo, iż większość respondentów zadeklarowało świadomość odnośnie spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka – 33% mieszkańców było świadkiem spożywania na terenie Gminy alkoholu przez kobiety w ciąży.
- Odsetek pijących mieszkańców w Gminie jest nieznacznie mniejszy, niż odsetek konsumentów alkoholu w całej Polsce.
- Narkotyki zażywało 6% dorosłych mieszkańców Gminy, w tym 2% jednokrotnie, 2% kilka razy w roku, 1% raz w tygodniu, a kolejny 1% - codziennie.
- Problem zażywania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Gminy jest znacznie mniejszy, niż ma to miejsce w całej Polsce.
- Na znajomość miejsc w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze wskazał stosunkowo wysoki odsetek badanych – 15%. Wśród najczęściej zaznaczanych odpowiedzi była znajomość konkretnej osoby (8%).
- Blisko co piąty mieszkaniec gminy Kurów pali codziennie papierosy, natomiast po papierosy elektroniczne codziennie sięga tylko 5% badanych.
- Gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy obstawiało 21% badanych, ale większość z tych osób nie doświadczyło z tego powodu żadnych problemów.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień,
- spożywanie alkoholu z dużą częstotliwością wskazującą na ryzyko uzależniania lub uzależnienie wśród znacznej części dorosłych mieszkańców,
- dostępność alkoholu oraz narkotyków dla młodych mieszkańców Gminy oraz niska świadomość w niektórych kwestiach dotyczących spożywania alkoholu, palenia papierosów i zażywania narkotyków lub dopalaczy,
- wzrost liczby rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu,
- występowanie problemu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.

Korelacje

Płaszczyznami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- wspieranie rodziny – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- ubóstwo – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol.
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – zwiększenie dostępności pomocy dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem oraz ich rodzin, a także wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów społecznych.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
2	Udzielanie porad osobom uzależnionym i współuzależnionym w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego „Pierwszy Kontakt”.	Liczba udzielonych porad dla osób uzależnionych i ich rodzin.
3	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.
4	Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
5	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom z problemem uzależnienia po przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna.
6	Kierowanie do sądu wniosków o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego.	Liczba wniosków skierowanych do sądu.
7	Kontynuowanie prowadzenia grupy Al. – Anon.	Liczba członków grupy uczęszczających na spotkania.
8	Kontynuowanie prowadzenia na terenie Gminy grupy wsparcia „Moja szansa”.	Liczba członków grupy.
9	Rozwijanie działalności świetlicy pobytu dziennego dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia w świetlicy.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, GKRPA.	UG, NGO, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, placówki ochrony zdrowia, grupa Al.-Anon.	Środki własne, środki pozyskane z Unii Europejskiej, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 2 – prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie uzależnień od substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizowanie i finansowanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2	Organizowanie i finansowanie w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
4	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	Liczba przeprowadzonych kontroli.
5	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
6	Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, GKRPA, placówki oświatowe.	NGO, UG, GOK.	Środki własne, GKRPA, NFZ.

CEL OPERACYJNY NR 3 – promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wolnego od uzależnień oraz rozwijanie świadomości mieszkańców na temat dostępnych form pomocy w przypadku problemu uzależnień.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
2	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
3	Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych
4	Prowadzenie działań edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.	Liczba działań i inicjatyw podjętych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.
5	Przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych w zakresie uzależnień, przemocy i innych problemów społecznych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz. Liczba osób biorących udział w badaniach.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, GKRPA.	NGO, UG, GOK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.	Środki własne, środki pozyskane z Unii Europejskiej, budżet państwa.

1.5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie

zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy należy podejmować interwencje socjalne i psychologiczne niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zajmuje się Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. *Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5, oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:*

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;*
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;*
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;*
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;*
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie”⁵⁵.*

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2023* przyjętym uchwałą Rady Gminy Kurów Nr XII/99/2019 z dnia 30 grudnia 2019 roku.

W latach 2018-2019 z powodu przemocy w rodzinie nie przyznano pomocy finansowej żadnej rodzinie, natomiast w latach 2016-2017 udzielono wsparcia z tego powodu jednej rodzinie.

Wobec rodzin, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy, postępowanie prowadzą grupy robocze Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

⁵⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

W 2019 roku Zespół Interdyscyplinarny objął pomocą 17 rodzin – to o 3 rodziny więcej niż w 2018 roku oraz o 10 więcej niż w latach 2016-2017. W 2019 roku objęto pomocą 17 osób, w tym 14 kobiet i 3 mężczyzn. W porównaniu do 2018 roku liczba osób objętych pomocą uległa zmniejszeniu, co ukazuje poniższa tabela.

Tabela 68. Liczba rodzin oraz osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba rodzin objętych pomocą	7	7	14	17
liczba osób objętych pomocą, w tym:	14	14	28	17
kobiety	7	7	12	14
mężczyźni	7	7	16	3
dzieci	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2016-2019

W 2019 roku było 17 osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym 14 kobiet oraz 3 mężczyzn. W stosunku do roku poprzedniego liczba osób nieznacznie wzrosła, natomiast w porównaniu do lat 2016-2017 zauważalny jest znaczny wzrost.

Tabela 69. Liczba osób dotkniętych przemocą na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób dotkniętych przemocą, w tym:	7	7	16	17
kobiety	7	7	14	14
mężczyźni	0	0	2	3
dzieci	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2016-2019

W 2019 roku sporządzono 2 formularze „Niebieska Karta – A” wszczynające procedurę, 9 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 9 formularzy „Niebieska Karta – D”. W 2019 roku zakończono 14 procedur „Niebieskie Karty”, w tym 12 postępowań z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu planu pomocy, a w przypadku 2 postępowań stwierdzono brak zasadności podejmowania działań. W stosunku do 2018 roku wzrosła liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” oraz „Niebieska Karta – D”. Wzrost odnotowany został także w przypadku liczby zakończonych procedur.

Tabela 70. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę	0	1	1	2
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	6	6	13	9
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	6	5	5	9
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	2	3	4	14

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2016-2019

Członkowie GKRPA kontaktowali się z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie oraz osobami stosującymi przemoc. W 2019 roku członkowie Komisji skontaktowali się z 13 osobami doznającymi przemocy oraz 13 stosującymi przemoc w rodzinie. W porównaniu do 2016 roku, Komisja kontaktowała się z większą liczbą osób dotkniętych problemem przemocy oraz stosujących przemoc.

Tabela 71. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz stosujących przemoc, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w Kurowie w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
osoby doznające przemocy w rodzinie	6	6	15	13
osoby stosujące przemoc w rodzinie	6	6	15	13

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019

W 2019 roku udzielono 32 porady dla 13 osób doznających przemocy oraz 13 porad dla 13 osób stosujących przemoc w rodzinie. W stosunku do poprzednich lat zauważyć można wzrost udzielonych porad zarówno dla osób doznających przemocy, jak i ją stosujących. W porównaniu do 2018 roku liczba udzielonych porad osobom doznającym przemocy wzrosła o 45,5%, natomiast liczba porad udzielonych osobom stosującym przemoc uległa zwiększeniu o 62,5%.

Tabela 72. Liczba udzielonych porad w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
osoby doznające przemocy w rodzinie	liczba osób	6	10	11	13
	liczba porad	10	20	22	32
osoby stosujące przemoc w rodzinie	liczba osób	6	10	8	13
	liczba porad	6	10	8	13

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD UCZNIÓW Z GMINY KURÓW

- Doświadczenie przemocy kiedykolwiek w życiu zadeklarował średnio co trzeci uczeń (38%), w tym większość doznało jej ze strony kolegów ze szkoły oraz rodzeństwo.
- Na doznanie przemocy ze strony jakiegoś członka rodziny wskazało zdecydowanie mniej respondentów – 3% uczniów (*spośród całej próby badawczej, tj. 86 osób*) przyznało, że doświadczyło jej ze strony taty, natomiast 2% - ze strony mamy.
- Uczniowie zostali również pytani o to, czy w ich domu członkowie rodziny stosują przemoc. Analiza zebranych danych pozwala stwierdzić, że problem przemocy występuje w 3% domów badanych uczniów. 2% respondentów stwierdziło, że członkowie rodziny stosują przemoc wobec ich rodzeństwa, 3% przyznało, że wobec siebie, natomiast 3% zadeklarowało, że członkowie rodziny stosują przemoc wobec nich samych.
- Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że problem przemocy w szkole występuje na wysokim poziomie – w swojej szkole dostrzega ją ponad połowa uczniów (54%).
- Doświadczenie cyberprzemocy zadeklarowało 30% uczniów, a do jej stosowania przyznało się 16%.
- Porównując dane zebrane podczas badań uczniów z Kurowa do wyników badań ogólnopolskich możemy stwierdzić, że doświadczenia przemocy ze strony dorosłych miał znacznie mniejszy odsetek uczniów z Kurowa, niż odsetek dzieci i młodzieży z całej Polski.
- Problem cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży w gminie Kurów jest mniejszy, niż ma to miejsce w całej Polsce.

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY KURÓW

- Jak wynika z zebranego materiału badawczego, na znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej wskazał co piąty respondent (23%). Wiedzę na temat rodzin w swoim otoczeniu, w których występuje problem przemocy, ma mniejszy odsetek dorosłych mieszkańców gminy kurów, niż ma to miejsce w całej Polsce.

- Odsetek dorosłych mieszkańców Gminy, deklarujących doznanie przemocy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie kształtuje się na poziomie 12%, w tym połowa doświadczyła jej w tym okresie jeden raz (6%).
- Skala problemu przemocy w gminie Kurów jest mniejsza, niż ma to miejsce w całej Polsce.
- Analiza materiału badawczego pod kątem stosowania kar fizycznych wobec dzieci pozwala zauważyć, że 19% mieszkańców biorących udział w badaniu nie wie, czy jest to dobra metoda wychowawcza, czy też nie, a 9% ocenia ją pozytywnie.
- Odsetek dorosłych mieszkańców Gminy, deklarujących stosowanie przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy kształtuje się na poziomie 9%, w tym ponad połowa stosowała ją w tym okresie jeden raz (5%).
- Respondentom zostało również zadane pytanie o to, czy w ich domu występuje problem przemocy – jak wynika z udzielonych odpowiedzi, przemoc domowa dotyczy aktualnie 2% badanych mieszkańców Kurowa.

■ Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- znajomość kogoś w swoim otoczeniu doświadczającego przemocy domowej przez znaczną część mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym,
- brak świadomości części dorosłych mieszkańców Gminy na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej,
- znaczna część dzieci i młodzieży deklarująca doświadczenie przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy, a także występowanie w swojej szkole przemocy między uczniami.

■ Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przeciwdziałania przemocy w rodzinie” są:

- wspieranie rodziny – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniając na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych

w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie,

- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie,
- ubóstwo oraz promocja zatrudnienia – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie,
- edukacja – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia,
- ochrona zdrowia – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 - poszerzanie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz skali reakcji mieszkańców na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
2	Organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach.
3	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.
4	Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. liczba zorganizowanych warsztatów.
5	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
6	Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych dotyczących przemocy, dostępnych form wsparcia, instytucji i podmiotów świadczących usługi na rzecz dobra dziecka i rodziny.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, GKRPA, UG, KP, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

CEL OPERACYJNY NR 2 – udzielanie pomocy ofiarom przemocy oraz poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
2	Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.
3	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
4	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”.
5	Motywowanie osób stosujących przemoc do zaprzestania stosowania przemocy oraz informowanie o konsekwencjach prawnych tego zachowania.	Liczba działań podjętych w celu motywowania osób stosujących przemoc oraz informowania ich o konsekwencjach prawnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, UG, Zespół Interdyscyplinarny.	KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO, GKRPA, PCPR, Sąd Rejonowy, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

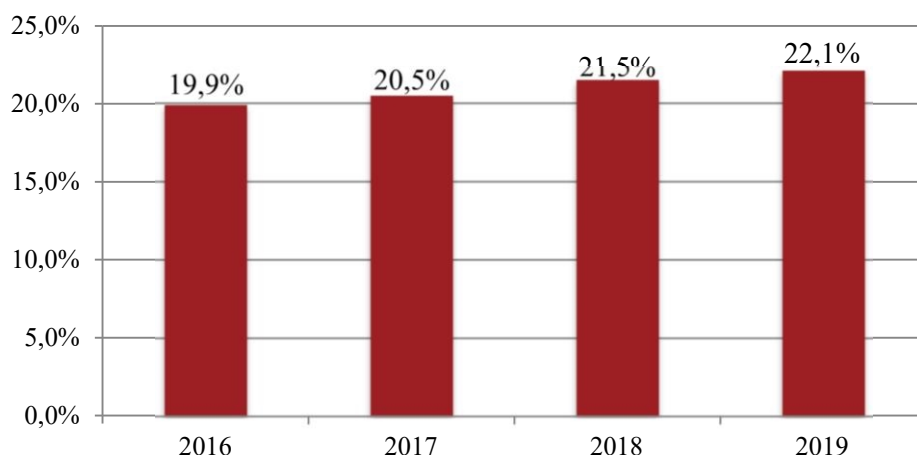
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni lat 2016-2019 można zauważyć systematyczny wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2019 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 22,1% wszystkich mieszkańców Gminy. W porównaniu do roku 2016 udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 2,2 pp.

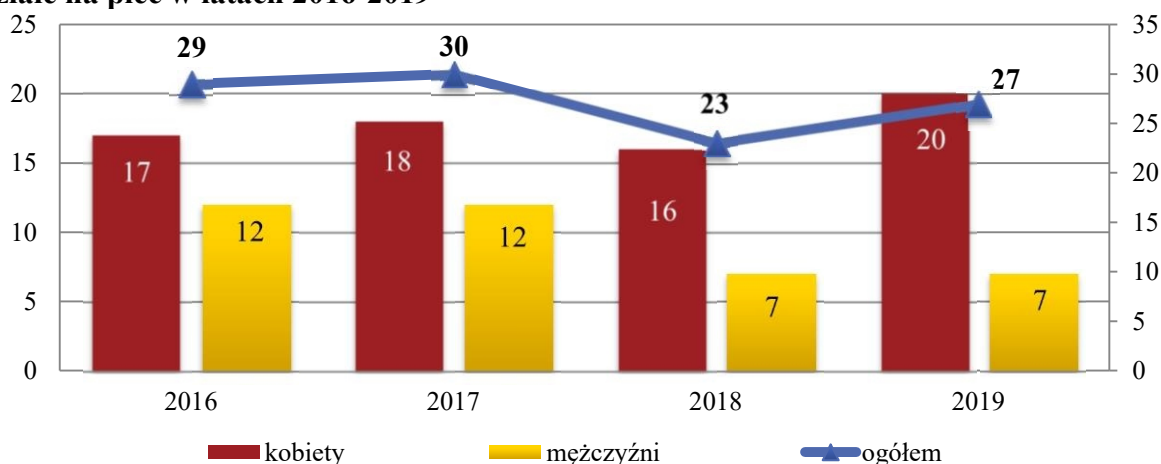
Wykres 96. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku poprodukcyjnym w 2019 roku wyniosła 27 osób. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 74,1% (20 osób), natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn było 7 (25,9%). Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym, korzystająca z pomocy społecznej w porównaniu do roku 2018 uległa zwiększeniu o 4 osoby.

Wykres 97. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. W pierwszej kolejności taką opiekę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa powinna zapewnić rodzina. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w DPS pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny

bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby tam przebywającej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie w 2019 roku poniósł odpłatność za pobyt w DPS 5 mieszkańców na łączną kwotę 124 746 zł. W porównaniu do poprzednich lat liczba osób, za którą poniesiono opłatę jest stosunkowo stała. Szczegółowe dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019 znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 73. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	3	4	6	5
kwota świadczeń (zł)	61 901	61 739	123 502	124 746

Źródło: Sprawozdanie z działalności i wykorzystania środków finansowych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kurowie za lata 2016-2019

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Według zdecydowanej większości respondentów osoby starsze najczęściej dotyka samotność (72%).
- Jako najczęstsze problemy osób starszych średnio co drugi z mieszkańców wskazał niepełnosprawność i choroby podeszłego wieku oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych.
- Do głównych potrzeb osób starszych większość respondentów zalicza wsparcie emocjonalne, doradztwo i załatwianie spraw urzędowych oraz usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne.
- Większość mieszkańców uważa, że oferta pomocy osobom starszym w Gminie nie jest wystarczająca lub ma trudności w ocenieniu tego.
- Tylko 15% respondentów stwierdziło, że osoby starsze w Gminie są marginalizowane. Ponad połowa mieszkańców zaznaczyła odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,

- niewystarczająca oferta pomocy osobom starszym na terenie Gminy.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy,
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współpracy z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług,
- zdrowie – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej,
- wspieranie rodziny – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – integracja społeczna i zawodowa osób starszych.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba uczestników zajęć edukacyjnych.
2	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych promujących zdrowy i aktywny styl życia osób starszych.	Liczba osób starszych uczestniczących w zajęciach rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3	Wspieranie i rozwój miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności (np. Klub Seniora).	Liczba dostępnych miejsc, w których prowadzone są różnorodne aktywności wspierające seniorów.

4	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba osób biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.
5	Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.
6	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Liczba udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS, UG.	NGO, GOK, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

CEL OPERACYJNY NR 2 - zapewnienie wsparcia dla osób starszych i ich bliskich pozwalającego na aktywne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
2	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
3	Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów dla seniorów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.
4	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań.
5	Utworzenie Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych.	Liczba dostępnych miejsc dla osób starszych w Dziennym Domu Pobytu.
6	Utworzenie Centrum Aktywności Seniorów przy GOK.	Liczba członków Centrum Aktywności Seniorów.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS.	UG, NGO, KP.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

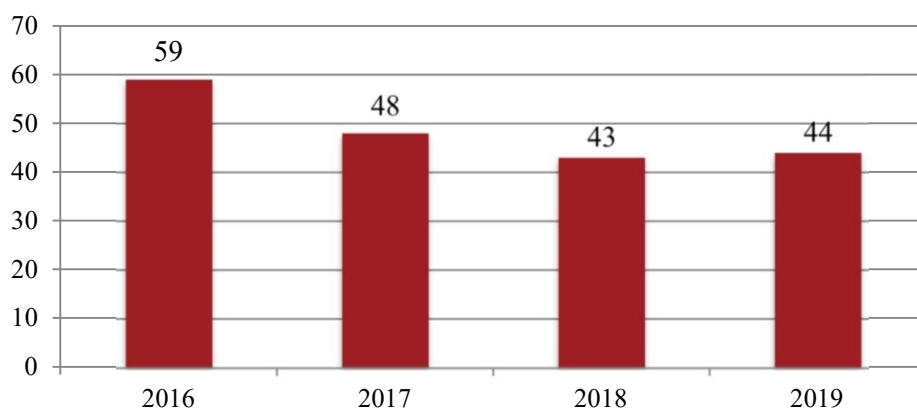
1.7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 44. O skali problemu bezrobocia świadczy między innymi to, że bezrobocie jako powód udzielenia pomocy i wsparcia w 2019 roku, znalazło się na trzecim miejscu pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

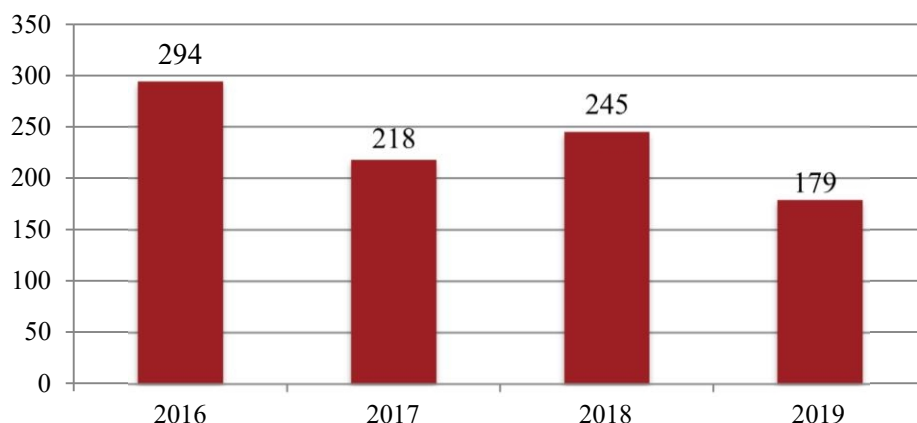
Wykres 98. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

Liczba bezrobotnych mieszkańców pod koniec 2019 roku wyniosła 179 osób. W porównaniu do danych z grudnia 2018 roku liczba bezrobotnych zmalała o 66, w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się o 39 osób, natomiast w porównaniu do 2016 roku liczba bezrobotnych zmalała o 115.

Wykres 99. Liczba osób bezrobotnych w gminie Kurów w latach 2016-2019

Źródło: <https://pulawy.praca.gov.pl/>

W 2019 roku osoby bezrobotne z gminy Kurów stanowiły 7,2% wszystkich bezrobotnych z powiatu puławskiego. W stosunku do poprzednich lat wskaźnik ten jest najniższy od 2016 roku.

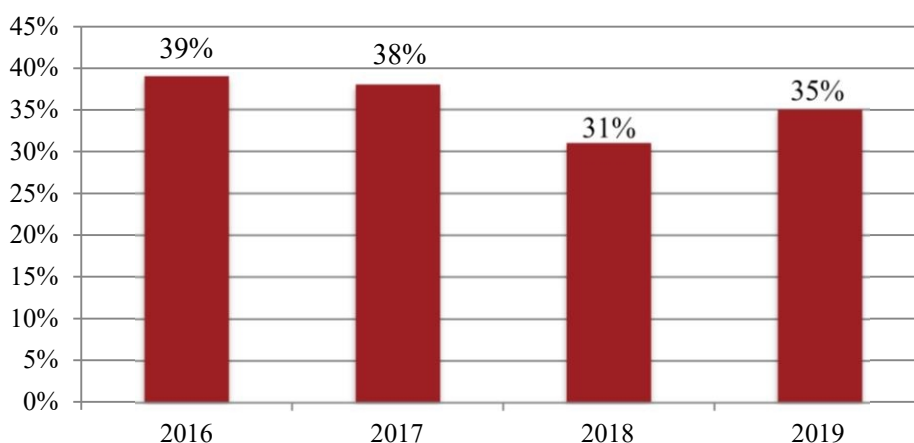
Tabela 74. Udział osób bezrobotnych z gminy Kurów w ogólnej liczbie osób bezrobotnych z powiatu puławskiego na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób bezrobotnych w Gminie	294	218	245	179
liczba osób bezrobotnych w powiecie	3 761	2 941	2 813	2 502
udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie (%)	7,8	7,4	8,0	7,2

Źródło: <https://pulawy.praca.gov.pl/>

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W latach 2016-2018 obserwujemy jego spadek, a następnie w 2019 wzrost o 4 pp., co zostało przedstawione na poniższym wykresie. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku, utrzymuje się na przestrzeni lat na stosunkowo wysokim poziomie.

Wykres 100. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Osobom bezrobotnym z terenu Gminy udzielone zostaje wsparcie między innymi w postaci zasiłków okresowych. W 2019 roku udzielono 24 zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia, w 2018 roku – 22, w 2017 roku – 26, natomiast w 2016 roku – 38. Kwota powyższych świadczeń w 2019 roku wyniosła 39 966 zł i tym samym była o 45,2% większa niż w 2018 roku.

Tabela 75. Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	38	26	22	24
kwota świadczeń (zł)	48 213	31 245	27 524	39 966

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że znalezienie pracy na terenie Gminy jest trudne lub bardzo trudne (88%).
- Średnio co druga ankietowana osoba źle ocenia swoje szanse na rynku pracy (47%).
- Do głównych powodów bezrobocia w Gminie większość mieszkańców zalicza niewystarczającą liczbę ofert pracy (71%), niskie wynagrodzenie (44%) oraz niechęć do podjęcia pracy, która jest spowodowana np. korzystaniem ze świadczeń pomocy społecznej (36%).
- 7% mieszkańców doświadczyło wykluczenia społecznego z powodu bezrobocia, natomiast 8% badanych zna osobę bezrobotną, która doznała z tego powodu odrzucenia.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz przeprowadzonych badań wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki poziom wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej,
- znaczny odsetek mieszkańców deklarujących trudności w znalezieniu pracy oraz negatywnie oceniających swoje szanse na rynku pracy,
- wykluczenie społeczne osób bezrobotnych.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocji zatrudnienia, reintegracji zawodowej i społecznej osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- wspieranie rodziny – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- ubóstwo – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem

odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;

- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- edukacja – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz liczba osób biorących w nich udział.
2	Objęcie pomocą materialną i niematerialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	Liczba rodzin dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną.
3	Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
4	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
5	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców Gminy.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.

6	Realizacja warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
---	--	---

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS.	PUP, UG, NGO, placówki oświatowe, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

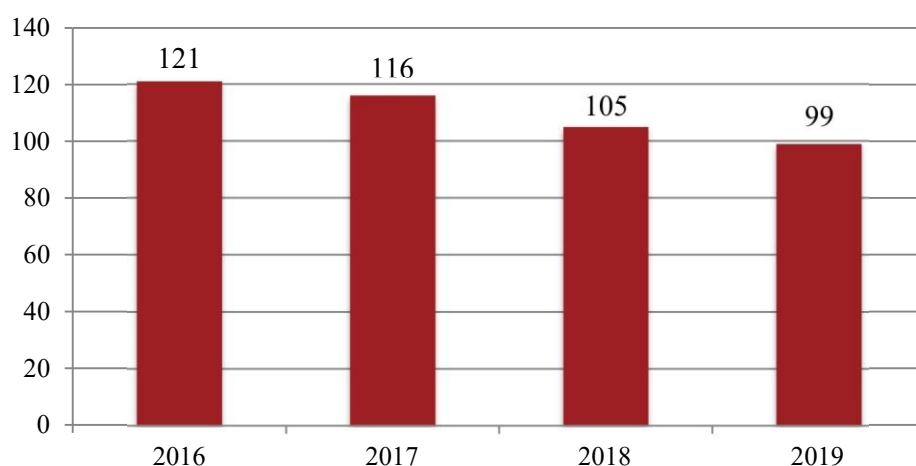
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2019 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia. Z tego powodu wsparcie otrzymało 99 rodzin.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała zmniejszeniu. W 2016 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 121 rodzin, w 2017 roku – 116, w 2018 roku – 105, natomiast w 2019 roku – 99. W stosunku do 2016 roku oznacza to spadek o 18,2%, w porównaniu do 2017 roku zauważalny jest spadek o 14,7%, natomiast w stosunku do 2018 roku spadek o 5,7%.

Wykres 101. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

W 2019 roku zasiłki stałe pobierało 45 osób na łączną kwotę 228 944 zł. Na przestrzeni analizowanych lat liczba zasiłków stałych uległa zmniejszeniu. Na zasiłki stałe w 2019 roku wydatkowano kwotę 228 944 zł – to o 3,4% więcej niż w 2018 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 35 – co oznacza spadek o 8 osób w porównaniu do lat 2017-2018 oraz o 18 osób w stosunku do roku 2016. Na zasiłki okresowe w 2019 roku wydatkowano kwotę 51 960 zł – to o 10,9% mniej niż w 2017 roku. Zasiłki celowe w 2019 roku pobierało 75 osób – zauważalny jest niewielki wzrost w stosunku do roku ubiegłego. Przyznano ich o 9 mniej niż w roku 2016, o 5 mniej niż w roku 2017 oraz o 2 więcej niż w 2018 roku. Na zasiłki celowe w 2019 roku wydatkowano kwotę 59 533 zł – to o 22% więcej niż w 2018 roku.

Tabela 76. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019

wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
ZASIŁEK STAŁY	liczba osób	51	50	48	45
	kwota świadczeń (zł)	259 916	262 198	221 348	228 944
ZASIŁEK OKRESOWY	liczba osób	53	43	43	35
	kwota świadczeń (zł)	68 560	47 651	46 849	51 960
ZASIŁEK CELOWY	liczba osób	84	80	73	75
	kwota świadczeń (zł)	48 790	47 633	52 945	59 533

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

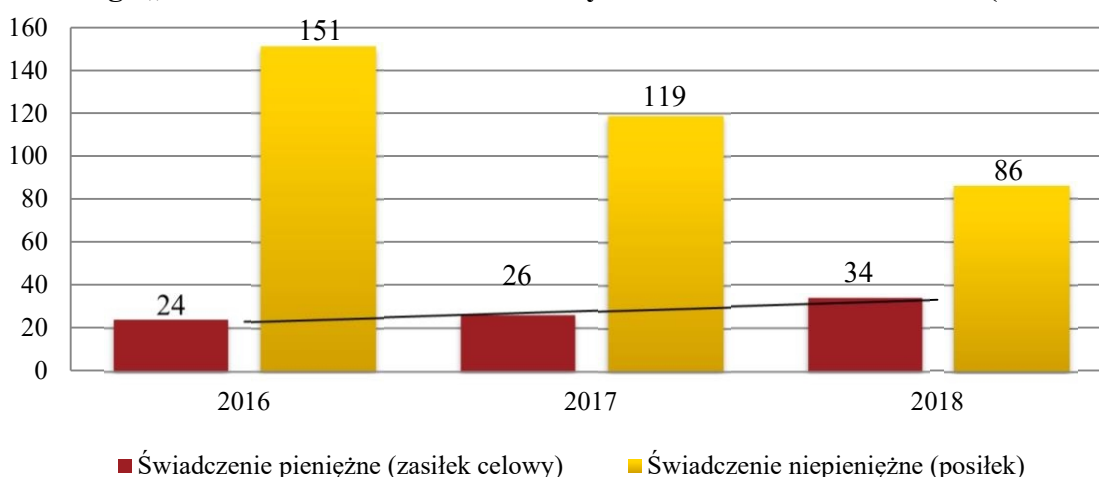
Mieszkańcy Kurowa do 2018 roku korzystali z programu finansowego w zakresie dożywiania – „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin

o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych⁵⁶.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku, 34 mieszkańców to osoby, którym przyznano je w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W formie świadczenia niepieniężnego pomoc otrzymało w przedmiotowym roku 86 dzieci, w tym 24 do 7 roku życia oraz 62 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba świadczeniobiorców niepieniężnej formy zasiłku uległa zmniejszeniu, natomiast w przypadku zasiłku celowego zauważalny jest niewielki wzrost przyznanych świadczeń.

Wykres 102. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)

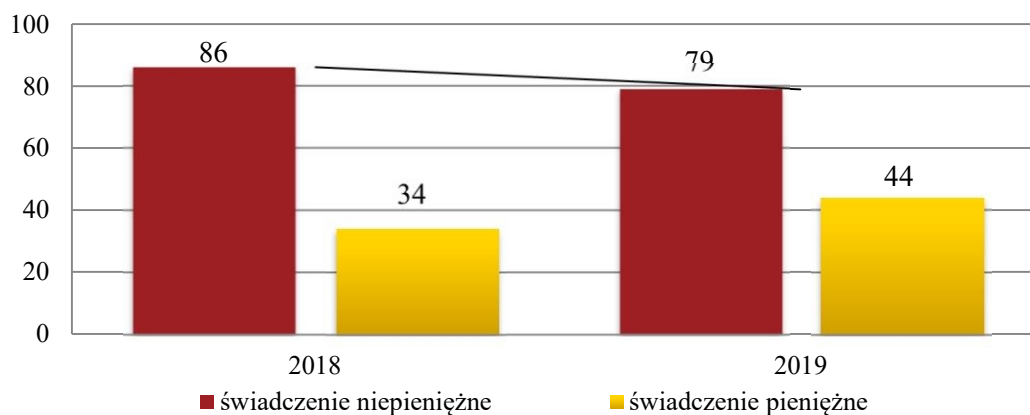
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2017 rok

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. W 2019 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 44 osobom, tj. o 10 więcej niż w roku poprzednim. Świadczenie niepieniężne w formie posiłku otrzymało 79 osób, czyli o 7 osób mniej niż w roku 2018.

⁵⁶ www.gov.pl/web/rodzina

Z posiłków skorzystały ogółem 42 rodziny (181 osób w rodzinach). Wydano 8 478 posiłków, w tym 1 979 w przedszkolach i 6 499 dla uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. Wykorzystano całość otrzymanego dofinansowania, tj. 36 000,00 zł. Wkład własny Gminy w realizację zadania wyniósł 27 273,90 zł.

Wykres 103. Świadczenia pieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posilek w szkole i w domu” w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Od 2014 roku realizowany jest Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, który jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. W ramach POPŻ w latach 2017-2019 OPS współpracował z Bankiem Żywności w Lublinie. Program był skierowany do osób potrzebujących, o niskich dochodach. Pomoc żywnościowa w 2017 roku trafiła do 512 osób, w 2018 roku do 510 osób, natomiast w 2019 roku do 470 osób. W ramach Podprogramu w 2019 roku podopieczni uczestniczyli także w 6 warsztatach edukacyjnych, w których wzięło udział 30 osób. Były to warsztaty kulinarne (3 spotkania dla 15 uczestników) oraz dietetyczne (3 spotkania dla 15 uczestników). W 2018 roku zrealizowano 4 warsztaty tj. ekonomiczne, żywieniowe, kulinarne oraz dotyczące niemarnowania żywności, w których wzięło udział 50 osób, natomiast w 2017 roku odbyły się 2 warsztaty, w których brało udział 35 osób.

Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym kształtuje się w gminie Kurów na nieco wyższym poziomie, niż ma to miejsce na terenie całego powiatu. Na wartość barometru ubóstwa w wymiarze finansowym składają się następujące wskaźniki: dochód w gminie przypadający na jednego mieszkańca, liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców Gminy oraz odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej do liczby wszystkich osób

korzystających z pomocy społecznej. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja Gminy jest korzystniejsza. W gminie Kurów wynosi on 0,34, natomiast na terenie powiatu 0,32.

Rysunek 28. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Kurów, powiecie puławskim oraz województwie lubelskim w 2019 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W latach 2016-2019 z powodu bezdomności żadna z rodzin nie otrzymała pomocy i wsparcia z tego powodu oprócz 2017 roku, kiedy to udzielono pomocy 2 rodzinom.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie osobom zagrożonym bezdomnością, bądź bezdomnym udziela pomocy w formie schronienia oraz wsparcia rzeczowego. W latach 2018-2019 OPS nie udzielił schronienia dla żadnej osoby, natomiast na przestrzeni lat 2016-2017 przyznano je po jednej osobie.

Tabela 77. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2016-2019

wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba osób	1	1	0	0
kwota świadczeń (zł)	3 500	2 439	0	0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2018 i 2017 rok

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Większość respondentów uważa, że problem ubóstwa jest w gminie Kurów obecny, ale w niedużej skali (55%).
- Według co czwartego dorosłego mieszkańca ubóstwo to jeden z najważniejszych problemów społecznych gminy Kurów.
- Niepokojące jest to, że niemal co trzeci mieszkaniec Gminy zadeklarował doświadczenie kiedykolwiek w życiu ubóstwa (32%).

- Wykluczenia społecznego doświadczyło 18% badanych, w tym 6% ze względu na ubóstwo.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz przeprowadzonych badań wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- deklaracje doświadczenia ubóstwa znacznej części mieszkańców Gminy,
- ubóstwo stanowiące główny powód korzystania z pomocy społecznej mieszkańców Gminy na przestrzeni ostatnich lat.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- bezrobocie – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych,
- niepełnosprawność – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem,
- wiek – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych,
- wykształcenie – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez budowanie systemu oparcia społecznego dla osób zagrożonych ubóstwem.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przewyżnianiu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przewyżnianiu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i osób biorących w nich udział.
3	Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.
4	Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.	Liczba działań inicjujących współpracę pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego i walki z ubóstwem.
5	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemu ubóstwa.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS.	NGO, PUP, UG, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

CEL OPERACYJNY NR 2 - zapewnienie dostępu do pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, która ograniczy jego zasięg i głębokość.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.

2	Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS.	NGO, UG.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

CEL OPERACYJNY NR 3 – udzielanie wsparcia i pomocy osobom bezdomnym oraz ich aktywizacja.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1	Praca socjalna polegająca na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.	Liczba działań polegających na aktywizacji i motywowaniu osób bezdomnych do zmiany dotychczasowego trybu życia.
2	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.
3	Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.	Liczba osób bezdomnych, którzy została przekazana informacja w zakresie dostępnych dla nich form pomocy.
4	Wsparcie materialne osób bezdomnych.	Liczba osób bezdomnych, którym udzielone zostało wsparcie.
5	Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym.	Liczba osób, którzy uzyskali schronienie.
6	Działania edukacyjno-informacyjne mające na celu uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem bezdomności oraz zmotywowanie do reagowania w przypadku, gdy osoba bezdomna znajduje się w sytuacji zagrożenia życia.	Liczba przeprowadzonych w społeczności lokalnej działań edukacyjno-informacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
OPS.	NGO, UG, KP.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego w Gminie realizowane są przez Komisariat Policji w Kurowie.

W 2019 roku Policja w Kurowie odnotowała 2 kradzieże, 1 kradzież z włamaniem, 1 uszkodzenia ciała, 3 uszkodzenia cudzej rzeczy, 5 wypadków drogowych, 3 oszustwa internetowe, 5 przestępstw posiadania narkotyków oraz 24 postępowania dotyczące innych przestępstw.

Tabela 78. Liczba i rodzaje przestępstw stwierdzonych na terenie Kurowa na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
kradzież	6	5	2
kradzież z włamaniem	5	4	1
przestępstwa rozbójnicze	2	0	0
uszkodzenia ciała	3	4	1
uszkodzenia cudzej rzeczy	2	3	3
wypadki drogowe	6	6	5
nie alimentacje	3	2	0
postępowania dotyczące innych przestępstw	22	14	24
oszustwa internetowe	0	0	3
posiadanie narkotyków	0	0	5

Źródło: dane udostępnione przez Komisariat Policji w Kurowie

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Kurowo wynosi 80,1% i jest nieznacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego (83%) oraz większy od wskaźnika dla całej Polski (73%).

WNIOSKI Z DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

- Większość mieszkańców ocenia swoją okolicę jako bezpieczną (69%).
- Swoją okolicę jako niebezpieczną ocenia średnio co siódmy mieszkaniec Gminy (15%).
- Spacerując w swojej okolicy po zmroku niebezpiecznie lub raczej niebezpiecznie czuje się średnio co piąty respondent (20%).

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak poczucia bezpieczeństwa części mieszkańców,
- niebezpieczeństwo na drogach spowodowane spożyciem alkoholu.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- bezrobocie i ubóstwo – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- wspieranie rodziny – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- przemoc – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- uzależnienia – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY NR 1 – podejmowanie działań prewencyjnych dążących do zwiększenia bezpieczeństwa w Gminie.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Liczba mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw.
4	Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym.
5	Publikacja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa mieszkańców oraz możliwości pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, KP.	NGO, OPS, placówki oświatowe, GOK.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

2. ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu Strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

**GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE
W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:**

MOCNE STRONY

- Położenie Gminy w pobliżu dużych ośrodków miejskich.
- Dostępność szlaków komunikacyjnych.
- Wzrost podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
- Wzrastające dochody i wydatki na jednego mieszkańca.
- Różnorodna oferta kulturalna skierowana do mieszkańców w ramach Gminnego Ośrodka Kultury.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna.
- Prowadzone liczne programy profilaktyczne i projekty w szkołach na terenie Gminy.
- Funkcjonujące stowarzyszenia oraz organizacje pozarządowe.
- Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Asystenta rodziny, Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.
- Spadek liczby osób bezrobotnych.
- Działająca grupa wsparcia dla rodzin, w których występuje problem alkoholowy oraz grupa Al.-Anon.
- Działalność profilaktyczna prowadzona przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Stosunkowo niski odsetek uczniów deklarujących zażywanie narkotyków.
- Wysoki odsetek mieszkańców oceniających swoją okolicę jako bezpieczną.

SŁABE STRONY

- Spadek liczby mieszkańców.
- Ujemny przyrost naturalny.
- Ujemne saldo migracji.
- Brak dużych przedsiębiorstw.
- Wysoki udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
- Wysoki udział osób długotrwale pobierających świadczenie.
- Gorsze wyniki egzaminu ósmoklasisty w porównaniu do wyników powiatowych i wojewódzkich.
- Niewystarczająca (biorąc pod uwagę szybki wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności) ilość miejsc wsparcia seniorów.
- Brak żłobka/klubu dziecięcego.
- Niedostateczna liczba działań w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin oraz dzieci i młodzieży.
- Niewielkie dostosowanie infrastruktury technicznej do osób niepełnosprawnych.
- Wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.
- Uboga oferta sportowa Gminy.
- Wzrost liczby rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu.
- Duży odsetek uczniów stwierdzających występowanie przemocy na terenie ich szkoły.
- Wysoki odsetek dorosłych mieszkańców spożywających alkohol kilka razy w tygodniu oraz codziennie.
- Stosunkowo wysoka dostępność do napojów alkoholowych oraz narkotyków dla dzieci i młodzieży.
- Wysoki odsetek uczniów stwierdzających doznanie cyberprzemocy.
- Występowanie problemu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu.
- Występowanie problemu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.

	<ul style="list-style-type: none"> – Brak świadomości dorosłych mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej. – Znaczne trudności w znalezieniu pracy na terenie Gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy. – Aktywizacja społeczna mieszkańców. – Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. – Doradztwo zawodowe w placówkach oświatowych. – Wzrost aktywności i integracji osób starszych. – Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. – Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach wspierania zatrudnienia. – Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień. – Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Starzejące się społeczeństwo. – Emigracja zarobkowa młodych i wykształconych osób. – Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych. – Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego. – Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób długotrwale bezrobotnych. – Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności. – Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych. – Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież. – Zagrożenie problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży. – Zwiększenie skali problemu przemocy. – Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień.

3. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Kurów została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Kurów dąży do rozwiązywania problemów społecznych, poprzez działania na rzecz osób, rodzin oraz grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez zintegrowane działania mieszkańców, organów administracji samorządowej oraz organizacji

pozarządowych. Gmina zamierza otoczyć opieką rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją. Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów jest *poprawa jakości życia mieszkańców poprzez podnoszenie bezpieczeństwa, dostępu do edukacji, kultury i ochrony zdrowia, a także wyrównywanie szans rozwoju społecznego.*

4. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem,
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż tylko jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami,
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji,
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia,
- wzrost atrakcyjności gminy Kurów jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia,
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego,
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej,
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenie koordynatora, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gmina Kurów na czele z Wójtem, pracownikami UG i jednostek podległych.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowywania Wójtowi Gminy Kurów. Po uchwaleniu go przez Radę Gminy zostanie umieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy.

6. ADRESACI STRATEGII

Adresatami działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów na lata 2021-2026 są wszyscy mieszkańcy gminy Kurów ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym lub innymi trudnościami. Strategia kierowana jest także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

7. RAMY FINANSOWE

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Kurów. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy Kurów. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2019, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2026 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurowie.

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2018	1 154 507
2	2019	1 174 409
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
3	2020	1 203 769
4	2021	1 233 863
5	2022	1 264 710
6	2023	1 296 328
7	2024	1 328 736
8	2025	1 361 954
9	2026	1 396 003

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2018	102 000
2	2019	102 074
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
3	2020	104 626
4	2021	107 242
5	2022	109 923
6	2023	112 671
7	2024	115 488
8	2025	118 375
9	2026	121 334

Lp.	rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2018	8 392 598
2	2019	10 134 594
Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
3	2020	10 387 959
4	2021	10 647 658
5	2022	10 913 850
6	2023	11 186 696
7	2024	11 466 363
8	2025	11 753 022
9	2026	12 046 848

8. MONITORING

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Komisarzatu Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez OPS przy ścisłej współpracy z gminą Kurów. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

9. EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów Strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań Strategii oraz rozwiązywanie problemów.

9.1. ZAKRES EWALUACJI

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

9.2. SPOSÓB EWALUACJI

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

9.3. NARZĘDZIA EWALUACJI

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstotliwości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi,
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług),
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

9.4. OKRES EWALUACJI

Planuje się przeprowadzenie w 2027 roku ewaluacji końcowej, która będzie stanowić obiektywną ocenę założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ramach Strategii działań.

10. OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kurów jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada

rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskie działania instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnym od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Kurów i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gmina – Obywatel,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,

- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Kurów, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. BIBLIOGRAFIA

1. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
2. <https://bdl.stat.gov.pl>
3. <http://www.gminy.pl/>
4. www.gov.pl/web/rodzina
5. www.psychiatriapolska.pl
6. <http://pulawy.geoportal2.pl/map/www/mapa.php?CFGF=wms&mylayers=+granice+>
7. <http://www.oke.lodz.pl/>
8. <https://pulawy.praca.gov.pl/>
9. <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>
10. CBOS, Palenie papierosów, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.
11. Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
12. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kurów na lata 2020-2022.
13. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok.
14. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok.
15. Jak rozmawiać z dzieckiem o alkoholu?, Przewodnik dla rodziców, Trzymaj Pion.
16. Jarosz E., Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć! Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.
17. Jarosz E., Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!
18. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
19. Kmiecik-Jusięga K., Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym, [w:] Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji, red. D. Kowalczyk, A. Szczówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015.
20. Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o Pomocy osobom uprawnionym do alimentów za IV kwartał 2016-2019 r.
21. Kwartalne sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania zadań z zakresu świadczeń rodzinnych za IV kwartał 2016-2019 r.
22. Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców.

- Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.
23. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski – jest dokumentem przygotowanym przez Zespół Zadaniowy do Spraw Reintegracji Społecznej, któremu przewodniczył Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – Jerzy Hausner.
 24. Narodowy Spis Powszechny 2011.
 25. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 i 2019 rok.
 26. Oniszczyk J. (red.) Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008 r.
 27. Osoby niepełnosprawne w 2018 roku, GUS.
 28. Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019: raport z badań, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2019.
 29. Pietrzak S., Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki, Świat Problemów.
 30. „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością”, CBOS 2018.
 31. Raport o stanie Gminy Kurów za 2018 rok.
 32. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów: Nastolatki 3.0, pod. red. Bochenek M., Lange R., NASK Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019.
 33. Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.
 34. Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.
 35. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.
 36. Roczny program współpracy gminy Kurów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2020.
 37. Sierosławski J., Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.
 38. Sprawozdanie z realizacji art. 19 pkt 1-5 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny za II półrocze 2016-2019 r.
 39. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2016-2019.

40. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2016-2019.
41. Sprawozdanie z działalności i wykorzystania środków finansowych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kurowie za lata 2016-2019.
42. Staręga-Piasek J., Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
43. Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk.
44. Sytuacja osób starszych w Polsce w 2018 roku, GUS.
45. Świadczenia na rzecz rodziny w 2018 roku, GUS.
46. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.
47. WHO report on the global tobacco epidemic: monitoring tobacco use and prevention policies, World Health Organization, Geneva 2017.
48. Włodarczyk E., Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce, Pedagogika Społeczna 2018, Nr 2 (68).
49. Yaziji M., Doh J. Organizacje pozarządowe a korporacje, PWN, Warszawa 2011 r.
50. Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej, Warszawa 2019.
51. Zgliczyński, W. S., Palenie tytoniu w Polsce, Biuro Analiz Sejmowych 2017, nr 14 (237).

VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie gminy Kurów na tle powiatu puławskiego	14
Rysunek 2. Mapa Gminy Kurów z podziałem na sołectwa.....	15
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Kurów według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku).....	21
Rysunek 4. Płeć:.....	40
Rysunek 5. Płeć:.....	88
Rysunek 6. Odsetek konsumentów alkoholu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	119
Rysunek 7. Picie poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	119
Rysunek 8. Częstotliwość spożywania alkoholu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	120
Rysunek 9. Skala palenia papierosów – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	121
Rysunek 10. Skala zażywania substancji psychoaktywnych – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	122
Rysunek 11. Znajomość rodzin z problemem przemocy – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	124
Rysunek 12. Opinia na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci (tzw. przysłowiowy klaps) – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	125
Rysunek 13. Doświadczenie problemu przemocy w rodzinie – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	125
Rysunek 14. Spożycie alkoholu przez uczniów kiedykolwiek w życiu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	126
Rysunek 15. Odsetek uczniów, którzy doświadczyli problemów związanych z piciem alkoholu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	127
Rysunek 16. Dostępność alkoholu dla uczniów – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	128
Rysunek 17. Skala palenia papierosów kiedykolwiek w życiu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	128
Rysunek 18. Skala palenia papierosów w ciągu ostatnich 30 przed badaniem – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	129
Rysunek 19. Uczniowie zażywający substancje psychoaktywne kiedykolwiek w życiu – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	129
Rysunek 20. Popularność konkretnych rodzajów substancji psychoaktywnych wśród uczniów – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	130
Rysunek 21. Dostępność nielegalnych substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	131
Rysunek 22. Korzystanie z urządzeń elektronicznych powyżej 6 godzin dziennie – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	132
Rysunek 23. Granie w gry za pieniądze – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	132

Rysunek 24. Skala przemocy rówieśniczej – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych.....	133
Rysunek 25. Doświadczenie przemocy ze strony dorosłych – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	134
Rysunek 26. Skala cyberprzemocy – porównanie wyników badań ogólnopolskich do wyników badań lokalnych	135
Rysunek 27. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Kurów w latach 2016-2019	160
Rysunek 28. Wartość wskaźnika barometru ubóstwa w wymiarze finansowym w gminie Kurów, powiecie puławskim oraz województwie lubelskim w 2019 roku	189

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Kurów z podziałem na płeć w latach 2017-2019.....	16
Tabela 2. Liczba zawartych małżeństw w latach 2017-2019	17
Tabela 3. Przyrost naturalny gminy Kurów w latach 2017-2019.....	17
Tabela 4. Migracje na pobyt stały według typu i kierunku w gminie Kurów na przestrzeni lat 2017-2019.....	18
Tabela 5. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Kurów (stan na koniec 2019 roku)	20
Tabela 6. Liczba osób według ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2019	23
Tabela 7. Liczba osób pracujących w gminie Kurów z podziałem na płeć w latach 2017-2019.....	24
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe w Kurowie w latach 2017-2019	29
Tabela 9. Ochrona zdrowia na terenie gminy Kurów w latach 2017-2019.....	30
Tabela 10. Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy Kurów	32
Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2019 w podziale na płeć	36
Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2016-2019	36
Tabela 13. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w Kurowie w latach 2016-2019	37
Tabela 14. Powody udzielania świadczeń w latach 2016-2019 roku – liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	37
Tabela 15. Liczba osób i osób w rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w latach 2016-2019	38
Tabela 16. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?	43
Tabela 17. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).	44
Tabela 18. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?	44
Tabela 19. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?	45
Tabela 20. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?	48
Tabela 21. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?	49
Tabela 22. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?	51
Tabela 23. Czy doznał/a Pan/i przykrych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych?	52
Tabela 24. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a?	56
Tabela 25. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?	56
Tabela 26. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemoc?	57
Tabela 27. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a?	58

Tabela 28. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?.....	58
Tabela 29. Czy w związku z graniem w gry na pieniądze doświadczył/a Pan/i któregoś z niżej wymienionych problemów?	66
Tabela 30. Ile czasu w ciągu dnia poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych (nie wliczając w to godzin pracy)?	68
Tabela 31. Czy w związku z korzystaniem z urządzeń elektronicznych doświadczył/a Pan/i w ciągu ostatnich 12 miesięcy:	68
Tabela 32. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:	81
Tabela 33. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?	90
Tabela 34. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?	91
Tabela 35. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?	91
Tabela 36. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?	92
Tabela 37. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?	92
Tabela 38. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?	94
Tabela 39. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?	95
Tabela 40. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś e-papierosa?	96
Tabela 41. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?	96
Tabela 42. Jak często zażywałeś/aś narkotyki/dopalacze w ciągu ostatnich 30 dni?	98
Tabela 43. Ile miałeś/aś lat, kiedy po raz pierwszy zażyłeś/aś jakieś narkotyki/ dopalacze/ inne środki psychoaktywne?	98
Tabela 44. Jakie były to substancje?	98
Tabela 45. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy?	99
Tabela 46. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?	104
Tabela 47. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?	105
Tabela 48. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś?	106
Tabela 49. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?	106
Tabela 50. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych?	111
Tabela 51. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?	112
Tabela 52. Odnies się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.	113
Tabela 53. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na	113
Tabela 54. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	117
Tabela 55. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?	117
Tabela 56. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku... ..	138
Tabela 57. Liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019	140
Tabela 58. Liczba przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego w latach 2016-2019	141
Tabela 59. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2016-2019.....	142
Tabela 60. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2016-2019	147
Tabela 61. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2019.....	147
Tabela 62. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2016-2019	148
Tabela 63. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2016-2019.....	148
Tabela 64. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kurowie wobec osób uzależnionych w latach 2016-2019.....	157

Tabela 65. Liczba udzielonych porad w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	158
Tabela 66. Realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA na przestrzeni lat 2016-2019.....	158
Tabela 67. Dane liczbowe dotyczące naruszenia prawa i porządku publicznego na terenie gminy Kurów na przestrzeni lat 2017-2019	159
Tabela 68. Liczba rodzin oraz osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	168
Tabela 69. Liczba osób dotkniętych przemocą na przestrzeni lat 2016-2019.....	168
Tabela 70. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2016-2019.....	169
Tabela 71. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz stosujących przemoc, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w Kurowie w latach 2016-2019	169
Tabela 72. Liczba udzielonych porad w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego na przestrzeni lat 2016-2019.....	169
Tabela 73. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2019	177
Tabela 74. Udział osób bezrobotnych z gminy Kurów w ogólnej liczbie osób bezrobotnych z powiatu puławskiego na przestrzeni lat 2016-2019	181
Tabela 75. Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia na przestrzeni lat 2016-2019.....	182
Tabela 76. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.....	186
Tabela 77. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2016-2019	189
Tabela 78. Liczba i rodzaje przestępstw stwierdzonych na terenie Kurowa na przestrzeni lat 2017-2019.....	193

Spis wykresów:

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców gminy Kurów.....	17
Wykres 2. Podmioty gospodarcze działające na terenie gminy Kurów w latach 2017-2019.....	19
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2017-2019	19
Wykres 4. Dochody i wydatki Gminy Kurów ogółem w latach 2017-2019 (w milionach złotych).....	22
Wykres 5. Dochody i wydatki Gminy na 1 mieszkańca na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych).....	23
Wykres 6. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Kurów zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019 (w procentach).....	24
Wykres 7. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Kurów	25
Wykres 8. Ludność gminy Kurów według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku	26
Wykres 9. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Kurów, powiatu puławskiego i województwa lubelskiego	27
Wykres 10. Udział wydatków z budżetu gminy Kurów na oświatę i wychowanie w latach 2017-2019	28
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Kurów w latach 2016-2019	34
Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2016-2019.....	35
Wykres 13. Liczba osób, którym przyznano świadczenie, liczba osób długotrwale pobierająca świadczenie w latach 2016-2019.....	35
Wykres 14. Wskaźnik pracy socjalnej na przestrzeni lat 2016-2019	38
Wykres 15. Wiek:.....	40

Wykres 16. Wykształcenie:	41
Wykres 17. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?	41
Wykres 18. Stan cywilny:	42
Wykres 19. Jak często spożywa Pan/i alkohol?	43
Wykres 20. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?	45
Wykres 21. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?	46
Wykres 22. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?	46
Wykres 23. Czy na terenie gminy należy ograniczyć ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych?	47
Wykres 24. Jak często pali Pan/i papierosy?	48
Wykres 25. Jak często pali Pan/i e-papierosy?	49
Wykres 26. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)?	50
Wykres 27. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?	52
Wykres 28. Jak ocenia Pan/i szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?	53
Wykres 29. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	55
Wykres 30. Czy kiedykolwiek zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?	55
Wykres 31. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?	57
Wykres 32. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?	59
Wykres 33. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?	59
Wykres 34. Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?	61
Wykres 35. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?	61
Wykres 36. Czy wie Pan/i gdzie szukać pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia lub przemocy?	62
Wykres 37. Do kogo zwrócił(a)by się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?	62
Wykres 38. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?	63
Wykres 39. Jakie działania według Pana/i powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	64
Wykres 40. Jak często Pan/i grał/a lub obstawiał/a gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	65
Wykres 41. Jak często korzysta Pan/i z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)	67
Wykres 42. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:	69
Wykres 43. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?	70
Wykres 44. Jaki według Pana/i jest główny powód bezrobocia w gminie?	70
Wykres 45. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?	71
Wykres 46. Czy doświadczył/a Pan/i osobiście odrzucenia ze względu na:	72

Wykres 47. Czy w Pana/i środowisku, któreś z niżej wymienionych osób, doznały z powodu swojej sytuacji życiowej wykluczenia/odrzućenia ze społeczności lokalnej?.....	73
Wykres 48. Czy problem ubóstwa jest obecny w Państwa gminie?.....	73
Wykres 49. Czy doświadczył/a Pan/i ubóstwa kiedykolwiek w życiu?.....	74
Wykres 50. Jak często spotykasz się z osobami niepełnosprawnymi na terenie Gminy?	75
Wykres 51. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?	76
Wykres 52. Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Pani/a gminie?.....	76
Wykres 53. Jakie problemy według Pana/i dotyczą najczęściej osoby starsze?	78
Wykres 54. Jakie są według Pana/i główne potrzeby starszych osób w Państwa środowisku lokalnym?	78
Wykres 55. Czy uważa Pan/i, że oferta pomocy osobom starszym (opieka, pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca w gminie?.....	79
Wykres 56. Czy w Pana/i opinii osoby starsze w Państwa gminie są marginalizowane?.....	79
Wykres 57. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?.....	80
Wykres 58. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?	82
Wykres 59. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?	82
Wykres 60. Czy według Pana/i jest potrzeba stworzenia na terenie gminy publicznego żłobka/klubu dziecięcego?	83
Wykres 61. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?	84
Wykres 62. Jak ocenia Pan/i działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego rodzin?	84
Wykres 63. Czy na terenie gminy organizowana jest wystarczająca ilość działań na rzecz integracji rodzin (np. pikniki, festyny)?	85
Wykres 64. Czy na terenie gminy jest potrzeba prowadzenia zajęć wspomagających umiejętności wychowawcze rodziców?.....	85
Wykres 65. Jakie są Pana/i zdaniem najważniejsze problemy społeczne gminy?	86
Wykres 66. Jakie działania według Pana/i poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	87
Wykres 67. Wiek:.....	88
Wykres 68. Klasa:	88
Wykres 69. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?	90
Wykres 70. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?	94
Wykres 71. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?	95
Wykres 72. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?.....	97
Wykres 73. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?	100
Wykres 74. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to:.....	101
Wykres 75. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?	102
Wykres 76. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?	102
Wykres 77. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?	104

Wykres 78. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby?.....	105
Wykres 79. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?.....	107
Wykres 80. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?.....	107
Wykres 81. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc?	108
Wykres 82. Czy doznałeś/aś kiedykolwiek, którejś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?	109
Wykres 83. Czy stosowałeś/aś kiedykolwiek, którąś z niżej wymienionych form cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)?	109
Wykres 84. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon	111
Wykres 85. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/ najefektywniejsza?	115
Wykres 86. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?	115
Wykres 87. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze?.....	116
Wykres 88. Liczba świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2016-2019.....	138
Wykres 89. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2016-2019	139
Wykres 90. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2016-2019.....	140
Wykres 91. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2019.....	142
Wykres 93. Liczba złożonych wniosków oraz przyznanych Kart Dużej Rodziny w latach 2016-2019	143
Wykres 93. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2019	147
Wykres 94. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2016-2019	156
Wykres 95. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Kurowie na przestrzeni lat 2016-2019.....	159
Wykres 96. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2019.....	176
Wykres 97. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2019.....	176
Wykres 98. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2016-2019.....	181
Wykres 99. Liczba osób bezrobotnych w gminie Kurów w latach 2016-2019.....	181
Wykres 100. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2019.....	182
Wykres 101. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019.....	186
Wykres 102. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób)	187
Wykres 103. Świadczenia pieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2018 roku i „Posiłek w szkole i w domu” w 2019 roku	188